

Contents

Contents	Page
Research Article	
AN ANALYTICAL STUDY OF THE AFFECT OF BELIEF IN DEVATĀ ON THE CURRENT THAI SOCIETY Phra Apirak Wajiradhammapirakkho, Sitthichok Panasree, Phrakru Kositwattananukul, Chakkrit Loeslap and Phrakru Wijitsaturot	248
THE APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO SOLVING THE MISUSE OF TRAMADOL Benjaporn Buasumlee and Jaturong Boonyarattanasoontorn	257
THE PATTERNS AND PROCESSES OF THE SEVEN ADHIKARANĀSAMATHA FOR APPLYING TO FAMILY DISPUTES RESOLUTION WITH OUT OF COURT MEDIATION Punyada Chongla-iad	268
APPLICATION OF BUDDHIST DHARMA PRINCIPLES TO PROMOTE SUSTAINABLE WELL-BEING ORGANIZATION: CASE STUDY OF WAT SAWANG AROM UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 Wariyaphat Woraphatsorakul, Reongwit Nilkote, Wongsiri Rueangsri, Thitiwas Sukpom and Natthapat Saisena	282
AN INVESTIGATION OF UNDERGRADUATE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS STUDYING ENGLISH AS A SPECIALIZATION: A CASE STUDY OF THAI EFL STUDENTS AND A CONSIDERATION OF THE ROLE OF THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIPADA Varunee Surayotee	294
THE APPLICATION OF THE ABHIDHAMMA TO PROMOTE WELL-BEING IN DAILY LIFE (in Thai) Phramaha Apichai Mahapunyo	305
COMMUNITY-BASED LIFELONG LEARNING ACCORDING TO THE BUDDHIST WAY: A CASE STUDY OF WAT PA LELAIK WORAWIHAN, MUEANG DISTRICT, SUPHANBURI PROVINCE (in Thai) Natataporn Singsorn, Thitiwas Sukpom, Reongwit Nilkote, Wongsiri Rueangsri and Nattakorn Papan	315

AN ANALYTICAL STUDY OF THE AFFECT OF BELIEF IN DEVATĀ ON THE CURRENT THAI SOCIETY

Phra Apirak Wajiradhammapirakkho^{*}, Sitthichok Panasree, Phrakru Kositwattananukul,

Chakkrit Loeslap, Phrakru Wijitsaturot

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,

Nakhon Si Thammarat, Thailand

^{*}Corresponding author E-mail: apirakchitcham749@gmail.com

Received 27 August 2023; Revised 20 December 2023; Accepted 23 December 2023

Abstract

Background and Objectives: Thai society is a society that has diverse beliefs in various dimensions and adopts various cultures into daily life effortlessly and harmoniously with such cultures without gaucherie. It can be said that Thai society is a flexible society. It adapts so well to many cultures. Even though Thai society in the present is ever-changing, it consists of many forms of modern technologies to satisfy the comfort of life or addiction to the convenience of materialism. In another part of the human mind, it still sustains the belief in Devatā (Deities) and sacred entities. The objectives of this research are to study the concept of the belief in Devatā in Thai society, study the story of Devatā that appears in Buddhist scriptures, and analyze the belief in Devatā that affects current Thai society.

Methodology: This research was qualitative research that consisted of studying documentary data by studying primary documents such as Thai Tripitaka and secondary documents such as data from textbooks, books, articles, and research documents related to the subject field. All obtained data was then analyzed and presented in the form of an analytical description together with the researchers' opinions and perspectives in order to summarize, discuss the results, and present recommendations in the research.

Main Results: The result indicated that the concept of belief in Devatā had existed for a long time in Thai society, which was influenced by Buddhist teachings. It was believed that Devatā had sacredness that could give fortune or safety in life. In the Buddhist scriptures, it was found that Devatā meant a group of heavenly deities. It was a collective term for the inhabitants of heaven, both male and female. They were the inhabitants of heaven who ate divine food and had etheric bodies, clairvoyance, and clairsaudience. They were born spontaneously. Devatā, or deities that appeared in various scriptures, were considered the beings within Saṃsāra. They were companions in emergence, aging, suffering, and death, much like humans and animals. In terms of the belief in Devatā affecting current Thai society, the research indicated that there was a belief in Devatā as a role model for doing good deeds and a role model of conduct. They were believed to be the sacred entities that constantly protected

and assisted humans who had done good deeds and the sacred entities that constantly protected the country.

Involvement to Buddhadhamma: This research involves Applied Buddhism, which is Buddhism and the Development of Wisdom and Morality with Buddhism. Devatā has appeared in Buddhist scriptures as a role model in doing good deeds that include giving gifts, cultivating ethical conduct, and committing to development, which is Buddha's teaching that has made people believe in the existence of Devatā. Moreover, people also believe that Devatā will protect their lives if they live their lives by giving gifts, cultivating ethical conduct, and committing to development. The belief has influenced and remarkably set a guideline for daily life in Thai society.

Conclusions: The belief in Devatā was a belief that was influenced by Buddhist teachings and had existed for a long time in Thai society. Especially in the society of Buddhists, Devatā was regarded as a powerful entity. It had a sacredness that could bring forth things, protect humans from dangers, and safeguard humans' happiness and prosperity. It was the belief that influenced and affected Thai society in many ways, such as the belief that Devatā was a role model for doing good deeds. Every belief that Thai society perceived about Devatā was consistent with Buddhist teachings and resulted in the prosperity and tranquility of Thai society all along.

Keywords: Belief, Devatā (Deities), Current Thai Society

Introduction

Thai society can be said to be a society that consists of beliefs in various dimensions. Thai society is a society that has developed and changed in various aspects continuously. Moreover, Thai people can also easily adopt different cultures into their daily lives and blend in with them without gaucherie. If it says positively, it can be said that it is a resilient society that adapts well to different cultures (Phrakrubaidika Hassadee Praking, 2020).

The cultural belief in Devatā (Deities) is considered another dimension of Thai society. Especially Thai society that has practiced Buddhism and has inherited this belief for a long time. It is the inheritance of belief in Devatā from generation to generation. It is considered the belief that is related to sacred entities, including the belief in various spiritual entities. Stereotypically, the belief in spiritual entities collectively includes belief in ghosts, ancestral spirits, and the Devatā. With these beliefs, they are the causes that lead to the practice of worshiping sacred entities, including ancestral spirits. It can be seen from the front yard of the Buddhists' houses where spirit houses are placed. They are believed to be the residences of ancestors, including guardian Devatā, and they are regularly worshipped (Boonchuay et al., 2023).

At present, Thai society is a modern society that is rapidly developing in various aspects. Human beings are living in new ways. Modern technology is brought to be used to support human lifestyles to make life happy. It is comfortable in every way that it seems to have forgotten the context of the old way of living, which is the way that our ancestors have

practiced in the past. Nevertheless, it also includes issues of belief in cultural traditions that have been passed down by ancestors for a long time. The issue of belief in Devatā in current Thai society is considered a very interesting issue that should be studied and analyzed in various aspects because it may help the belief about Devatā to continue existing alongside Thai society (Phrakru Uthakitjaruk & Phrakrubaidika Suwin Suvichano, 2019).

However, although current Thai society is a society that has rapid changes in various dimensions, modern technologies are used in various forms, which human beings have sought to satisfy the comfort of their life. No matter how addicted human is to comfort in materialism, another part of the human mind still sustains the belief in Devatā and sacred entities (Phrakrubaidika Hassadee Praking, 2020). For the mentioned reasons, they make the researchers interested in conducting an analytical study on the issue of which way belief in Devatā (Deities) can affect current Thai society in any aspect. The researchers think that this study will establish the preservation and inheritance of beliefs, including traditions and practices regarding the worship of Devatā and sacred entities that ancestors have continuously preserved and inherited to descendants in Thai society.

Objectives

The objectives of this research are to study the concept of the belief in Devatā in Thai society, study the story of Devatā that appears in Buddhist scriptures, and analyze the belief in Devatā that affects current Thai society.

Methodology

This research was qualitative research. It consisted of documentary data studies. The process of conducting research consisted of:

1. The scope of data sources, the researchers divided the scope of data sources in this research into two parts:

1.1 Information from documents in primary source, which included the Thai Tripitaka, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, B.E. 2539 (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996).

1.2 Information from documents in secondary source, which included information from textbooks, books, articles, research documents related to the subject field, which included information from electronic media.

The information collected from the documents of both parts were provided information about the concept and belief in Devatā that appeared in the Buddhist scriptures and affected current Thai society.

2. The scope of content, the researchers defined the scope of content that consisted of:

2.1 The content about the concept of the belief in Devatā of Thai society.

2.2 The content about the belief in the story of Devatā that appeared in Buddhist scriptures.

2.3 The content about the analysis of belief in Devatā that affected current Thai society.

All the obtained data was then analyzed and presented in the form of analytical descriptions along with opinions and perspectives from the researchers.

3. Summary, discussion and presentation of suggestions.
4. Publication of a complete thesis.

Results and Discussion

1. The concept of the belief in Devatā in Thai society

According to the topic of the research, which was the concept of the belief in Devatā (Deities) in Thai society, the researchers studied the concept of belief in Devatā (Deities). It appeared that Thai society had believed in Devatā (Deities) for a long time. They were belief influenced by Buddhist teachings. It was believed that Devatā (Deities) were sacred and benevolent in the preservation and protection of those who had done good deeds. (Phra Jukkrit Teeradhammo, 2015) It was believed that Devatā (Deities) could give fortune or safety in life. Therefore, every time there were Buddhist rituals, Devatā (Deities) would always be invited to participate in the ritual. It conformed to the research of Tattan (2018) who conducted the research on "A study of belief in devas in Lanna society." The results of the research showed that Devatā (Deities), according to Buddhism, were defined as those who lived in the realm of the gods, in which male deities were defined as gods and female deities were defined as goddesses. They lived in the six heavens of the sense-sphere, hence the name Six heavens of the desire realm.

The belief in Devatā (Deities) that appeared in Thai society was influenced by the belief of ancestors from ancient times. It came from the evolution of belief in the natural spirit that established traditions and belief in worshipping ancestral spirits, tree nymphs, and Devatā (Deities). It was consistent with traditional practices and Hinduism. Thus, the concurrence had established in each aspect of society, which included influence on literature, various arts, painting, and sculpture, and had been exchanged over time and era.

Lanna people had belief in Devatā (Deities), which are in accordance with Buddhist teachings and influences from Lanna's traditional belief. These were the important principles for relying on and depending on natural phenomena as the guidance of life, which could also be used as a spiritual anchor. It motivated Lanna people to do philanthropic activities. (Inthachak, 2019)

2. Devatā that appeared in Buddhist scriptures

According to the topic of the research, which was about Devatā that appeared in Buddhist scriptures, the researchers studied and found that Devatā (Deities) referred to the heavenly deities. It was a collective term for the inhabitants of heaven, both male and female. They were the inhabitants of heaven who ate divine food and had etheric bodies, clairvoyance, and clairaudience. They were born spontaneously.

Devatā (Deities) that appeared in various scriptures were considered as beings within Saṃsāra (Cycle of Existence). They were companions in emergence, aging, suffering, and death, much like humans and animals. They were humans who made meritorious actions at the time. Upon their death, the merits led them to enjoy happiness in various planes of the heavens with divine happiness, divine life span, divine beauty, and divine sovereignty until they dissipated their merits from heaven and then reincarnated to other worlds according to the power of good and evil deeds that had been done (Phrakru Kanchanakitcharak et al., 2022).

The passages in Thai Tripitaka indicated that the Buddha did not deny the existence of the worlds of Devatā (Deities) and the existence of Devatā (Deities) but did not regard the existence of Devatā (Deities) to be above the righteous persons who could become the refuges. For if any human being has access to the Triple Gems, the Devatā (Deities) must come to worship them. There was a Buddha's saying which indicated that:

"Whatever beings have gathered here, on the ground or in the sky: the Realized One is honored by gods and humans! We bow to the Buddha! May you be safe! Whatever beings have gathered here, on the ground or in the sky: the Realized One is honored by gods and humans! We bow to the Dhamma! May you be safe! Whatever beings have gathered here, on the ground or in the sky: the Realized One is honored by gods and humans! We bow to the Saṅgha! May you be safe!" (Kh.p.(Thai) 25/7/7) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996).

Devatā (Deities) that appeared in the Buddhist scriptures were divided into several categories, which included gods by convention, gods by rebirth, and gods by purification. In addition, there was a classification according to the planes of heaven where the Devatā (Deities) or gods could have dwelled. It conformed to the research of Phra Saokam Dhammavaro (2017) who conducted the research on "An Analytical Study of the Ethics in Deva to Thai Society." The results of the research showed that there were three types of Devatā (Deities), which included gods by convention, gods by rebirth, and gods by purification. Gods by rebirth, maintained their existence according to the universe, heavens, life span, birth, death, worlds, landscapes, foods, and relationships with humans.

3. Analysis of the belief in Devatā that affects current Thai society

From the analysis of the study issues, it was found that Thai society believed Devatā (Deities) as sacred entities that protected and helped humans all the time, which included persons who well-practiced or acted righteously. Devatā (Deities) had always protected the country as well.

The belief of Devatā (Deities) that affected current Thai society included many characteristics. It concluded that current Thai society: 1) had faith in Devatā (Deities) as a role model for doing good deeds; 2) had faith in Devatā (Deities) as a role model of self-conduct; 3) had faith in Devatā (Deities) as influences on Thai society. All the beliefs that Thai society received from Devatā (Deities) were in agreement with Buddhist teachings and had resulted in

Thai society's prosperity and happiness all along (Phra-adhikan Khampa Atibalo, 2014). It conformed to the research of Phramaha Somporn Buddhaviro (2018) who conducted the research on "A Critical Study of the Utility of the Belief in Gods in Theravada Buddhist Philosophy." The results of the research indicated that:

1. According to the belief in Devatā (Deities) in Theravada Buddhist philosophy, they were the beings within Saṃsāra (Cycle of Existence). They were companions in emergence, aging, suffering, and death. They were humans who had done good deeds, which included regularly giving gifts, being steady in ethics, committing to development, maintaining conscience and prudence, undertaking seven vows and four right efforts, and cultivating in recollection of the deities. Upon death, they could be reincarnated in planes of the heavens to feel pleasantness, including divine life span, divine beauty, and divine happiness until they dissipated their divine life span.

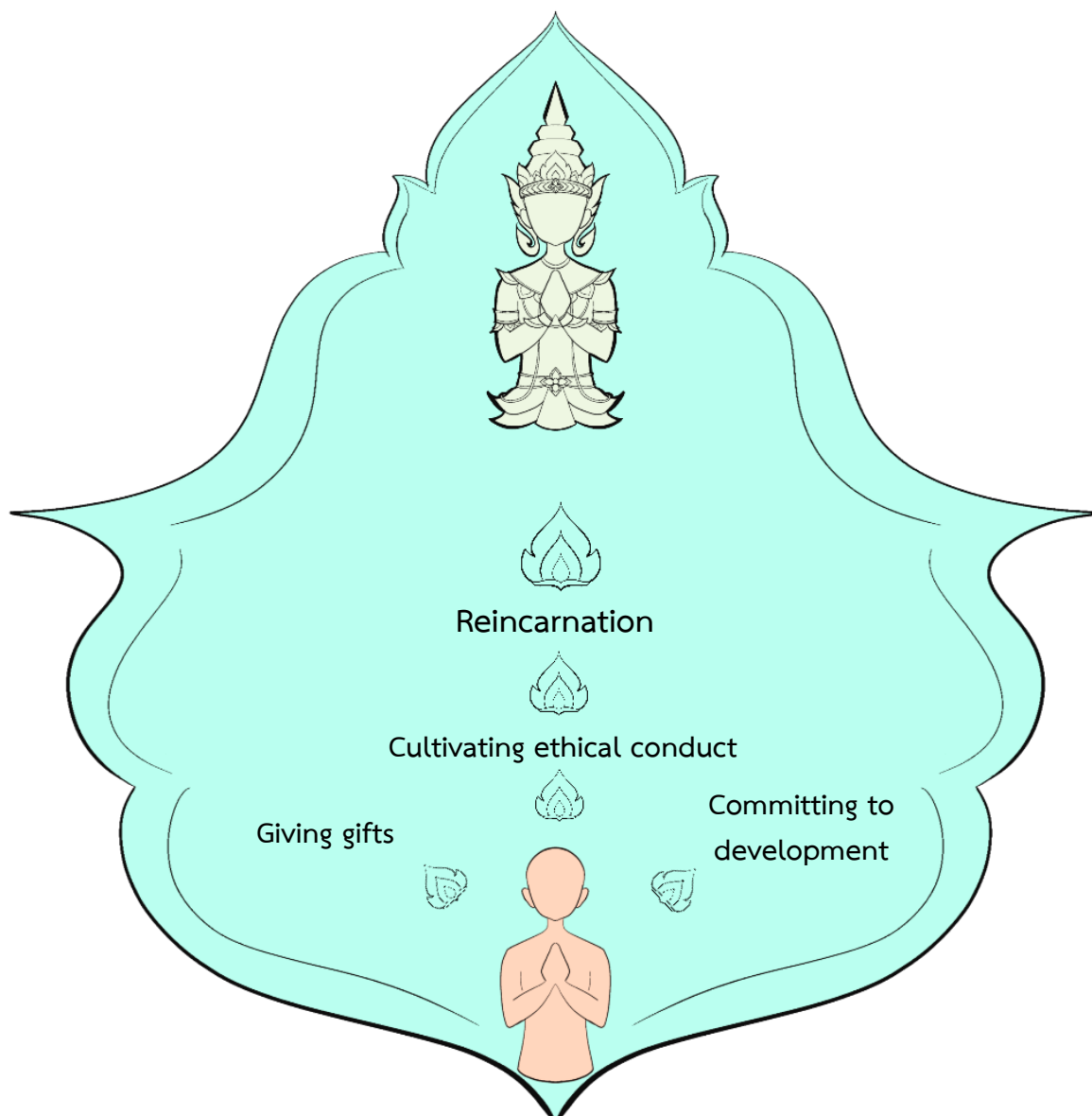
2. According to the ethical benefits in Theravada Buddhist philosophy, they consisted of three elements, which included: 1) Benefits in the present life, happiness in the present; 2) Benefits in the lives to come, being born as human beings, Devatā (Deities), or Brahma in various planes of heavens; 3) The highest good included the attainment of the path, fruition, and extinguishment.

3. According to the concept of the ethical benefits from the belief in Devatā (Deities) in Theravada Buddhist philosophy, which included three benefits: 1) Benefits in the present life included temporal welfare and common welfare; 2) Benefits in the lives to come indicated godlike persons with conscience, prudence, and good conduct. When they left this world and went to the next world, they left in peace and then reincarnated in the heavens. There was a Buddha's saying indicating that "Cittā Asankilittā Sugati Patikankha, which meant when the mind was undefiled, a happy destination may be expected."; 3) The highest good included the path, fruition, and extinguishment. Attaining dhamma required one's own practice only, but those who had faith, perseverance, and poor intuitive wisdom must rely on Kalyāṇamitta to guide them on the way to benefits. Devadhamma accommodated the improvement of the ethics to be higher, which served as the base for enhancing the mundane dhamma to the supramundane dhamma, which included the path, fruition, and extinguishment.

Originality and Body of Knowledge

According to the research, Devatā (Deities) are the ones who have regularly conducted themselves with good deeds when they are living as humans. Those good deeds include giving gifts, cultivating ethical conduct, and committing to development. Upon their reincarnation after death, their merits lead them to reincarnate as Devatā (Deities) and enjoy happiness in various planes of the heavens with divine happiness, divine life span, divine beauty, and divine sovereignty until they dissipate their merits from heaven and then move (Reincarnate) to other worlds according to the power of good and evil deeds that they have done. The current Thai society consists of three types of faiths in Devatā (Deities): 1) faith in Devatā (Deities) as a role

model for doing good deeds; 2) faith in Devatā (Deities) as a role model of self-conduct; 3) faith in Devatā (Deities) as influences on Thai society. All the beliefs that Thai society receives from Devatā (Deities) agree with Buddhist teachings and have resulted in Thai society's prosperity and happiness all along, as indicates that Figure 1.

Figure 1 The practices to be reincarnated as Devatā (Deities).

Conclusions and Recommendations

The belief in Devatā (Deities) in Thai society was the belief that was influenced by Buddhist teachings. In the context of Thai society, especially in the society of Buddhists, Devatā (Deities) were regarded as powerful gods who had a sacredness that could bring forth things, protect humans to experience happiness and prosperity, and be safe to live. There was a belief that influenced and affected Thai society in many ways. For example, there were belief in Devatā (Deities) as role models of doing good deeds and as role models on how to behave in order to

be reincarnated in various planes of the heavens. And there was information about Devatā (Deities) in the scriptures indicating that they were the beings within Saṃsāra (Cycle of Existence). They were companions in emergence, aging, suffering, and death, much like humans and animals. Devatā (Deities) were human beings who had practiced good deeds in their past lives. Therefore, good deeds led them to enjoy pleasantness in various planes of the heavens with divine happiness, divine life span, divine beauty, and divine sovereignty until they dissipated their merits from heaven and then reincarnated to other worlds according to the power of good and evil deeds that had been done. It was the belief that was in agreement with Buddhist teachings and had resulted in Thai society's prosperity and happiness all along. This study indicated that there were still interesting issues to study for further research, which included an analysis of the belief of the new generation of young people towards Devatā (Deities) in current society and an analysis of the value of belief in Devatā (Deities) on improving the quality of life among the new generation of Thai youth.

References

- Boonchuay, S., Phrakru Kosolsassanapundit & Promta, S. (2023). The empiricism and belief of gods. *MCU Ubon Journal*, 8(1), 1026-1038.
- Inthachak, S. (2019). Strengthening Social Ethics Through Animism And Buddhism In Lanna. *Mahachula Academic Journal*, 6(1), 265-280.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing Press.
- Phrakru Uthaitjaruk & Phrakrubaidika Suwin Suvichano. (2019). The Traditional Belief of People to Promoting of Good Thai Civilian. *Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus*, 6(2), 271-286.
- Phra Jukkrit Teeradhammo. (2015). An Analytical Study of The concept of Deities in the Cakkavaladipani Scripture. *Journal Of Buddhist Studies*, 6(1), 82-95.
- Phra Saokam Dhammavaro. (2017). A analytical study of the Ethics in Devatā to Thai Society [Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University]. E-Thesis Central Library Mahachulalongkornrajavidyalaya University. <https://e-thesis.mcu.ac.th/thesis/284>.
- Phra-adhikan Khampa Atibalo. (2014). A Study of Belief and Relation between Man and Deity in Theravāda Buddhist Perspectives [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakrubaidika Hassadee Praking. (2020). The Belief of way of Buddhists in Thai society. *Journal of MCU Loei Review*, 1(2), 54-65.
- Phrakru Kanchanakitcharak, Phramaha Somboon Vuddhikaro & Krichackra, O. (2022). An Analytical Study of the Development of Human Being Towards Deva according to Puññakiriyaṅvatthu. *Mahachula Academic Journal*, 9(1), 70-82.

- Phramaha Somporn Buddhaviro. (2018). A Critical Study of the Moral Utility of the Belief in Gods in Theravada Buddhist Philosophy [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Tattan, K. (2018). Belief In Deva In Lanna Society [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

THE APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO SOLVING THE MISUSE OF TRAMADOL

Benjaporn Buasumlee*, Jaturong Boonyarattanasoontorn

Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University, Samut Prakan, Thailand

*Corresponding author E-mail: nongkoy.sd@gmail.com

Received 1 September 2023; Revised 21 December 2023; Accepted 24 December 2023

Abstract

Background and Objectives: The problems children and youths encountered evolved in response to the current global landscape. Disturbing trends included an increase in the concurrent use of multiple drugs, rendering treatment more complex than in the past. Furthermore, youngsters were mixing various easily accessible substances to replicate the effects of drugs. This behavior often disregarded the addictive nature of these substances. Children and youths fell into a high-risk category due to their natural curiosity, inclination to experiment, limited experience, and underdeveloped judgment, leading to potentially inappropriate decisions and behaviors. The particular concern was the widely popular drug "Tramadol", classified as a dangerous substance due to its morphine-like effects. This research aimed to study the situation of misuse of Tramadol in children and youths, the influencing factors to the misuse of Tramadol, its impact, and guidelines for solving the misuse of Tramadol.

Methodology: This qualitative research employed in-depth interviews with individuals who consumed dangerous drugs like Tramadol. The participants included both males and females and fell under the jurisdiction of the Training Center for Children and Youth.

Main Results: Children and youths were increasingly inclined to misuse Tramadol due to its wide availability and affordability. Legal gaps had been used to smuggle illegal Tramadol to children and youths. Influencing factors included peer groups, curiosity, a desire to experiment, lack of discernment, and impulsiveness based on age. The drug could have provided a channel for imagination and fulfillment. Among children and youths who misused Tramadol, there existed a colloquial expression that captured the sensation it brought: "to the vastness and distance". Tramadol evolved into a quiet menace, transforming into a social problem by inducing mental instability, recklessness, and poor decision-making.

Involvement to Buddhaddhamma: The application of Buddhist principles, as Buddha taught, can address this issue. Specifically, the Ti-Sikkhā principle (Threefold Training) encompassing Adhisīla-sikkhā (Refraining from evil), Adhicitta-sikkhā (Intention to do good), and Adipaññā-sikkhā (Purification of the mind), along with the four Suhadamitta principles (True Friends): Upakāra-mitta (The supportive friend), Samānasukhadukkhā-mitta (The friend who remains steadfast in times of joy and sorrow), Atthakkhāyī-mitta (The friend who offers sound counsel), and Anukampaka-mitta (The empathetic friend).

These principles can be applied through the Four Noble Truths (Ariyasacca): Dukkha (Suffering), Samudaya (Origin), Nirodha (Cessation), and Magga (path) to comprehend the underlying causes. This understanding aims to protect children and youths from harm, ensuring their rights and a stable, high-quality life. By nurturing these principles, young individuals can become valuable citizens, forming the bedrock of the nation's future.

Conclusions: The misuse of Tramadol among children and youths of Generation Z, often referred to as Gen Z, where it was being treated similarly to a narcotic substance, represented a subtle yet escalating societal concern. Consequently, there was a pressing need to apply Buddhist principles to establish a foundation for prevention and resolution. Specifically, the *Ti-Sikkhā* principle (Threefold Training) and the principle of choosing good friends should have been embraced. These principles worked in tandem to shape the conduct of children and youths, fostering desirable behaviors and imparting the ability to utilize wisdom when addressing various challenges. This approach aimed to reinforce behaviors that aligned with their age and cultivated qualities that adhered to societal norms.

Keywords: Buddhist Principles, Misuse, Tramadol

Introduction

The problems that children and youths encountered evolved in response to the current global landscape. Disturbing trends included an increase in the concurrent use of multiple drugs, rendering treatment more complex than in the past. Furthermore, youngsters were mixing various easily accessible substances to replicate the effects of drugs. This behavior often disregarded the addictive nature of these substances. Children and youths fell into a high-risk category due to their natural curiosity, inclination to experiment, limited experience, and underdeveloped judgment, leading to potentially inappropriate decisions and behaviors. Various environments also played a pivotal role in influencing and shaping the conduct of young individuals (National Statistical Office, 2016). One prominent issue was the misuse of Tramadol, a substance categorized as a dangerous drug by the Food and Drug Administration (FDA). Despite this classification, children and youths misused Tramadol in forms like tablets/capsules or combined with other components. Its effects encompassed psychedelic disorientation, lethargy, and depression of the nervous system. Excessive consumption could have resulted in nausea, vomiting, constricted pupils, low blood pressure, cardiovascular failure, seizures, and respiratory arrest. Consequently, it could have led to shock and even fatality (Angrakul, 2016).

The prevailing rationale behind the preference for Tramadol among children and youths was its affordability and easy availability at modern pharmacies. Additionally, its popularity had surged among this demographic due to exposure on various social media platforms and its distribution through private parcel services and postal networks. Unfortunately, the addictive properties and potential harm of Tramadol were often disregarded.

The Buddhist principles encompassed the teachings of Buddha, serving as both developmental and learning guidelines, as well as the process for addressing significant societal issues. These principles were designed to be a lifelong training regimen for the body, speech, and mind, leading to

the attainment of wisdom and liberation from various challenges. Given these principles, all Buddhists needed to engage in the processes of learning and logical reasoning. Through this, they could have grasped the nature of problematic situations and the guidelines for effective problem-solving. By adhering to Buddhist principles, it became possible to transform undesirable behaviors, cultivate moral integrity, and bolster ethical conduct. This path facilitated acquiring wisdom and realizing intended success (Komalo, 2018). Therefore, the application of Buddhist principles was a viable approach to solving the misuse of Tramadol.

Objectives

This research aimed to study the situation of misuse of Tramadol in children and youths, the influencing factors to the misuse of Tramadol, its impact, and guidelines for solving the misuse of Tramadol.

Methodology

This study employed a qualitative research methodology, specifically utilizing an interview form with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) value of 0.86. The interviews were conducted as in-depth discussions with individuals who had engaged in the use of hazardous substances referred to as "Tramadol". The participants included both males and females and fell under the jurisdiction of the Training Center for Children and Youth. This particular center functioned as an institution tasked with various roles, including supervision, care, treatment, correction, rehabilitation, prevention, character development, and support for children and youths. The individuals who come under the center's purview had typically been adjudicated or court-ordered to undergo training before reintegrating into society. The ultimate aim was to ensure their reentry was marked by pride and a commitment to avoiding repeated offenses. Subsequently, the data gathered from the interviews underwent content analysis using an inductive approach. This analysis method involved deriving insights, themes, and conclusions from the perspectives and viewpoints expressed by the interviewees. These findings were then synthesized into the research outcomes.

Results and Discussion

Tramadol was classified within the category of dangerous drugs utilized for the management of moderate to severe pain. It exhibited similarity to morphine, albeit with potency levels approximately 5 to 20 times lower (Raksasat, 2017). Tramadol was legally designated to be retailed exclusively through authorized modern pharmacies, and dispensation must have occurred under the supervision of a pharmacist, ensuring the appropriate quantity dispensed did not exceed 20 tablets/capsules/time. The sale of Tramadol to individuals under the age of 17 was strictly prohibited, a measure intended to curtail the misuse of this medication. A significant number of children and youths became acquainted with Tramadol through recommendations by friends or older peers who were familiar with the substance. G. Stanley Hall, a psychologist, observed that the adolescent years often entailed a period of upheaval and stress. Adolescents could have exhibited deviant behavior,

especially when exposed to unfavorable environments, which could have consequently led to misconduct. This perspective was consistent with the viewpoint put forth by Tripathi (2017) on the significance of friendships during this phase of life. Tripathi emphasized that friends exerted a substantial influence on teenagers. Positive friendships could have contributed to a positive life trajectory, whereas association with friends engaging in risky behaviors could have led to challenges in daily life.

Tramadol became attainable for children and young individuals through various avenues, including general pharmacies, grocery stores, game shops, and connections with older acquaintances. Presently, the most prominent medium for its acquisition was social media, primarily because children and youths belonged to Generation Z. This demographic predominantly communicated through text on mobile phones or computer screens, emphasizing text-based interactions over verbal communication. Interestingly, smartphones came to be regarded as the 33rd appendage of Generation Z, underscoring the integral role these devices played in their lives according to their generational classification (Bunpen, 2018). Being a cohort born and raised amid rapid technological advancements, Generation Z found it effortless to learn and access diverse information according to their interests, and they could have done so rapidly. Products were offered officially through social media platforms that typically utilized private parcel delivery services or postal networks for distribution. Transactions for Tramadol might involve the purchase of individual tablets or capsules. Alternatively, they could have been packaged in larger quantities, such as jars containing up to 1,000 tablets or capsules, sometimes coupled with Procodyl or other types of liquid cough syrup.

The research also unveiled instances where legal ambiguities were exploited to illicitly smuggle and sell Tramadol to children and young individuals. One tactic involved utilizing the identity of a registered pharmacist while the pharmacist in question was not actively present or on duty. In some cases, drug stores operated as fronts, employing individuals not licensed as pharmacists to oversee operations and deliberately selling drugs exclusively to established patrons. Tramadol was sometimes concealed within private spaces that fall beyond the scope of lawful authority for inspection by regulatory agencies. This could have encompassed storage in areas that authorities lacked the legal mandate to access. Furthermore, methods encompassed the distribution of counterfeit drugs beyond the established system, effectively sidestepping official oversight mechanisms and facilitating their introduction into the market.

Tramadol misuse manifested in two primary consumption methods: either ingesting the drug in its tablet/capsule form or blending it with beverages alongside additional components. In instances where individuals opt for tablets or capsules, the typical dosage varied from 1 to 5 per consumption, and this pattern endured until reaching a range of 20 to 60 tablets or capsules. This method was colloquially referred to as "eating to fulfill". However, a predominant number of users chose to combine Tramadol with various ingredients. Notably, soft drinks, Procodyl, or liquid cough syrup were often served as the primary components for these mixtures. Depending on personal preferences, Tramadol might be blended with *Mitragyna Speciosa* Korth water (known as 4x100), alcoholic beverages, energy drinks, antidepressants, children's liquids, fruit juices, soda, lemon tea, coconut jelly,

fruit-flavored jelly, or other gelatin-based substances such as pearl jelly. The choice of ingredients could have varied widely based on individual inclinations, as shown in Figure 1.

Tramadol drug abuse behavior

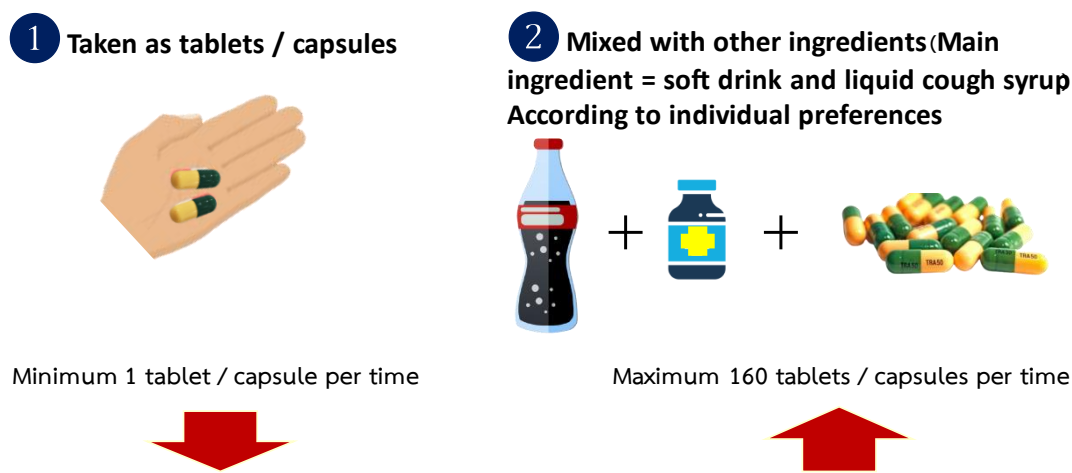

Figure 1 Tramadol drug abuse behavior.

The attraction of children and young individuals to Tramadol misuse in the contemporary era stemmed from their desire to experience the drug's euphoric side effects. The substance was known for inducing feelings of intoxication, pleasure, and a sense of relief by depressing the nervous system, thus alleviating stress and generating sensations of joy. This aligned with findings from a study conducted by Sirisupakritkul et al. (2013), which highlighted that Tramadol was often misused due to its side effects, specifically its ability to induce numbness and psychedelic gratification. The drug could have provided a channel for imagination and fulfillment. Among children and youths who misused Tramadol, there existed a colloquial expression that captured the sensation it brought: "To the vastness and distance". This phrase encapsulated a sentiment of attachment to the experience. Additionally, Tramadol garnered significant awareness among this demographic due to its easy accessibility and affordability. Notably, consuming Tramadol did not raise concern about detection through urine tests, as it did not fall within the category of substances typically screened for, alleviating worries about potential legal repercussions.

As a result, the misuse of Tramadol posed a severe menace to both physical and mental well-being. It exerted its influence on bodily, psychological, and cognitive development, both in the immediate and prolonged periods. Gradually evolving into a concealed peril, Tramadol misuse had the potential to evolve into a pressing social issue, particularly among the younger generation in their formative years. This generation formed a critical resource and embodied the nation's future. The escalating prevalence of children and young individuals resorting to hazardous drugs signified an increasing inability to manage their own impulses. This progression mirrored the trajectory of drug addiction, wherein the user's mind became perpetually tethered to the cravings, necessitating escalating doses to attain the desired effect. Despite an initial illusion of comfort and rapid happiness,

excessive or continuous usage of such substances exacted a direct toll on the individual, manifesting as deterioration in physical health, erratic mood shifts, and the deterioration of both the nervous system and cognitive functions. In severe instances, consequences could have extended to paralysis or even death. Regarding drug addiction, the experience of cravings could have occurred due to the body's inability to acclimate without the substance. This could have led users to engage in unlawful activities to secure their desired drug or even escalate usage to include other forms of drugs. The spiral of addiction could have far-reaching implications on an individual's life and behavior.

Despite the existence of five legal measures in Thailand aimed at regulating Tramadol under the purview of the Food and Drug Administration, concerning trends persisted. In 2016, The Princess National Institute on Drug Abuse, Part of The Ministry of Public Health, noted an escalating annual increase in individuals succumbing to Tramadol addiction. In 2017, concurrently, reports from the Office of the Narcotics Control Board in Bangkok illuminated the prevalence of Tramadol, Procodyl, and liquid cough syrup misuse among children and youths within the Bangkok Youth Detention Center. These developments highlighted the alarming reality that a significant number of Thai children and young individuals were at risk of engaging in dangerous drug misuse without a full understanding of the consequences. Failing to address this issue with due seriousness would have perpetuated the problem. Consequently, the application of Buddhist principles emerged as a compelling guideline for resolving the issue of Tramadol misuse among children and youths. This was because Tramadol, despite its pharmacological classification, was frequently employed to mimic the effects of narcotic substances (Office of the Narcotics Control Board Bangkok, 2017).

According to the teachings of Buddhism, narcotic drugs were substances that could have induced a state of insanity within an individual, leading to negligence and errors in their life choices. The impetus behind their consumption often stemmed from unwholesome mental roots, specifically greed, delusion, and ill-intention. These roots precipitated a diminished sense of awareness, culminating in carelessness and giving rise to inappropriate behavior through actions, speech, and thoughts. This mental state could have resulted in a state of mental instability in various aspects of life, encompassing both secular and virtuous domains. The consequences of such actions manifested as personal and societal issues exerting both direct and indirect impacts. These consequences spanned a wide range, including the emergence of various illnesses, conflicts, theft, sexual assault, physical harm to others, and even loss of life. The cycle of negativity and harm extended to both the individual and society at large, affecting individuals' well-being and the community's harmonious functioning (Komalo, 2018).

Originality and Body of Knowledge

In the present era, society has entered what is commonly referred to as the "BANI World", characterized by its rapid pace and an unprecedented level of uncertainty and change. Within this context, children and youths, belonging to Generation Z, or Gen Z, exhibit remarkable skills in critical thinking, analysis, creativity, and information acquisition through independent research. However, being in the stage of childhood and adolescence means they often lack the necessary

experience to engage in analytical thinking and differentiate between right and wrong, appropriate and inappropriate. In this era of the BANI World, where access to information is easy and convenient but also dynamic and uncertain, a significant risk emerges. This risk profoundly influences the attitudes and behaviors of Generation Z's children and youths. The abundance of information can lead to misunderstandings, the formation of new values within specific groups, and even the rapid adoption of trends that might veer into inappropriate behaviors. Given the inherent characteristics of children and youths characterized by their excitement and curiosity, misusing substances like Tramadol can become a behavior that simulates drug use. This, in turn, becomes a silent threat, evolving into a contemporary issue of significance.

Buddhism stands as the predominant religion in Thailand and assumes a pivotal role in shaping the mental and spiritual direction of society. Monks, who are followers of the Buddha, play a crucial role in upholding Buddhism. They fulfill responsibilities such as preserving the Buddha's teachings, imparting guidance for virtuous living, engaging in acts of social welfare, and serving as exemplars for the Buddhist community. This collective effort contributes to the potency and stability of Buddhism as a guiding force. In essence, monks adhere to the conduct set forth by the Buddha, known as "Buddha-cariyā", which he personally exemplifies. This conduct is in harmony with the principles of the Dhamma (Buddhist teachings) and Vinaya (monastic discipline). Consequently, monks are intricately linked with society, actively participating in endeavors that yield benefits for people across the globe. Through their dedication and engagement, they uphold the Buddha's teachings and offer valuable contributions to the welfare of individuals and the world at large.

The Buddhist principles constitute the teachings of Buddha, serving as a blueprint for human behavior. At the core of Buddhism lies the principle of abstaining from wrongdoing, engaging in virtuous actions, and purifying one's mind - the very essence of Buddhism that all Buddhists are encouraged to practice. This practice is guided by the Ti-Sikkhā principle, which involves threefold training: Adhisīla-sikkhā (Higher morality training), Adhicitta-sikkhā (Higher mentality training), and Adipaññā-sikkhā (Higher wisdom training). One of the Buddhist principles that can be effectively applied to the prevention and resolution of drug misuse among children and youths is the principle of friendship. During this stage of life, friendships wield substantial influence over the cultivation of both positive and negative behaviors. Positive companionship can lead to the development of a virtuous lifestyle, while associations with individuals prone to risky behaviors can result in life challenges. This is further supported by the findings of the study, where many who have used dangerous drugs like Tramadol become aware of it through recommendations by friends or older peers. Therefore, the process of selecting friends becomes a crucial consideration. The Tipitaka teachings emphasize the significance of befriending individuals who contribute positively to one's life, echoing the principle of choosing companions who contribute to personal growth and prosperity. This practice aligns seamlessly with the teachings of Buddha and provides a practical way to address the challenges posed by drug misuse among children and youths. The teachings of the Tipitaka about friendship are as follows:

1. Upakāra-mitta: The friend who helps you in need, you should know that a true friend is friendly and kind for four reasons (DN.(Thai) 11/261/210) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996):

- 1.1 He guards you when you are off your guard.
- 1.2 He guards your property when you are off your guard.
- 1.3 He is a refuge to you when you are in danger.
- 1.4 He provides a double supply of what you may ask in time of need.

2. Samānasukhadukkha-mitta: The friend who remains steadfast in times of joy and sorrow, it is necessary to be kind to each other based on the virtue of living together, helping each other in times of need, as taught in the Tipitaka that, you should know that a true friend is friendly and kind for four reasons (DN.(Thai) 11/262/210) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996):

- 2.1 He tells his secrets.
- 2.2 He keeps your secrets.
- 2.3 He does not forsake you in your troubles.
- 2.4 He can even die for your sake.

3. Atthakkhāyī-mitta: The friend who offers sound counsel, it is a virtue that creates kindness, care, and care for friends by admonishing things to friends. They admonish their friends when they see that they are not behaving properly for them to do only good deeds. You should know that a true friend is friendly and kind for four reasons (DN.(Thai) 11/263/210) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996):

- 3.1 He keeps you back from evil.
- 3.2 He encourages you to do good.
- 3.3 He informs you of what you have not heard.
- 3.4 He shows you the way to heaven.

4. Anukampaka-mitta: The empathetic friend, you should know that a true friend is friendly and kind for four reasons (DN.(Thai) 11/264/211) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996):

- 4.1 He does not rejoice over your misfortunes.
- 4.2 He rejoices in your good fortune.
- 4.3 He protests you against anyone who speaks ill of you.
- 4.4 He admires those who speak well of you.

Good friends, according to the four true friends' principles that led a safe life away from drugs, are as follows:

1. Support and Protection: A true friend helps and safeguards your well-being, alerting you to your errors, and offering assistance beyond what is asked for. They are there to prevent harm and extend a helping hand when needed the most.

2. Steadfastness in joy and sorrow: A genuine friend remains by your side through both good and bad times. They celebrate your joys and provide comfort during times of sorrow. Their presence and unwavering support are constants in your life.

3. Guidance and Positivity: A true friend guides you toward righteousness, ensuring that you do not engage in wrongdoings or harmful behaviors. They offer counsel, encourage virtuous actions, and actively discourage involvement with detrimental substances like drugs. Their guidance promotes self-improvement and encourages setting positive goals.

4. Consideration and Advocacy: A sincere friend is considerate, fostering an environment of goodwill. They empathize with your challenges, celebrate your successes, and stand up against those who speak ill of you. Such friends truly appreciate your virtues and advocate on your behalf (Chairat, 2017).

Indeed, instilling wisdom based on Dhamma principles from the Tipitaka is a valuable approach for children and youths. These principles empower them to develop insights, understanding, and discernment as they navigate life's challenges. The teachings of the Four Noble Truths (An. (Thai) 23/54/344) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996), a foundational concept in Buddhism, can serve as an effective framework:

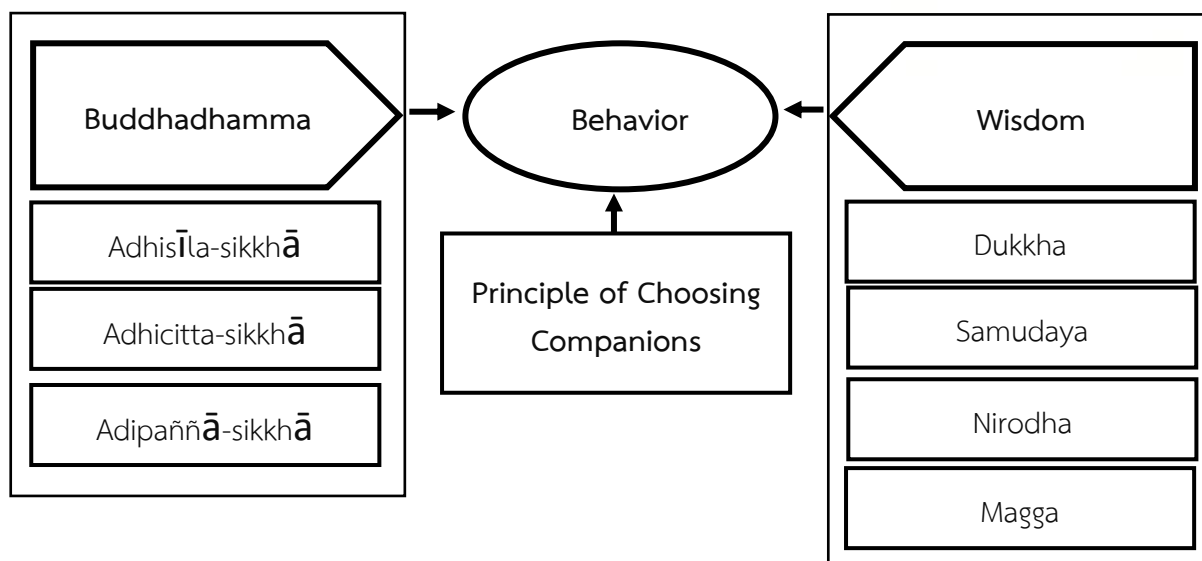
1. Understanding suffering (Dukkha): Defining the problem of using Tramadol as a narcotic substance or defining the suffering that happened clearly.

2. Identifying the cause of suffering (Samudaya): Searching for the cause of suffering that occurs or the reason for using Tramadol.

3. Realizing the cessation of suffering (Nirodha): Considering the root cause to find the real cause.

4. Following the path leading to the cessation of suffering (Magga): Determining methods to achieve the goal or goal of solving the problems that have arisen.

Therefore, children and youths who are equipped with knowledge and intelligence or who are aware of the dangers that come with life should use wisdom to find solutions to problems. They should use reasons to consider and solve various problems with intelligence by considering what is harmful, what is defiling, what is correct, what is appropriate, what is useful, what should be given, what should be kept, and what should be received. They should choose and use these as guidelines for a quality life. This will help them understand themselves, comprehend society, and learn how to choose friends, leading to self-esteem and a sense of value. They can be accepted by the family, community, and society, all of which are important for protecting children and youths from danger. This results in a good quality of life, in line with the rights that children should receive, promoting stability and growth. Additionally, it serves as a crucial foundational force in the country's development, especially in the era of the fast-paced and uncertain changes of the BANI World. Children and youths deserve to receive protection, care, and training to cultivate good attitudes and reinforce behaviors appropriate for their age and desirable according to social norms. This framework aligns with the rights outlined in the Convention on the Rights of the Child, to which Thailand is a signatory, and the Child Protection Act of 2003, recognizing that children and youths are essential citizens of the nation's future, as shown in Figure 2.

Figure 2 The application of Buddhist Principles to Solving the Misuse of Tramadol.

Conclusions and Recommendations

Buddhadhamma, the teachings of the Buddha, should have served as a model for humans to use as a guideline for their conduct. Particularly at the core of Buddhism, it laid the principle of abstaining from all evil, engaging in virtuous deeds, and purifying one's mind. This essence of Buddhism aimed for all Buddhists to abide by the Ti-Sikkhā principle, encompassing threefold training: Adhisīla-sikkhā (Refraining from evil), Adhicitta-sikkhā (Intention to do good), and Adipaṇṇā-sikkhā (Purification of the mind). Buddhist principles that could have been employed to anchor the mind in the prevention and resolution of the misuse of dangerous drugs among children and youths were the principles of friendship and wisdom. For children and youths, who were often referred to as Generation Z or Gen Z, their peers wielded significant influence in shaping both positive and negative behaviors. Employing wisdom to find solutions to problems and utilizing reason to address various challenges with intelligence could have reinforced age-appropriate behaviors and cultivate desirable traits under social norms. The researchers proposed the following recommendations for applying Buddhist principles to prevent and address the misuse of dangerous drugs among children and youths as follows: 1) The government should have formulated a policy aimed at promoting the development of treatment programs for individuals struggling with dangerous drug addiction, guided by Buddhist principles as teachings and behavioral guidelines for children and youths. These programs should have been made available through various accessible service channels, ensuring confidentiality and peace of mind. Methods such as hotlines, Secret Chat, Live Chat, and similar approaches should have been employed; 2) The Department of Children and Youth Affairs should have collaborated closely with the Department of Religious Affairs, which was primarily responsible for enhancing the overall well-being of individuals to implement Buddhist principles. This collaboration should have resulted in the creation of five strategic frameworks: personal empowerment, family cohesion, wisdom cultivation, fostering positive friendships and activities, and community engagement; 3) Recognizing

that the family unit was the fundamental social structure in the lives of children and youths, this institution must have adapted to the characteristics of Generation Z. Parents and guardians should have taken proactive measures to closely observe, track, and guide the behavior of their children and grandchildren. Utilizing reason, they could have fostered an environment of awareness and facilitated discussions about the challenges and consequences associated with the use of dangerous drugs.

Acknowledgement

This study is supported by the National Research Council of Thailand (NRCT), and Thailand Research Fund (TRF) through the Royal Golden Jubilee (RGJ) Ph.D. program (Grant Number Ph.D./0157/2560).

References

- Angtrakul, P. (2016). Warning "Tramadol" misuse to death, pharmacies strictly controlled, selling not exceeding 20 tablets. *Thairath*.
- Bunpen, K. (2018). Thai children who are addicted to screens, 46% have been bullied online. *Khom Chat Leuk*.
- Chairat, P. (2017). Dhamma Principles for the Prevention and Solution of Youth Drug Problems. *Journal of Philosophical Vision*, 22(1), 13-27.
- Komalo, P. (2018). An Analytical Study of Approaches to Solving Drug Problems according to Buddhist Principles. [Master's thesis, Mahamakut Buddhist University]. Thesis Central Library Mahamakut Buddhist University. <http://www.opac.mbu.ac.th/MyResearch/pfile/2192/9759.pdf>.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitaka. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing Press.
- National Statistical Office. (2016). Inspection Information 2014. Ministry of Digital Economy and Society.
- Office of the Narcotics Control Board Bangkok. (2017). Narcotic drug situation in Bangkok area in 2017 and its tendency in 2018. Office of the Narcotics Control Board Ministry of Justice.
- Raksasat A. (2017). Training of the Trainers in Palliative Care. (1st ed.). Klang Nanawittaya Printery.
- Sirisupakritkul, N., Akrawut, W., & Sawetsila, S. (2013). Tramadol, A Drug that Should be Watched Out for Misuse. *Journal of Center for Quality Collection*, 16(2), 1-2.
- Tripathi, S. (2017). Cost of life for Thai Children and Youth. BKK Pro.

THE PATTERNS AND PROCESSES OF THE SEVEN ADHIKARAṆASAMATHA FOR APPLYING TO FAMILY DISPUTES RESOLUTION WITH OUT OF COURT MEDIATION

Punyada Chongla-iad

Faculty of Laws, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: punyada.cho@mcu.ac.th

Received 16 October 2023; Revised 23 December 2023; Accepted 27 December 2023

Abstract

Background and Objectives: Dispute resolution derived from conflicts in the present day can be settled in many methods depending on the appropriateness of each dispute in each case. The researcher has an interest in mediation by an intermediary to be used for family dispute resolution. This is one of the methods for resolving conflict that leads to the parties' mutual satisfaction by helping the litigants look for approaches, reconcile differences, and find guidelines and agreements that the parties mutually accept. If the method is applied to Buddhist principles, it will resolve family disputes to be executively successful. The objectives of this article are to study the problems of family disputes resolution with out of court mediation in the Kingdom of Thailand, study the seven Adhikaraṇasamatha appearing in the Theravada Buddhist scriptures, and adapt patterns and processes from the seven Adhikaraṇasamatha for applying to family disputes resolution with appropriate out of court mediation in the Kingdom of Thailand.

Methodology: The study employed a qualitative research method by collecting data from related documents and in-depth interviews.

Main Results: The research results indicated: 1) The problems of family disputes resolution with out of court mediation consisted of Central legislation to support the exercise of rights of the litigants; The litigant aspect, factors relating to the plaintiff/defendant that hindered the accomplishment of agreement on the negotiation in the dispute resolution; Qualifications for recruitment, selection, the appointment of mediators or conciliator; and Mandatory measures under the dispute resolution agreement; 2) The study of The seven Adhikaraṇasamatha appearing in the Theravada Buddhist scriptures included Sammukhā Vinaya, the settlement in a complete meeting; Sati Vinaya, the settlement by acknowledging that the Arahant was mindful; Amūḷhavinaya, the settlement by giving benefits of insanity; Patiññāta karaṇa, the settlement by truthful confession; Yebhuyyasika, the settlement by majority rule; Tassapāpiyasika, the settlement by punishment; and Tiṇavatthārakavinaya, the settlement by covering such issue as covering over as with grass; 3) The adaptation of patterns and processes in the seven Adhikaraṇasamatha for applying to family disputes resolution with appropriate out of court

mediation in the Kingdom of Thailand clarified understanding in the context of the problem, which made the mediation perform efficiently.

Involvement to Buddhadhamma: This research article is involved in Applied Buddhism within the group of Buddhism for social benefits. The adaptation of patterns and processes in the seven Adhikaraṇasamatha for applying to family disputes resolution has adopted the seven Adhikaraṇasamatha to mediate in which comprising of Sammukhā Vinaya, bringing the litigants for discussion, Sati Vinaya, pulling mindfulness to reduce attachment, Amūḷhavinaya, not causing harm to others, Patiññāta karaṇa, the practice within the framework of righteousness, Yebhuyyasika, the participation in consideration or meeting, Tassapāpiyasika, the method of guiding the right way of thinking, and Tiṇavattāra, the conflict management by trusting in principle based on reason.

Conclusions: The seven Adhikaraṇasamatha included contributing factors to the settlement of conflicts. Mediation by an intermediary was one of many methods to resolve disputes that led to the mutual satisfaction of the litigants by helping the litigants look for methods to coordinate differences to find guidelines and agreements mutually agreed upon by the litigants. The adaptation of the patterns and processes in the seven Adhikaraṇasamatha for applying to the settlement of family disputes with out of court mediation allowed the practitioners to treat others with respect for the rights and conditions of others' limitations. It concluded in a direction that favored individual limits and conditions by letting go of one's views, avoiding quarrels, and building united reconciliation.

Keywords: Application, The seven Adhikaraṇasamatha, Disputes Resolution, Family Case, Out of Court Mediation

Introduction

Thai society has changed economically, resulting in complex societies and causing problems in the family, which is the smallest unit in society and has been redirected into a different way of life. The impact of the change has also resulted in the unsettling of family institutions, especially in terms of the structure and relationships or bonds among each family member, both economically and socially. The unsettling may affect the security of society and the country. In particular, the problem of juvenile violence among young adults who are human resources should be given priority to be developed into quality citizens in the future for stepping into social responsibility in the future (Phromsittikan, 2000). As a result of such changes, it greatly affects the family. The transition from an agrarian society to an industrial society and then an information technology society affects family institutions that are forced to adapt to changing circumstances. This adaptation has disrupted the structure of the Thai family. It is the transition from an extended family to a single family. Love, which is the bond between parents and children, has become increasingly distant. This is the source of family problems, which are followed by mental health and social problems (Inprasit, 2012). Family institutions have undergone lifestyle

changes, especially in the rapidly changing capitalist economic system. As a result, the family structure changed from a large family to a small one.

When various problems within the family have to be faced on their own, there is no mediator for the problem, and there is a lack of emotional control and skills to resolve conflicts constructively (Wechayachai, 2003). In particular, family relationship problems cause incomprehension to each other, which results in a lack of proper problem-solving skills, which contributes to conflict and results in domestic violence (Sengpracha, 1998) which is the primary problem of social peace. Common violence problems include husbands abusing wives, wives abusing husbands, fathers abusing their children, child abuse, child labor, or the manner in which individuals in the same family abuse each other, even between siblings and close relatives in the same family, including divorce that affects the family, namely lack of relationships within the family, which has resulted in the loss of human resource in the country (Prabhap, 2014). Domestic violence is a phenomenon in every society, class, status, and educational level due to the attitude of people in society unequal in the power relations which is an unequal relationship (Ministry of Social Development and Human Security, Office of Women's Affairs and Family Institutions, 2009).

Therefore, resolving the mentioned issues requires legal processes that eliminate domestic violence, including mediation procedures, to protect the rights of children, youth, and family members. The aforementioned appearance provides an opportunity for domestic violence perpetrators or offenders to repent or correct themselves and prevent violence or reoffending. Settlement of disputes arising in the family is a sensitive matter. Therefore, mediation is an Alternative Dispute Resolution (ADR) method that is being used generally to resolve disputes that arise due to the fact that it is convenient, fast, and fair. It can settle conflicts that arise more efficiently than judicial proceedings because the effect of dispute resolution through dispute mediation makes the litigants more satisfied than the judgment of the court (Jiamthae, 2012). In the mediation process in the Central Juvenile and Family Court, an important mechanism is for the conciliator to apply theory and practice accordingly. In particular, the use of communication methods to connect negotiations between the litigants constructively and use in combination with theoretical concepts and conflict management models harmoniously and continuously to achieve success and satisfaction for all litigants to build up comprehension is in a way that will strengthen good relations between each other. According to the Juvenile and Family Court Act and Juvenile and Family Procedure Act B.E. 2553, it stipulates the conciliation process in Section 13. Adjudication of family cases to allow the litigants to agree or compromise in the dispute with regard to the peace and coexistence of the family consists of conflict resolution methods that include 1) Negotiation, 2) Mediation or Conciliation, 3) Arbitration, and 4) Prosecution. The Family Conciliation Center at the Central Juvenile and Family Court is responsible for organizing training for applicants in the registration of conciliators, as well as developing a family case mediation system to be in accordance throughout the country. Family mediation in juvenile and family court is divided into two stages: 1) Out of court dispute mediation and 2) In-court dispute mediation (Jiamthae, 2012).

In the judicial process for family cases, it is not just about filing a lawsuit to settle a dispute or conflict. However, there are many alternative judicial procedures that can help litigants choose dispute resolution. It is also maintaining good relations, agreeing amicably, and creating mutual understanding. Alternative dispute resolution begins with negotiation as the earliest process when a conflict arises between individuals. However, if the discussion between the two sides does not work, there may be a third party that both litigants agree to help mediate for both litigants to share their needs and seek a solution together. This dispute-resolution process is called mediation or conciliation. Disputes that arise in a family are considered a delicate matter because they involve the relationship of family members (Jiamthae, 2012). It is evident that out of court mediation for family disputes can be a costly judicial process and cause family relationships to deteriorate. The law recognizes family relationships as important and sensitive. Therefore, the researcher is interested in studying the patterns and process of the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) for applying it to the resolution of family disputes with out of court mediation in order to find mediation methods by intermediaries to resolve conflicts that lead to the mutual satisfaction of the litigants. This is to ensure that practitioners treat each other appropriately and respect each other's rights and conditions. Drawing conclusions in a way that favors individual constraints and conditions by letting go of the attitude is for the sake of united reconciliation.

Objectives

The objectives of this article are to study the problems of family disputes resolution with out of court mediation in the Kingdom of Thailand, study the seven Adhikaraṇasamatha appearing in the Theravada Buddhist scriptures, and adapt patterns and processes from the seven Adhikaraṇasamatha for applying to family disputes resolution with appropriate out of court mediation in the Kingdom of Thailand.

Methodology

This research had a methodology of research in the following sequences:

1. The research format was qualitative field research in the form of in-depth interviews with the study of analytical concepts from theoretical documents
2. Population and target groups included: 1) A group of individuals with judicial experience (Judges); 2) A group of individuals with experience in prosecution (Prosecutors); 3) A group of individuals with experience in investigation (Investigators); 4) A group of individuals with experience in public assistance and prosecution (Lawyers); 5) A group of relevant academics; 6) A group of relevant mediators from Right and Liberties Protection Department, Ministry of Justice. There was a total of eleven people from the purposive sampling.
3. Research tools included one set of In-depth Structured Interview forms, which the researcher created from reviews of documentation and related research in the form of open-ended questions to conduct in-depth interviews on the methods of settling family disputes with out of court mediation. The researcher studied the seven principles for the settling of legal issues

(The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures and the application of patterns and processes in the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) for the resolution of family disputes with out of court mediation that appropriate with the Kingdom of Thailand. The steps to create the research tool included: 1) Studying the problems of family dispute resolution with out of court mediation in the Kingdom of Thailand; 2) Studying and analyzing related theoretical concepts, which included an analysis of principles, concepts, theories, and findings related to the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures. The primary source was the Thai Tipitaka of Mahachulalongkornrajavidyalaya University B.E. 2539. The secondary sources were books, textbooks, documents, journals, dissertations, articles, and other academic works, which included reliable electronic information related to the subject of the study; 3) Synthesizing the conclusions obtained from the analysis (Content synthesis) of various concepts related to the research to be used as a framework for creating structured interviews; 4) Generating structured interviews and testing content validity by the Index of Item-Objective Congruence (IOC) method (Cronbach, 1970), content validity checks could be performed by taking the interview form to the expert to determine whether each interview was consistent with the behavioral objective. If the expert deemed that the interview was consistent with the objective, the value would be "+1", if the expert deemed that the interview was inconsistent with the objective, the value would be "-1", and if the expert was unsure whether the interview was consistent with the objective, the value would be "0"; 5) Bringing the generated interview forms to interview legal and religious experts.

4. Data Collection: Qualitative data was collected with these sequences: 1) Studying problems of family disputes resolution by out of court mediation in the Kingdom of Thailand; 2) Documentary Analysis on the study of various information and knowledge related to the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures; 3) Interviews for collecting insights from legal and religious experts. The overall process included:

Step 1: The researcher studied the problems of family disputes resolution by out of court mediation in the Kingdom of Thailand.

Step 2: The researcher conducted the study on method, principle, concept, and theories about the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures.

Step 3: The researcher created a research tool that consisted of an in-depth interview based on the conceptual framework of the data obtained from the study document. The research instrument was then examined by three experts to ensure compliance with the content or to pass the IOC value.

Step 4: The researcher conducted a study of the data in the field to conduct in-depth interviews with eleven key informants. The researcher gathered documents and interview information about principles, methods, and procedures of the seven principles for the settling of

legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) and applied them to the resolution of family disputes with out of court mediation.

Step 5: The researcher analyzed and synthesized all data obtained from questionnaires, in-depth interviews, and all documents. The research results were summarized by content analysis based on the main conceptual frameworks of the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures.

Step 6: The researcher proposed the patterns and processes of the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) to be applied for resolving family disputes with out of court mediation that was appropriate in the Kingdom of Thailand.

5. Data analysis: The researcher conducted an analysis of qualitative data as follows:
1) The analysis and synthesis of documents and related research included analysis of data and knowledge, which was the research of theoretical concepts, research that related to the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures and the presentation of the patterns and processes of the seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) to be applied with the resolution of family disputes with out of court mediation that appropriate in the Kingdom of Thailand; 2) Data analysis from in-depth interviews with legal and religious experts used particular structured in-depth interviews, classified data from the number of people who answered interview questions, and then grouped data issues in each area to obtain data according to research objectives.

Results and Discussion

The research results indicated:

1. The problems of family disputes resolution with out of court mediation in the Kingdom of Thailand

1.1 Central legislation to support the exercise of rights of the litigants, mediation was a process in which the mediator focused on the process in which the litigants decided the substance of the disputed matter. This meant that the intermediary ensured that the negotiations of the litigants went smoothly and without interruption. The litigants themselves decided what the settlement could have been. The decision-making power, therefore, fell on both litigants. The intermediary was only an individual who did not act in the interest of any party. A party, which was essentially different from representation in negotiations and had a lesser role, was the one who exercised the power to determine the outcome of dispute resolution, such as arbitration. The main objective was to facilitate the litigants to negotiate and resolve the dispute well. In the dispute mediation process, the state was the director of justice, and the most familiar justice organizations for the people were the courts. When people had conflicts, they could not find a solution. The issue of court overflow in Thailand gave importance to the law related to dispute mediation, namely the Dispute Mediation Act. B.E. 2562. It was the general law for the mediation of disputes in accordance with the principles of law.

1.2 The litigant aspect, factors relating to the plaintiff/defendant included factors that hindered the settlement of the dispute mediation of rights under the code. If it were negotiated, it would have resulted in the withdrawal of the lawsuit or compromise. In the event that there was no negotiation or unsuccessful negotiation wishing to negotiate, the litigants should also be referred to the mediation center or conciliation center of the court. In the performance of their duties, judges, court officials, and conciliators should have considered that the process of protecting rights and freedoms with respect to educating the litigants should be done in parallel with mediation. Therefore, the mainstream justice system that people chose to use for resolving conflicts was based on the law, evidence, or information held by witnesses from each party to resolve the conflict. Such conflict could have been a conflict of interest, protection of rights, or legal claims because the cause of the conflict consisted of many factors.

1.3 Qualifications for recruitment, selection, the appointment of mediators or intermediaries, or the appointment of a conciliator must be the one who was ready, voluntary to act, impartial, not prejudiced, able to provide fairness to the litigants in accordance with their wishes, and able to help to resolve all disputes amicably. The main duty was to reach a compromise, but there was no duty to make a decision, which caused anxiety. Because if the dispute could not be resolved, the next way that the litigants usually chose was to bring the dispute to the court. In mediation, the litigants might use such information in a way that was hostile to the litigants. The disclosure could be made whenever the litigants were unsure or concerned that if they disclosed certain information or facts, they would not be able to disclose the information. The other party might take advantage and use it to win the case, but the litigants would not reveal it. As a result, the intermediary would have had incomplete information and made the mediation ineffective.

1.4 Mandatory measures under the Dispute Resolution Agreement: The law was a tool to regulate the behavior of people in society. The criminal justice system, which consisted of government organizations, namely the police, prosecutors, and courts of justice, was a mechanism for the implementation of justice according to the Criminal Procedure Law. Each organization had an obligation to follow the formalities, starting from the investigation, interrogation, prosecution, and so on, until the criminal dispute was considered and decided by a court of law and the judicial process by various organizations. There were procedural rules that must be followed according to the law whether mediation affected the litigants' decision to opt for mediation. At present, if the litigants could agree on mediation in which the case had not yet been litigated in court, then the litigants could form a "Compromise agreement," which was a type of contract defined in the Civil and Commercial Code.

It could be discussed that conflict had occurred from a struggle to gain control or possession of something based on selfishness inherent in one's identity. At the same time, on the other hand, it was seen that the economy or interests were the ones that triggered people to compete and cause conflict. Finally, one must seek power in order to gain absolute control or possession through the process of competition, struggle, and contention, both between one's

identity or a group that had a foundation with good interaction and transformed from harmony to conflict or from conflict to harmony. Mediation was, therefore, an option to counterbalance both litigants and could reduce the risk of society questioning the impartiality of the law. To find a solution to the dispute, compromise was the management of conflict at a normal level because conflict required individuals to be active in thinking and showing their abilities to find new ways to gain clarity among others. It conformed to the research of (Padungthaiti, 2019) who conducted research on "LEGAL MEASURES REGARDING MEDIATION OF CIVIL DISPUTES BEFORE PROSECUTION." The results of the research indicated the legal problems related to civil dispute settlement before prosecution. It was found that training should have been conducted to educate intermediaries in an appropriate manner. Dispute Mediation Act B.E. 2562 might affect the dispute mediation process of government agencies, private sector agencies, and the public sector that were required by law to conduct the duty and enforce authority to mediate special disputes, which included that the Dispute Mediation Act in 2019, did not indicate legal measures to support and encourage the private sector to participate in the provision of mediation services to citizens likewise foreign countries. In addition, there was no legal measure that regarded the application of an out of court compromise agreement to the court for a judgment, and recommendations on legal measures to promote the effectiveness of civil dispute mediation processes indicated that legal measures should have been put in place to promote the mediation of civil disputes before filing a lawsuit by providing an opportunity for private sector organizations to be registered as private sector dispute mediation agencies. Some legal measures should be put in place to encourage the litigants who enter into a compromise agreement or agreement contract to be able to request the court to render an immediate judgment according to the agreement without waiting for a breach of contract.

2. The seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) that appeared in the Theravada Buddhist scriptures.

The seven principles for the settling of legal issues (The seven Adhikaraṇasamatha) were tools for settling conflicts or the procedure for settling conflicts, which "Adhikarana" meant the matters that had already occurred. The Saṅgha order must take action and organize to make it good and right, which consisted of four elements: 1) Vivādādhikaraṇa was a dispute about what is Dhamma, what is not Dhamma, what is Vinaya, what is not Vinaya and the dispute over matters other than Dhamma or Vinaya were not classified as Vivādādhikaraṇa; 2) Anuvādādhikaraṇa was the accusation of other monks of an offense. For example, a monk accused another monk of an offense with the first Pārājika; 3) Apattādhikaraṇa implied that the monks who had committed or condemned offenses must recognize the offenses that were released from the offenses; 4) Kiccādhikaraṇa included the occurring procedures that the Saṅgha order must organize. However, the seven Adhikaraṇasamatha consisted of seven methods: 1) Sammukhā Vinaya was used to settle Vivādādhikaraṇa, Anuvādādhikaraṇa, Apattādhikaraṇa, and Kiccādhikaraṇa; 2) Sati Vinaya was used to settle Anuvādādhikaraṇa; 3) Amūlḥhavinaya was used to settle Anuvādādhikaraṇa; 4) Patiññāta karaṇa was used to settle Anuvādādhikaraṇa and Apattādhikaraṇa; 5) Yebhuyyasika

was used to settle Vivādādhikaraṇa; 6) Tassapāpiyasika was used to settle Anuvādādhikaraṇa; 7) Tiṇavattāṇa vinaya was used to settle Anuvādādhikaraṇa and Apattādhikaraṇa.

It could be discussed that Adhikaraṇasamatha included the methods of settling conflicts, which meant the methods for settling that in accordance with the Dhamma and Vinaya that consisted of seven methods: 1) Sammukhā Vinaya was the conflict settlement that was carried out face-to-face in a place with regulations to be made face-to-face. This face-to-face conflict settlement comprised: Settling conflicts face-to-face with the community (Sanghasammukta implied in the completed gathering of Saṅgha), Settling conflicts face-to-face with the individuals (Pukkalasammukta implied in the completed gathering of individuals), Settling conflicts face-to-face with the subject, (Vatthusammukta implied on the raising occurred conflict to be judged), Settling conflicts face-to-face with the Dhamma, and Vinaya (Dhammasammukta and Vinayasammukta implied application with the criteria prescribed by the Dhamma and Vinaya, which comprised correct judgment with Dhamma and correct Vinaya); Sammukhā Vinaya could be used to settle all kinds of conflicts; 2) Sati Vinaya was the conflict settlement by holding mindfulness as the main principle; Regulation for settling with raising mindfulness as the main principle consisted of the manner in which the monks announced to declare the Arahant as a fully conscious person in order to settle Anuvādādhikaraṇa that was caused by someone accusing the Arahant of wrongful conduct. It meant that the defendant was an Arhat. The Saṅgha order saw that the defendant was not in a position to commit offenses as the plaintiff alleged, so they verbally announced to declare this issue, which the method was called Sati Vinaya and then dismissed the case from the plaintiff. After that, if the defendant became subjected to another accusation from any plaintiff, it would be exempted from consideration and settled with Sati Vinaya; 3) Amūḷhavinaya was the conflict settlement for monks who recovered from insanity or regulations given to monks who recovered from insanity; The conflict settlement for monks who recovered from insanity included the manner in which the Saṅgha order announced to assume the monk who had recovered from insanity to settle Anuvādādhikaraṇa. The explanation indicated that the defendant was insane and committed an offense. Even if it was true, it was nonetheless exempted. When the defendant recovered from insanity, someone kept accusing him endlessly of the offense that he committed while he was insane. It indicated that the Saṅgha order had verbally announced to declare this verse. It was called Amūḷhavinaya for dismissing the plaintiff's case. Later on, if any plaintiff were accused of such an offense or such offense in the time of insanity, the conflict would have been settled with Amūḷhavinaya; 4) Patiññāta karaṇa was the act of "doing as accepted," which included condemnation of the offense according to the truthful declaration of the defendant. Acts of addressing offenses were also arranged in this verse; 5) Yebhuyyasika was the judgment by the decision of the majority of the manner of the majority, which included: The method to judge by taking the decision of the majority included the method of drawing a ballot to point out the right and wrong. The decision was taken on the side that had more monks to vote. It was the same method as voting. It was used for settling Vivādādhikaraṇa; 6) Tassapāpiyasika was the punishment of the guilty for not accepting monastic

deeds due to the fact that the monk was depraved; This deed was done to the monk who was the defendant in Anuvāḍādhikaraṇa had conducted himself by asserting things after denying them, denying things after asserting them, evading the issue, hiding the fact on brought up issue, and lying. The Saṅgha order did this deed to him as punishment for his offenses, even if he did not accept it, or to increase the punishment for the offense he had committed; 7) Tiṇavatthārakavinaya was the method of settling a conflict by covering the act with grass (Compromise).

The regulations for settling a conflict as covering the act with grass included the manner of compromise on both sides without settling the original case. It was a method for settling Apattādhikaraṇa that was used to settle minor offenses for a large number of monks who behaved inappropriately and blamed each other. However, other methods of settling would escalate the conflict because the investigation of addressing offense could only make conflicts more intense. Therefore, it was settled by Tiṇavatthārakavithi, which was covered with grass to be canceled without further investigation. It conformed with the research of Chiradej Ketprayoon (2013) who studied "Violence Prevention in Theravada Buddhist Concepts." The study indicated that violence in Buddhism was divided into two types: The violence on Dhamma and the violence on discipline, which were well known as "Adhikaraṇa or Adhikaraṇa-samatha" because they were violences that relied only on monks to manage or judge such cases, which included the legal issue that was caused by a monk. The Saṅgha order was required to be manager by whatever circumstances. In terms of Dhamma and Vinaya, violence was caused by two factors: External factors and internal factors that then produced important variables, which gave rise to both roots of good actions and roots of bad actions, as well as craving and false views that were the initial impetus for violence. Ultimately, The Buddha's method for getting rid of all violence was considered in Dhamma and Vinaya and focused on transparency, justice, and accountability. The method aimed to make the monastic society a society without distrust and disgust of moral conduct, which would have made the monastic society an ideal society to practice self-development in accordance with Tisikkhā (Threefold training) to reach the ultimate goal, which was "Nibbāna."

3. The patterns and processes of the seven Adhikaraṇasamatha to be applied in the resolution of family disputes with out of court mediation that was appropriate to the Kingdom of Thailand. Mediation or conciliation was the method that the litigants agreed to allow a third party who was an independent and impartial intermediary but had no jurisdiction to arbitrate disputes to assist in the negotiation of dispute resolution for both litigants to agree on reducing the conflict for each other until an agreement could be reached by entering into a compromise agreement for settling the dispute. In Buddhism, suffering was seen as a basic state of nature, encompassing all sentient beings and insentient beings, that both concrete and abstract matters were all under suffering (or characteristics of suffering). Mediation of conflicts was a matter of great importance to the Buddha. It was evident from the disciplines of the monks that there were many requirements or provisions regarding conflict resolution (Adhikaraṇa), which among the monks was called "Adhikaraṇa-samatha," as well as defining the qualifications of the intermediary; It consisted

of: 1) Sammukhā Vinaya was the method of bringing the disputed litigants face-to-face for discussion. It was a negotiation by an intermediary (Duḥkha was the pursuit for the cause of physical discomfort and mental discomfort); 2) Sati Vinaya was the method of pulling mindfulness to reduce attachment to what one had or wanted to have (Samudaya was about the cause of suffering); 3) Amūḷhavinaya was the method of not causing harm to others and society, knowing how to forgive without being malicious (Nirodha was the cessation of suffering or extinguishing of problems); 4) Patiññāta karaṇa was the method of practice within the framework of righteousness and goodness (Marga was a practice for releasing oneself from suffering or trouble); 5) Yebhuyyasika was the method of participation in consideration or meeting to find a solution (Majjhimāpaṭipadā); 6) Tassapāpiyasika was the method of guiding the right way of thinking, knowing how to consider and use for personal development (Yonisomanasikāra); 7) Tiṇavatthāraka was the method of conflict management by trusting in principle and understanding on the basis of reason (Marga is a practice for liberation from suffering or trouble). Therefore, Adhikaraṇasamatha had been characterized with high flexibility. When the method of settling the conflicts had gone through a well-thought-out process, Adhikaraṇasamatha could be applied to legal dispute resolution by concerning the principle of coexistence in society, not focusing on the outcome of the case.

It could be discussed that Adhikaraṇa was the cause, and Adhikaraṇa-samatha included the methods of conflict resolution that occurred. To apply the method for settling conflict in Buddhism to settle any conflict, conflict settlement must be concerned about the appropriate method in accordance with any method in the seven Adhikaraṇasamatha.

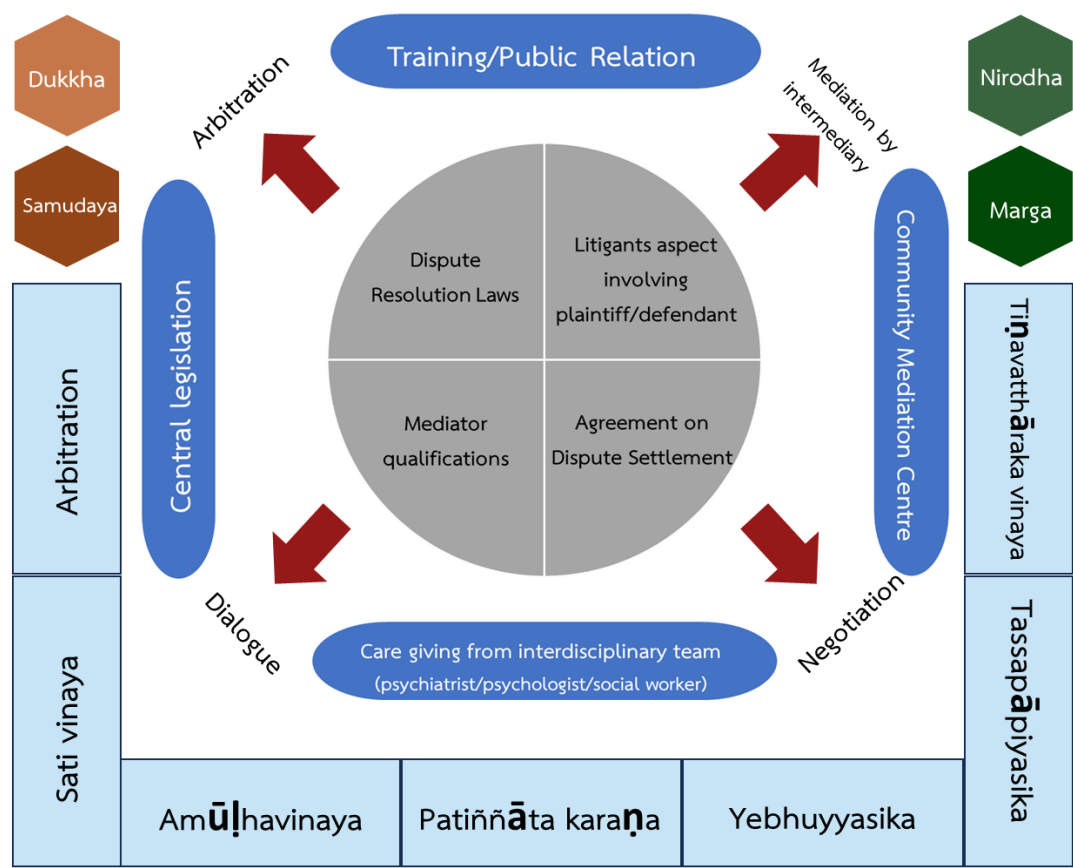
The cause of conflict must depend on comparing the nature of the cause to the characteristics of the root of conflict. The cause of these conflicts might be bad, good, or indeterminate. To know the cause depended on the intention to create such conflict and the expression due to the fact that the legal language indicated Karma as a sign of intent, even in the matter of conflict. It conformed to the research of Kittin Junsontima (2021) who conducted the study on "The Settlement of Legal Processes with the Solve Conflict Case out of the Court". It indicated that the application of the seven Adhikaraṇasamatha with negotiation appeared to be a process for settling conflicts with Sammukhā Vinaya.

There were three methods, which included agreement among litigants, setting up a legal diagnostic committee, and ecclesiastical consideration. Agreement among litigants consisted of four elements, which included considering face-to-face with the Saṅgha order that comprised monks who attended the meeting with a complete number of monks, which was not less than four persons who were assigned and in presence altogether for duties; considering before the Dharma included correctness, not bias for any reason, including knowing how to adopt the Buddhist teaching as a guideline for the consideration of conflict by adhering to the Tipitaka as the main source; considering the discipline included the customary rules, which were the framework for the behavior that the Buddha had prescribed; and considering before the litigants included the litigants who came together and were ready to clarify their own accusations. The process of settling the conflicts in Buddhism had its own characteristics due to the fact that it

was a method of resolving disputes with due consideration and different methods in accordance with the severity of the penalty that could be flexible in the manner of each situation. Therefore, the seven Adhikaraṇasamatha in Theravada Buddhist philosophy could be used as a guide to adapt to the dispute resolution process in both civil and criminal cases, even in cases that were permissible offenses both in and out of court by choosing negotiation method or mediation with an intermediary had also yielded satisfied results. It also helped to maintain the relationship of the litigants who were involved in the dispute as well.

Originality and Body of Knowledge

It is appropriate to conclude the patterns and process of the seven Adhikaraṇasamatha for applying to family disputes resolution with out of court mediation as depicting in Figure 1.

Figure 1 The patterns and process of the seven Adhikaraṇasamatha for applying to family disputes resolution with out of court mediation.

Conclusions and Recommendations

This research was concluded and indicated that: 1) The problems of family disputes resolution with out-of-court mediation included; 1.1) The aspect of central law for supporting the exercise of the rights of the litigants; 1.2) The aspect of litigant, factors relating to the plaintiff/defendant that hindered the settlement of the dispute; 1.3) The aspect of qualifications for recruitment, selection,

appointment of mediators or conciliators; 1.4) The aspect of enforcement measures under the Dispute Resolution Agreement. and 2) The application of the seven Adhikaraṇasamatha's patterns and process in mediation included; 2.1) Sammukhā Vinaya was the method of bringing the disputed litigants face-to-face for discussion. It was a negotiation by an intermediary (Duḥkha was the pursuit of the cause of physical discomfort and mental discomfort); 2.2) Sati Vinaya was the method of applying mindfulness to reduce attachment to what one had or wanted to have (Samudaya was about the cause of suffering); 2.3) Amūḍhavinaya was the method of not causing harm to others and society, knowing how to forgive without being malicious (Nirodha was the cessation of suffering or extinguishing of problems); 2.4) Patiññāta karaṇa was the method of practice within the framework of righteousness and goodness (Marga was a practice that frees oneself from suffering or trouble); 2.5) Yebhuyyasika was the method of participation in consideration or meeting to find a solution (Majjhimāpaṭipadā); 2.6) Tassapāpiyasika was the method of guiding the right way of thinking, knowing how to consider and use for personal development (Yonisomanasikāra); and 2.7) Tiṇavatthāraka was the method of conflict management by trusting in principle and understanding on the basis of reason (Marga is a practice for liberation from suffering or trouble). Therefore, the seven Adhikaraṇasamatha included supporting factors for conflict resolution, which mediation by intermediary was one of the methods for conflict resolution that led to mutual satisfaction of the litigants. The application of the seven Adhikaraṇasamatha's patterns and process in the resolution of family disputes with out of court mediation allowed practitioners to treat each other appropriately with respect each other's rights and conditions by taking into account the principle of coexistence in society not focusing on the outcome of the case. The recommendations consisted of: 1) The dispute resolution process should have been adopted in a unique issue because it was a dispute resolution method that must take into account appropriateness and had different methods according to the severity of the penalty and could be flexible according to each situation; 2) Mediation by intermediaries should have been applied Adhikaraṇasamatha to negotiation and mediation to be more efficient, flexible, appropriate and in line with the culture and lifestyle of Thai society that adored peace and did not tolerate violence. It included the role of community leaders, elders, and monks who had been mediators in negotiating disputes in the community for a long time.

References

- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.
- Inprasit, S. (2012). *Causes of Traumatic Child Delinquency, Appropriate Prevention and Remedial Measures*. Judicial Development Research Institute.
- Jiamthae, P. (2012). *Meaning and legal measures for acts of domestic violence, Comparative study with foreign laws*. [Unpublished master's thesis]. Thammasat University.
- Junsontima, K. (2021). *The Settlement of Legal Processes with the Solve Conflict Case out of the Court*. *Journal of Social Religion and Culture*, 2(1), 12-20.

- Ketprayoon, C. (2013). Violence Prevention in Theravada Buddhist Concepts. Rajmangala University of Technology Rattanakosin.
- Ministry of Social Development and Human Security, Office of Women's Affairs and Family Institutions. (2009). Operation Manual for Investigation Officials and Mediators under the Protection of Domestic Violence Victims Law 2007. Ministry of Social Development and Human Security, Office of the Women's Affairs and Family Research Institute.
- Padungthaiti, T. (2019). LEGAL MEASURES REGARDING MEDIATION OF CIVIL DISPUTES BEFORE PROSECUTION. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(10), 5821-5842.
- Phromsitthikan, J. (2000). Factors affecting quarrels among vocational students: A case study only in Bangkok and surrounding areas. [Unpublished master's thesis]. Kasetsart University.
- Prabhap, T. (2014). Domestic violence, personal rights, rights that the state must take care. *Valaya Alongkorn Review Journal*, 4(1), 173-183.
- Sengpracha, N. (1998). *Humans and society* (4th ed.). printing. O.S. Printing House.
- Wechayachai, A. (2003). *Situations of children, youth and families and policy recommendations*. Thammasat University Press.

APPLICATION OF BUDDHIST DHARMA PRINCIPLES TO PROMOTE SUSTAINABLE WELL-BEING ORGANIZATION: CASE STUDY OF WAT SAWANG AROM UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Wariyaphat Woraphatsorakul^{1*}, Reongwit Nilkote², Wongsiri Rueangsri³, Thitiwas Sukpom⁴,
Natthapat Saisena⁵

¹Wat Sawang A-Rom School, Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1,
Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

²Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

³Independent Scholar, Thailand

⁴Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand

⁵Office of Arts and Culture, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: wariyaphat6990@gmail.com

Received 10 November 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 27 December 2023

Abstract

Background and Objectives: Educational institutions are spiritual incubators for young people to become good citizens of the country. The administration must give importance to society, atmosphere and environment to facilitate all-round learning and happiness for all stakeholders. This research article aims to study the concept of sustainable development of well-being organizations according to the Buddhist Dharma principles and propose guidelines for applying Buddhadharma principles to promoting sustainable well-being organizations in the context of educational institutions.

Methodology: This qualitative research collected data from relevant documents, relevant documents, group discussions, in-depth interviews, and participatory observations.

Main Results: The following results were found: 1) The concept of developing a sustainable well-being organization according to the Buddhist Dharma found that the Buddhadharma principle aimed to develop a healthy life that would lead to complete happiness, relationships in the organization or society and would develop into a well-being organization, and 2) Guidelines for applying Buddhadharma principles to promoting sustainable well-being organizations in the context of educational institutions encompassed the principle of Kalyāṇamittatā, a Buddhist principle that promoted educational institutions as a well-being organization. There were seven elements: Piyo or endearing, Garu or respectable, Bhāvanīyo or emulable, Vattā ca or being a counselor, Vacanakkhamo or being a patient listener, Gambhīrañca Kathaṁ Kattā or being able to deliver deep discourses and No cattāne Niyojaye or not leading or spurring on to a useless end. It was found that these six principles of Sāraṇīyadhamma should be applied: Mettākāyakamma, which implied to be amiable in deed, openly and in private, Mettāvācākamma, which implied to be amiable in word, openly and in private, Mettāmanokamma,

which implied to be amiable in thought, openly and in private, *Sādhāraṇabhogitā*, which implied to be sharing any lawful gains with virtuous fellows, *Sīlasāmaññatā*, which implied to be keeping without blemish the rules of conduct along with one's fellows, openly and in private, *Diṭṭhisāmaññatā*, which implied to be endowed with right views along with one's fellows, openly and in private.

Involvement to Buddhadhamma: A well-being organization is defined as a workplace or educational establishment where all personnel, including students, must be physically healthy. The result is to coexist happily with all members and create a culture of happiness. The concept is in line with the Buddhist goal of developing the individual's potential to become a complete human being. The seven elements of friendship will be applied as a tool to create a good society, and the seven elements of morality will be applied as a tool to create learning and interaction with networks both inside and outside the school to drive the organization towards a perfect well-being organization and a sustainable happiness organization.

Conclusions: The "*Kalyāṇamittatā* Principle" was a Buddhist principle that encouraged personnel in the organization to fulfill their duties. It also affected the creation of a good corporate culture, and the "*Sāraṇīyadhamma* Principle" was a Buddhadharma principle that aimed to develop the potential of personnel in the organization to be complete and good people. In addition, the Sappurisa-dhamma principle was a fundamental principle for analyzing the members of the organization for assigning tasks appropriately. This was to allow the potential of personnel to carry out the mission of the organization.

Keywords: Application, Buddhist Dharma Principles, Sustainable Well-being Organizations

Introduction

The flow of changes is happening all round and rapidly. Executives must have a duty to organize, train, and balance education in accordance with real life. In addition, executives must lead the change in knowledge building and empowering personnel in terms of organizing the learning process that focuses on giving everyone the opportunity to develop their full potential, designing educational institutions to be learning organizations, and upgrading them to be educational service units and learning resources in a broader dimension. The result will contribute to the development of the quality of personnel and learners to have the potential for national development. Society, culture and technology to be on par with other countries (Somprasage, 2017) conform to the principles of educational administration according to the National Education Act 1999, amended (No. 2) 2002, Section 39, which stipulates and allows the ministry to decentralize the administration and management of education both in academics, budgets, and personnel management, and general administration to the Office of the Educational Service Area Office Committee and educational institutions in the education area and educational institutions in the direct education area. This importance reflects the role of educational institution administrators who are closest to teachers and students. They must have a vision, morality, ethics, and management skills, be an academic leader, and have the potential to manage change in the knowledge-based economy era (Knowledge-based economy) and knowledge-based society (Knowledge-based

society) effectively (Faculty of Education, Chulalongkorn University, 2010). In addition, there is a currently sudden change (Disruption), or it can be called the VUCA World era, which occurs in a fluctuating phenomenon (V-Volatility), creating uncertainty (U-Uncertainty), Complexity (C-Complexity) and Ambiguity (A-Ambiguity). This situation has been a catalyst for teachers and educational personnel to change themselves and be ready to develop, learn, and embrace the challenges to adapt and cope with situations that arise (Somprasage, 2017). Developing educational institutions to become well-being organizations is one way to prepare for change, build an organization to achieve its mission and develop its personnel at the same time, and aim to adjust work processes in new ways and develop operational guidelines to support each other. It is an important approach to promoting well-being that must take into account health and safety. Well-being of the psychosocial environment at work consists of organizing management and organizational culture, personnel health resources, and community outreach channels to improve employee health (Smet et al., 2007). Educational institutions are lively and creative places to learn, not by directives or rules, but by setting the direction of learning together (Senge et al., 2012), to personnel and related parties to move forward with rapid change.

Buddhism is known as an important wisdom of Thai society. It has influenced the lifestyle of Thai society for a long time. The teachings of the Buddha or "Dharma" make the learner aware of the cultivation of wisdom and eventually lead to relief from "self", which comprises greed, anger, and delusion. When attachment in life is less, the mind becomes more compassionate towards all living things (Gorkom, 2010). In the field of organizational relationships, Buddhism places great emphasis on education and the development of relations with the environment. The study and development aim to improve these three parts of life: environmental relationships are called "precepts", the mental and expressed will is called "concentration", and cognition is called "wisdom". The synergy of all three parts will lead to good human development and good organization (Phra Brahmaganabhorn (P.A. Payutto), 2005). Therefore, applying Buddhist principles in educational institutions is important for the development of the organization in all aspects. It is the application of "morality", which is the basic value of human beings. It is an important factor in human resource development to be a complete human being in all dimensions, i.e., to be a good, talented and quality person (National Integrity Commission, 2019). Executives and related parties must be aware and apply it appropriately as a basis for promoting sustainable well-being.

Based on the results of self-assessment Wat Sawang Arom School under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Education Area Office District 1, Ministry of Education, according to the 2021 Education Standards, indicate that the overall educational standards of early childhood education institutions are excellent. The first standard, the quality of children, is excellent. The quality development of children at Wat Sawang Arom School uses the process of organizing six main activities. It implements projects/activities in the educational management process to ensure the age-appropriate development of children, focusing on the importance of development in all aspects that comprise emotional, mental, social, and intellectual, making them balanced to their full potential. It provides learning experiences that encourage children to have first-hand

experiences from play-based learning through hands-on and group learning to foster kindness, unity, sharing, and waiting, resulting in happy learning for children. The second standard, Management and Management Process, is at an excellent level. The curriculum covers all four areas of development in accordance with the local context through the flexible school curriculum and in line with the early childhood curriculum covering four areas of development and in line with the local context. It designs experiences that are academically prepared and not accelerated, designs experiences that emphasize play and action (Active Learning), and designs experiences that meet the needs and differences of normal children and specific target groups. It is in line with the lifestyle of the family and continuously assesses, monitors, and improves/develops the curriculum. And the third standard, the child-centered experience, is at an excellent level. The school has planned an annual learning experience for every learning unit every year, with the use of information technology media. The teaching and learning by information tools include computers and audio equipment, such as the use of music in movement and rhythmic activities. Searching for information from the internet stimulates thinking and finding answers by taking into account the use of media and technology that is suitable for age and interest ranges and evaluating the experience from six main activities. The development promotion project consists of a physical development promotion project, an emotional and mental development promotion project, and a social development promotion project. It is a project to promote intellectual development by assessing child development after organizing experiences in the name list and child development diary, and project summaries. The use of media is recorded in accordance with the experience arrangement (Wat Sawang Arom School, 2021). Educational management emphasizes participation from all parties in the network. It creates a corporate culture that takes into account cultural diversity. There is an integration of science based on social and cultural capital in all activities to ensure the highest quality of students.

From the importance and issues mentioned above, therefore, the research team is interested in researching the Application of Buddhadharma Principles to Promote well-being Organizations: Case study of Wat Sawang Arom under Phra Nakhon Sri Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. It is hoped that the results of the study will be a body of knowledge that can be applied to school management or organizational development in terms of interaction. The result is to create a good corporate culture for children and youth that will be an important force in the country's development in the future.

Objectives

This study aims to study the concept of developing well-being organizations according to the Buddhist Dharma principle and to propose guidelines for applying Buddhadharma principles to the promotion of well-being organizations in the context of educational institutions.

Methodology

This research: There was a way to conduct research in order of steps as follows:

1. Research model: It was qualitative field research consisting of documentary research, focus group discussion, in-depth interviews, and participant observation (Participatory observation).

2. Key contributors: They consisted of one school administrator, four teachers, five student representatives, four school boards, and four school-related partners, a total of 18 students. This was to be able to fill in the information accurately and completely according to the objectives of the study.

3. Research tools: Structured Interviews were divided into two sets. The first group was for group discussions. The second group was for in-depth interviews. The topics in the research tools consisted of Policy, Driving Corporate Strategy, Participation in the development of school activities, Evaluation, and other related activities. The perspectives related to the application of Buddhist principles in educational institutions consisted of two Buddhist discourses, namely the seven principles of Kalyāṇamittatā and the six principles of Sāraṇīyadhamma. The area of study consisted of experiences related to the implementation of various activities and other reflections related to Wat Sawang Arom School.

The steps to create research tools were as follows:

3.1 The study analyzed the concepts of related theories by analyzing the principles, concepts, theories and findings related to the beginning of the school, corporate culture, well-being organizations, and the application of Buddhadharma principles in promoting organizational well-being. The primary source was a quality assurance report for education, projects and activities. The secondary sources were books, textbooks, documents, journals, theses, articles, and other academic works, including relevant and credible electronic information.

3.2 The study used the conclusions obtained from the analysis to synthesize the content synthesis of various concepts related to the research to be used as a framework for creating structured interviews to be in line with the objectives of the study and examined by experts.

4. Data collection: Qualitative data collection was carried out on samples and using developed tools.

5. Data Synthesis on spatial partnership management approaches in health promotion work: Triangulation technique validated confidence and presented research results in a descriptive format according to the study objectives.

Results and Discussion

The results of the research were as follows:

Objective 1: Concept of sustainable well-being organization development according to Buddhadharma principles, the results of the study showed that;

1.1 School context

The context of Wat Sawang Arom School: It was located in village no.1 of Suan Phrik Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Most of the people were employed as general contractors and employees of brick-making companies. In terms of religion, 99% of the people in the area were Buddhist and 1% were

Muslim, with four Buddhist temples located in the sub-district. Wat Sawang Arom, Wat Fort Raman, Wat Boromwong Isornwararam Worawihan, and Wat Klang Raman Buddhism had become an important basis for living for ancestors. Traditions and culture served as a nourishment for a self-sufficient lifestyle and occupation. The interdependence of the key traditions in the community included New Year's Day, traditions of Songkran Festival, traditions of Luang Por Kaew, traditions of Loy Krathong, traditions of Buddhist Lent, and traditions for the end of Buddhist Lent. In addition, the area also had local wisdom that could have been linked as a source of learning models for the community, including integrated farming based on new theory. As for the school, Wat Sawang Arom School was found to be a medium-sized educational institution. It organized classes to support students in the area by providing classes from Kindergarten 2 to Secondary 3 (Expanded Opportunities). In the academic year 2022, there were sixteen civil servants, teachers and educational personnel, comprising two men and fourteen women. (Puwijit, 2017) The school employees consisted of one school administrator, two primary teachers, six primary teachers, four secondary school teachers, one support personnel (Not filled). The students comprised 161 students from Kindergarten 2 to Secondary 3. The 26 students were at the kindergarten level, comprising 12 males and 14 females. The 86 students were at the elementary level, comprising 40 males and 46 females. The 49 students were at the secondary level, comprising 28 males and 21 females.

The mobilization of resources in educational administration was supported by local networks, especially temples. Buddhist monks and devotees were very supportive in various ways. Support would have been both a generous venue, as well as in-depth interviews and group discussions.

"Great opportunity, the school is located near the temple. Buddhist monks will be generous in teaching and learning, such as bringing students to participate in activities every monk's day. On scholarship Support, you're always funding education for Buddhist monks to become moral teachers in the school, as well as other support as the school asks for help. On August 12, the school will have to contact you" (Teacher representative, 2023).

"For the Royal Kathin Ceremony at Wat Borom, the school will co-host activities with the temple and will be donated depending on the host. The school will receive donations every year and the hosts will rotate as they receive the hosts, which are now booked in advance for 40-50 hosts" (Teacher representative, 2023).

The school context was located in the midst of a community not far from Ayutthaya. The school's location had the potential to contribute to learning and school administration. Connecting partners and networks both within and outside the area was an important factor in supporting the development of the organization to achieve sustainability and result in happiness for learners according to the context of the area.

1.2 Driving Wellness Organization and Management to Become a Sustainable Wellness Organization.

Driving an organization towards well-being and managing it to become a sustainable wellness organization was a complex and multifaceted process. To achieve reliable and satisfactory results in the field of work and employee satisfaction, some guidelines here could help drive the organization towards sustainable well-being. According to the study, there were dimensions of driving that could have been developed and applied to drive well-being organizations, consisting of: 1) Managing knowledge and understanding of well-being by creating an understanding of well-being and its impact on work and organizational productivity; 2) Promoting employee well-being supported the well-being of employees by giving them the opportunity to develop their skills and potential and creating an atmosphere that fostered a sense of alignment with work and organization; 3) Clear management and goals set clear and directional goals so everyone in the organization understood what to do and where to go; 4) Creating a supportive and stimulating atmosphere to create an organizational culture that supports happy work and feelings of satisfaction; 5) Promoting good leadership developed management skills and leadership that supported the creation of positive workplace conditions, leaders should have set an example in creating positive conditions and encouraging others to participate; 6) Promoting life balance supported employees in balancing work and personal life and promoted spending leisure time in activities that satisfying and increasing quality of life; 7) Monitoring and evaluation to monitor workplace well-being and evaluate outcomes by using this information to improve processes; 8) Creating social responsibility: The organization should have been socially and environmentally responsible; and 9) Sustainability: Building a sustainable wellness organization was not just a one-time process but a routine effort and long-term performance of the organization efficiently and sustainably. The dimension of promoting well-being for the organization must be carried out in the manner of integrity in all sectors, including people, money, and management, all of which must be simultaneously according to their potential and necessity, as the group discussion said:

"We must develop facilities and academics, develop teachers and develop children, make the school work, be the work of the school, be the work of the teachers. School Portfolio and Executive Achievement have to get at least one national level. You do not have to be excellent. You have to let teachers and students do it, too. For example, the good teacher basically has a national award. You need something urgent, like a moral project, to get a national award. Then, we gathered them to study for a doctoral degree because they would support the work. Our articles and seminars can be applied to all school administrations, networks, research results, academic works, or any seminar that can be applied" (Teacher representative, 2023).

To drive the organization's well-being, executives and stakeholders must be assessed at all times to ensure the ability for the integration of both management and the administration to

enable the school towards its goals and to strengthen the morale of personnel in the organization, as the group discussion said:

"The school is ready at the intermediate level if it is to look at it directly. If it is to improve the expertise, it will be ready at the moderate level. The school is medium-sized, but the principal can improve the expertise. The school context is ready, teachers and personnel are ready. It is a crucial factor. Some schools do not have enough teachers to manage. Some schools aim to teach, but no one can do the improvement. Some big schools cannot do this because teachers only teach and tutor, and no one there can help with the expertise improvement" (Teacher representative, 2023).

It could be said that the transformation to create a sustainable organization for well-being in the school must be a rapid and continuous process, as the good conditions of staff and students could have made a positive impact on the learning and development of the organization in the long run.

Objective 2: Guidelines for applying Buddhadharma principles to promote sustainable well-being organizations: Case study of Wat Sawang Arom under Phra Nakhon Sri Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, the study found that:

2.1 Principles for promoting sustainable corporate well-being

2.1.1 Principles for Strengthening Sustainable Wellness Organizations Studies would have shown that the application of Buddhist principles to promote sustainable well-being was a conviction approach that the Buddhist principles were a cost and experience of Thai society that reflected Thai people and were also an effective tool for creating good conditions in the organization. It started by understanding the principles and applying them correctly. Organizations could have increased efficiency by creating a better environment and creating happiness and satisfaction for the team and people within the organization. Some approaches could apply principles to promote sustainable health organizations. It consisted of principles that could be applied to organizational development within the included areas.

2.1.2 Principles relating to strengthening visual relationships and interaction with members of the organization: 1) From the study and discussion, the sample group saw that the Kalyāṇamittatā Principle could be applied and elevated to become a corporate culture. It could be said that it was a principle that related to the interaction and relationship of members of the organization. The seven principles of Kalyāṇamittatā consisted of; 1.1) Piyo, which meant to be lovely, in a position of comfort and intimacy; 1.2) Garu, which meant to be respectable on the basis of behavior worthy of status, to create a feeling of warmth, reliance, and safety; 1.3) Bhāvanīyo, which meant to be emulable in the foundation of grace with true knowledge and wisdom, both as a trainer who was constantly improving oneself to be an example and as remembrances with appreciation; 1.4) Vattā ca, which meant knowing how to speak effectively, knowing how to clarify, knowing when to say, knowing how to give advice that admonished, and knowing

how to be a good mentor; 1.5) Vacanakkhamo, which meant to be patient with words, ready to listen for counseling, asking questions, suggestions, criticisms, patience, and listening without getting bored; 1.6) Gambhīrañca Kathaṃ Kattā, which meant to being able to deliver deep discourses; and 1.7) No cattāne Niyojaye, which meant to be not leading or spurring on to a useless end.

2) Principles for living happily together: In addition, there were six principles of Sāraṇīyadhamma, which were the principles that stood as the places of remembrance. Sāraṇīyadhamma was a cause for remembrance, which consisted of;

2.1) Mettākāyakkamma, which implied to be amiable in deed, openly and in private, it consisted of willingly assisting in the affairs of the public and showing polite mannerisms;

2.2) Mettāvācikkamma, which implied to be amiable in word, openly and in private, it consisted of helping to inform useful things by giving instruction, advice, admonition with good intentions, and polite speech by showing respect openly and in private;

2.3) Mettāmanokamma, which implied to be amiable in thought, openly and in private, it consisted of setting a good will, thinking of doing things that giving benefit to each other, and positively seeing each other;

2.4) Sādhāraṇabhogitā, which implied to be sharing any lawful gains with virtuous fellows when something was obtained righteously, even if it was a small thing, it was not reserved for one person;

2.5) Sīlasāmaññatā, which implied to be keeping without blemish the rules of conduct along with one's fellows, openly and in private, it consisted of having good moral conduct, correct behavior according to discipline, and not offending the group; and

2.6) Dīṭṭhisāmaññatā, which implied to be endowed with right views along with one's fellows, openly and in private, it consisted of having mutual approval in verse that was the main principle that would lead to liberation. The application of Buddhist principles in an organization was a process that required time and effort. Creating a culture of understanding and applying principles to daily operations would have a positive impact on people and the organization as a whole in the long run, as the group discussion said:

"Academic matters to a certain extent. To be good is to develop morality and ethics. Our children are not good, but they must become good, moral, ethical, and courteous because our children are not always children. Emphasizing children to have manners, neatness, and gratitude is not yet what we want to get. It has been praised that Wat Sawang Arom School takes children to the temple daily to join Buddhist sermons and listen to monks' preaching from the pulpit. The children can make merit by giving alms and return to school around 9:30 a.m." (Teacher representative, 2023).

2.2 Guidelines for applying principles to promoting well-being organizations: The studies showed that Buddhist principles could be applied to promote well-being organizations as follows:

2.2.1 Creating a willing and intentional working environment (Mindfulness): The practice of confronting current problems encouraged employees to have the willingness and

the willing working conditions, and then they would have been able to work more efficiently and happier.

2.2.2 Promoting compassion, supporting and caring for others in the organization in terms of understanding and compassion helped create a culture that fostered collaboration, enthusiasm, and understanding of each other.

2.2.3 Creating a culture of learning and continuous learning: The use of experiential learning principles and acceptance of mistakes was part of personal and organizational development.

2.2.4 Promoting the ability to manage stress and pressure (Stress Management) as the application of principles such as meditation and guaranteed play could have helped employees deal with challenging situations and work pressure.

2.2.5 Creating a culture of personal growth: Promoting the development of skills and personal value of employees would have helped create a sense of value and happiness at work.

2.2.6 Creating a culture of collaboration: Dharma practices such as understanding and sharing, etc., helped create an atmosphere that encouraged collaboration in the team.

2.2.7 Creating a culture of accountability: Learning from mistakes and taking responsibility for mistakes was part of personal development and organizational development.

2.2.8 Creating a culture of resilience and adaptability: Principles such as durability and resilience helped promote adaptability to changing circumstances.

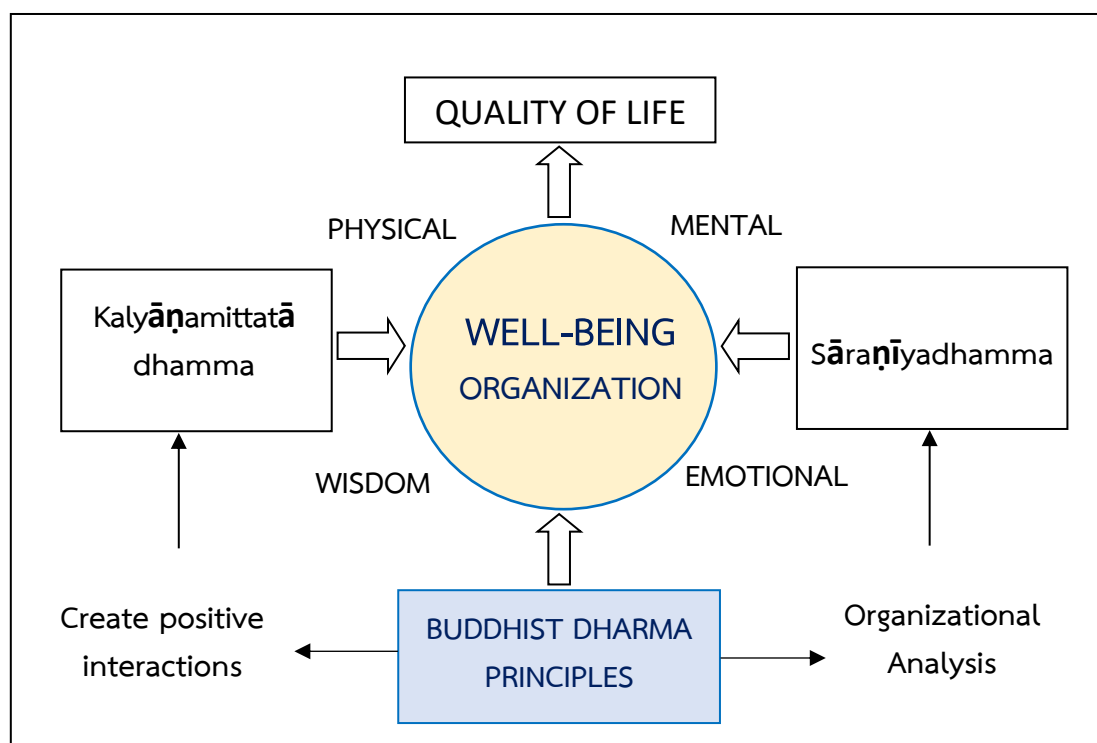
Promoting health organizations in an era of change was a process that required rational planning and action by raising awareness of change and supporting individuals and teams to cope with situations and changes occurring in organizations and societies around the world.

Originality and Body of Knowledge

Educational institutions are incubators for learning for children and youths whom would be the future of the country. Promoting educational institutions as well-being organizations by balancing both body, mind, emotions, and intelligence or knowledge is necessary for human life. The Buddhist principles for the integration and promotion of the key include: Principles of Friendship (Kalyāṇamittatā Principle). The characteristics for development are the principle of creating positive interaction between members of the organization (Kalyāṇamittatā Principle) and the principle that aims to develop the potential of personnel in the organization to be complete and good people (Sāraṇīyadhamma Principle). There are seven elements of Kalyāṇamittatā: 1) Piyo or endearing; 2) Garu or respectable; 3) Bhāvanīyo or emulable; 4) Vattā ca or being a counselor; 5) Vacanakkhamo or being a patient listener; 6) Gambhīrañca Kathaṃ Kattā or being able to deliver deep discourses; and 7) No catthāne Niyojaye or not leading or spurring on to a useless end. It is characterized by the principle for analyzing personnel in the organization as well as analyzing the

organization as a whole. It can drive to become a well-being organization and aim to improve the quality of life for its personnel, which can be summarized as shown in Figure 1.

Figure 1 Linkage of Buddhist principles with the promotion of well-being organizations.

Conclusions and Recommendations

The concept of sustainable health organization development, according to the Buddhist Dharma, found that the Buddhadharma principle aimed to develop a healthy life that would lead to complete happiness. Relationships in the organization or society would develop into a well-being organization. Guidelines for applying Buddhadharma principles to promoting sustainable well-being organizations in the context of educational institutions was found that the principle of *Kalyāṇamittatā* was a Buddhist principle with characteristics that promoted educational institutions to be a well-being organization. The principle of *Kalyāṇamittatā* consisted of seven elements: 1) Piyo or endearing; 2) Garu or respectable; 3) Bhāvanīyo or emulable; 4) Vattā ca or being a counselor; 5) Vacanakkhamo or being a patient listener; 6) Gambhīrañña Kathaṁ Kattā or being able to deliver deep discourses; and 7) No cattāne Niyojaye or not leading or spurring on to a useless end. It was found that these six principles of *Sāraṇīyadhamma* should be applied: 1) *Mettākāyakamma*, which implied to be amiable in deed, openly and in private; 2) *Mettāvacīkamma*, which implied to be amiable in word, openly and in private; 3) *Mettāmanokamma*, which implied to be amiable in thought, openly and in private; 4) *Sādhāraṇabhogitā*, which implied to be sharing any lawful gains with virtuous fellows; 5) *Sīlasāmaññatā*, which implied to be keeping without blemish the rules of conduct along with one's fellows, openly and in private; and 6) *Diṭṭhisāmaññatā*, which

implied to be endowed with right views along with one's fellows, openly and in private. However, promoting well-being in the organization was not a one-time process, but a process that must be continuously implemented and collaborated in all aspects of the organization to make employees happy, satisfied, and low-stress at work in order to build a healthy and sustainable organization in the future. Organizational development for health promotion was not only about academic and work management but a process that incorporated values and nature into the mechanisms and structures of the organization to create conditions that increased happiness and satisfaction for everyone in the organization with the goal of being a place that made people feel well, develop themselves, contribute to the creation of a growing, and sustainable organization in the future. Research recommendations consisted of: 1) The development of sustainable Towards organizations should be carried out systematically and continuously with Integration of cooperation in all sectors, including schools, parents, communities, temples and networks for future sustainability; 2) Developing an organization of sustainable well-being should be further developed in tandem with the development of physical health and environmental well-being.

References

- Faculty of Education, Chulalongkorn University. (2010). Change Management. Chulalongkorn University Press.
- Gorkom, N. (2010). Buddhism in everyday life (3th ed.). Foundation for the Study and Propagation of Buddhism.
- National Integrity Commission. (2019). National Integrity Promotion Action Plan Phase 2 (2023-2027). Aksornthai Press Limited Partnership.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2005). Towards Buddhist Education. Buddhadharma Foundation.
- Puwijit, C. (2017). Model of Teachers and Educational Personnel Development in Next Normal Age. National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel (NIDTEP).
- Senge, M. P., Cambron-McCabe N., Lucas, T. Smith, B. & Dutton, J. (2012). Schools that learn (Updated and revised): A fifth discipline fieldbook for educators, parents, and everyone who cares about education. Currency.
- Smet, A. D., Loch, M. & Schaninger, B. (2007). Anatomy of a Healthy Corporation. The McKinsey Quarterly.
- Somprasage, K. (2017). Leadership and Learning Leadership for School Principals (2th ed.). International Library Publishing.
- Teacher representatives. (2023). sustainable well-being organization development according to Buddhadharma principles. (Woraphatsorakul, W., Interviewer)
- Wat Sawang Arom School. (2021). Self-Assessment Report (SAR) Early childhood education level and basic education level Academic Year 2021. Wat Sawang Arom School.

AN INVESTIGATION OF UNDERGRADUATE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS STUDYING ENGLISH AS A SPECIALIZATION: A CASE STUDY OF THAI EFL STUDENTS AND A CONSIDERATION OF THE ROLE OF THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIPADA

Varunee Surayotee

Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,
Nakhon Ratchasima, Thailand

Corresponding author E-mail: varunee.s@nrru.ac.th

Received 17 October 2023; Revised 21 December 2023; Accepted 25 December 2023

Abstract

Background and Objectives: English is an international language spoken in many countries. In addition, almost every country in the world teaches the English language in schools and colleges. In Thailand, English is taught and learned as a foreign language at every level of education. It is widely accepted that attitude and set of beliefs about learning a foreign language, especially English, can influence the efficiency of the students in language classes. The objectives of this study consist of: First, investigating undergraduate students' attitudes towards four main aspects or domains that normally contribute to studying English as a foreign language comprising attitudes towards English-speaking people, emotional attitudes, interest in studying English, and motivational orientation; Second, exploring the significant differences between students' responses according to gender and year of study.

Methodology: The participants in this study were 190 English-majored students from Nakhon Ratchasima Rajabhat University, which included 20 males and 170 females. Among these, there were 44 freshmen, 40 sophomores, 50 juniors and 56 seniors. The research instrument was a questionnaire through which four domains were explored. The SPSS software was used to analyze the data collected from the study participants. A T-test was employed to analyze the significance of the observed differences between male and female students. The Analysis of Variance (ANOVA) was also employed to analyze the significant differences in years of study.

Main Results: The results showed that the students' motivational orientation was the most influential ($M = 3.26$), which caused them to study English as a specialization. However, it was found that the students were more integratively motivated ($M = 3.33$) to study this language. Results also revealed that the least influential aspect ($M = 2.54$) was related to interest in English. Results showed no statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) between the means of students' responses to the other three aspects. The four aspects, according to the year of study, revealed no statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) between the means of all students' responses to

each aspect. They had the same or relatively the same attitude, interest, and motivational orientation.

Involvement to Buddhadhamma: The discovery from this research model found that it had the possibility to utilize the knowledge obtained from this study for contributing to the specialization in terms of attitude towards English-speaking people of Thailand, which differed from previous research that did not incorporate religious principles to empower the specialization in terms of attitude towards English. This research related to the application of Buddhism in terms of the four principles of Iddhipada would support undergraduate students' attitudes towards English as a specialization with modern or recent knowledge. The development of such a collaborative classroom fitted with the concepts of the four principles of Iddhipada.

Conclusions: Results showed that students' motivation was the most influential aspect, and interest in English was the least influential aspect, which caused them to study English as a specialization. They also revealed no significant differences according to gender and year of study. The main findings of the study showed that the students were interested and felt the necessity to learn the English language and the causes of learning the language. They especially reasoned that English was international and the link language to share ideas with foreigners. The researcher also concluded that the better motivation orientation to study the four principles of Iddhipada should be given more consideration in the teaching of English in Thailand.

Keywords: Undergraduates, Attitudes, English, Specialization, The Four Principles of Iddhipada

Introduction

English is an international language spoken in many countries as a native, second, and foreign language. It has official status even in countries where it is not the essential language. Moreover, almost every country in the world teaches the English language in schools and colleges. In Thailand, English is taught and learned as a foreign language at every level of education. There are several aspects that affect the learning process in a foreign language context, such as motivation, attitudes, anxiety, learning achievements, aptitudes, intelligence, age, and personality. Attitude is considered an important concept to determine the success or failure in English language learning. Attitude holds a crucial role and also affects the students' achievements in English language learning. It is widely accepted that attitude and set of beliefs about learning a foreign language, especially English, are among the determining factors that can influence the efficiency of the students in language classes. Therefore, instructors and educators should be careful in taking these factors into account (Oroujlou & Vahedi, 2011). According to Latchanna & Dagnew (2009), attitude is accepted as an important concept for understanding human behavior and is defined as a mental state including beliefs and feelings. Regarding foreign language learning, Bain et al. (2010) argue that attitude can play a primary motivating factor in student goal attainment. In the English as a foreign language (EFL) context, students who consider the learning of English as a positive and rewarding experience are less likely to suffer from foreign language anxiety. An attitude towards studying a foreign language is often connected with motivation, which

is some kind of internal drive that encourages somebody to pursue a course or action. In general, strongly motivated students with long-term goals are probably easier to teach than those who have short-term goals and, therefore, no real drive. Students have motivation that is separated into two main categories: Extrinsic motivation, which concerns factors outside the classroom, and intrinsic motivation. The researcher adds that there are many reasons for studying a foreign language. Probably a major number of language students in the world do it because it is a mandatory subject. Some people want to study English or another foreign language because they think it offers them the chance for advancement in their professional lives. An attitude includes several aspects, such as behavioral, cognitive, and emotional aspects. The cognitive aspects of attitude involve the beliefs of language learners about the knowledge that they receive and their understanding of the process of language learning (Eshghinejad, 2016). In terms of the affective or emotional aspect of attitude, the learning process offers the teacher and students the chance to engage in various activities, and varied results of emotions are revealed (Feng & Chen, 2009).

Many studies are conducted on students' attitudes towards studying English as a specialization in different teaching-learning contexts in higher education. A few of these studies attempted to explore these attitudes in Thailand. Therefore, the present study has come to the scene to explore undergraduate students' attitudes towards English as a specialization and the factors that cause them to choose this specialization.

The researcher concludes that the four principles of Iddhipada would support undergraduate students' attitudes towards English as a specialization. These could be introduced into both on-campus seminars and workshops and scholarships for further studies, which at the least would raise consciousness of them.

Objectives

The objectives of this study consist of: First, investigating undergraduate students' attitudes towards four main aspects or domains that normally contribute to studying English as a foreign language comprising attitudes towards English-speaking people, emotional attitudes, interest in studying English, and motivational orientation; Second, exploring the significant differences between students' responses according to gender and year of study.

Methodology

A quasi-experimental study was used to explore undergraduate students' attitudes towards studying English as a specialization in terms of attitude towards English-speaking people, the emotional aspect of attitude, interest, and motivation. The design of the study was quantitative in nature, descriptive, as well as inferential. In order to achieve the aims of this exploration, a questionnaire was employed to collect data from a sufficient sample, including males and females, and involving students from the four study years.

A convenience sampling method was employed for this study. The participants of the study were 190 English-majored students drawn from 330 Bachelor of Arts in English students at Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Thus, 190 of the population sample may be considered

as a representative sample of the English-majored students. Only 11 % of these participants were males ($N = 20$), whereas 89 % were females ($N = 170$). There were 44 freshmen, 40 sophomores, 50 juniors, and 56 seniors.

The research instrument employed to achieve the aims of the study was a questionnaire through which four domains were explored: 1) Students' attitudes towards English-speaking people; 2) Students' emotional attitudes; 3) Students' interest in studying English; and 4) Students' motivational orientations. The questionnaire items were adapted from Chalak & Kassaian (2010) and Eshghinejad (2016) and were derived from ideas highlighted by L2 researchers. On the whole, the questionnaire included 25 items, of which three were related to students' attitudes towards English-speaking people, four were linked to emotional attitudes, nine were related to interest in studying English, and nine were associated with motivational orientations. These items were distributed randomly throughout the questionnaire.

After drafting the questionnaire, it was offered to a group of experienced professors to elicit their viewpoints about the clarity of its items and if each suited what was intended to be measured. The comments were taken into account, and the instrument was modified accordingly. After the researchers ensured that this questionnaire enjoyed satisfactory construct validity and reliability (Cronbach Alpha: 0.76), the final version was used for the main study. Then, the questionnaire was distributed to the participants.

The SPSS software was used to analyze the data collected from the study participants. The t-test was employed to analyze the significance of the observed differences between males and females. The Analysis of Variance (ANOVA) was also employed to analyze the significant differences in their years of study.

Results and Discussion

This study set out with the aim of investigating undergraduates' attitudes towards studying English as a specialization. The study explored students' attitudes towards four aspects that might have contributed a great deal to making them study English as a foreign language. They were: 1) Attitudes towards English-speaking people; 2) Emotional attitudes; 3) Interest in English or in studying it; and 4) Motivation orientation (Instrumental and integrative). This study also explored if there were significant differences between the means of students' responses according to gender and year of study.

Analysis of quantitative results showed that students' motivational orientation was the most influential aspect that caused them to study English. However, it was found that they were more integratively motivated to study this language. These results also showed that the least influential aspect was related to interest in English or in studying it. In terms of integrativeness and instrumentality, it was found that the results of this study countered those obtained by many researchers, such as Lafye & Tsuda (2002), Chalak & Kassaian (2010), and Tahaineh & Daana (2013). All of them found that students often learned English for instrumental reasons or for utilitarian benefits. However, Fadlalla (2017) found that the Sudanese undergraduates were both instrumentally

and integratively motivated to study English, although instrumental motivation outdid their integrative one.

Table 1 explained all questions by sorting the average values from highest to lowest in order to see the distribution of the data. The students thought they were the causes for them to study English as a specialization. The results showed that the students' motivational orientation was the most influential ($M = 3.26$), which caused them to study English as a specialization. However, it was found that the students were more integrative motivated ($M = 3.33$) to study this language. Results also revealed that the least influential aspect ($M = 2.54$) was related to interest in English or in studying it. Table 1 illustrated the analysis of these results.

Table 1 Mean (M) and Standard Deviations (SD) of Students' responses to the four aspects.

Rank	Aspect	M	SD
1	Motivation orientation	3.26	.385
	Integrative motivation	3.33	.432
	Instrumental motivation	3.19	.439
2	Emotional attitudes	2.90	.327
3	Attitudes towards English-speaking people	2.71	.450
4	Interest in English or in studying it	2.54	.298
All aspects		2.88	.251

For further explanation, the means of students' responses to the motivational orientation were close to each other. However, results indicated that the first four reasons which had a great impact on making them study English as a specialization were associated with future careers ($M = 3.54$), interaction more easily with the native speakers of English ($M = 3.47$), making them more educated ($M = 3.43$), and with getting a job later on ($M = 3.42$). The results also indicated that having a better salary ($M = 3.29$), understanding the way speakers of English behave ($M = 3.26$), and appreciating English people and their culture in general ($M = 3.17$) also had that level of impact. As for the least influential aspect (i.e., interest in English or in studying it) which caused the students to study English, results revealed that it was related to desire to know all aspects of English ($M = 3.20$), being more at ease with people who speak this language ($M = 3.18$), being at a great loss if Thailand had no contact with English-speaking people ($M = 2.97$), reading books and articles in English ($M = 2.91$), not paying much attention to the feedback they receive in their English class ($M = 2.29$), having no interest in English ($M = 2.18$), and hatred to the English language ($M = 1.72$).

The items of each aspect or dimension were arranged decreasingly to show which item in each aspect played a more influential role in studying English as a specialization, as presented in Table 2.

Table 2 Mean (M) and Standard Deviation (SD) of Students' responses to each Item in each aspect.

Motivation orientation	M	SD
Studying English is important because I will need it for my career.	3.54	.560
Studying English is important because I will be able to interact more easily with its native speakers.	3.47	.541
Studying English is important because it makes me more educated.	3.43	.676
Studying English is important because it will be useful in getting a job.	3.42	.660
Studying English gives me the chance to have a better salary later on.	3.29	.649
Studying English is important because I will be able to understand the way speakers of English behave.	3.26	.686
Studying English allows me to appreciate English people and their culture in general.	3.17	.605
My parents feel that I should continue studying English all through life.	3.00	.777
My parents helped me to study English.	2.72	.886
Emotional attitudes		
Studying English is a pride for me.	3.21	.607
Studying English makes me feel more confident.	3.15	.720
I am calm whenever I have to speak English.	2.94	.644
Studying English makes me feel worried.	2.28	.722
Attitudes towards English-speaking people		
To be frank, studying English is important because native speakers of English are dynamic and easy to communicate with.	3.07	.683
Native speakers of English are very sociable and kind.	2.91	.703
Studying English is important because most native speakers of this language are friendly.	2.78	.819
Studying English is not important because some English-speaking people play down our role in making the world stable.	2.10	.687
Interest in English or in studying it		
I have a strong desire to know all aspects of English.	3.20	.714
Studying English is important because it will allow me to be more at ease with people who speak this language.	3.18	.593
If Thailand had no contact with English speaking countries, it would be a great loss.	2.97	.743
I prefer to read books and articles in English.	2.91	.733
I do not pay much attention to the feedback I receive in my English class.	2.29	.702
To be honest, I really have no interest in English.	2.18	.897
Studying English is a waste of time.	1.89	.885
I hate English.	1.72	.819

As for the second research question, which investigated whether there were any statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) between the means of students' responses to the four aspects according to gender, the results showed statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) regarding the emotional aspect of attitude in favor of male students. They were more sensitive than female students since they thought that studying English was a pride and made them more

confident, calm, and worried at the same time. The results also showed no statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) between the means of students' responses to the other three aspects and to all together. Table 3 illustrated the results of this analysis.

Table 3 Results of the t-test on Gender and the four Aspects.

Aspect	Gender	M	SD	t	df	Sig. (2-tailed)
Attitudes towards	Male	2.73	.428	.246	188	.806
English-speaking people	Female	2.71	.463			
Emotional attitudes	Male	2.96	.340	2.098	188	.037
	Female	2.86	.315			
Interest in English	Male	2.55	.282	.255	188	.799
	Female	2.54	.308			
Motivation orientation	Male	3.30	.358	1.317	188	.189
	Female	3.23	.398			
All aspects	Male	2.92	.246	1.332	188	.184
	Female	2.87	.252			

Regarding the third research question, which investigated whether there were statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) in the four aspects according to year of study, results revealed no statistically significant differences ($\alpha = 0.05$) between the means of all students' responses to each aspect and the four together. They had the same or relatively the same attitude, interest, and motivational orientation, as shown in Table 4.

Table 4 Results of One-way ANOVA on Study Year and the four Aspects.

Aspect		Sum of squares	df	Mean square	F	Sig.
Attitudes towards	Between groups	.596	3	.199	.982	.402
English-speaking people	Within groups	37.602	186	.202		
	Total	38.198	189			
Emotional Attitudes	Between groups	.062	3	.21	.189	.902
	Within groups	20.198	186	.109		
	Total	20.260	189	.109		
Interest in English	Between groups	.305	3	.102	1.145	.365
	Within groups	16.457	186	.088		
	Total	16.762	189			
Motivation orientation	Between groups	.126	3	.042	.282	.839
	Within groups	27.833	186	.150		
	Total	27.959	189			
All Aspects	Between groups	.103	.034	.541	.655	
	Within groups	11.700	186	.063		
	Total	11.863	189			

The results also revealed significant differences in the emotional aspect of attitudes in favor of male students. They thought that studying English was a pride for them and made them more confident, calm, and worried at the same time. However, the results showed no significant differences between the means of students' responses to the other three aspects and to all together. They had the same attitudes towards English-speaking people, the same interest in English or in studying it, and the same motivational orientation. These results did not agree with the majority of those obtained by researchers such as Jafre (2012), and Eshghinejad (2016). All of them found significant differences in favor of female students.

Concerning study year, results revealed no significant differences between the means of all students' responses to each aspect and to the four together. These results agreed with what Jafre (2012) obtained in his study. It was expected that the third-year and fourth-year students would have a greater motivation orientation to study English, a greater interest in it, and a more positive attitude towards English-speaking people. The reason might have lied in the fact that the more students dealt with the language and the more they went in-depth with it, the more they would understand its secrets, be interested in it, and have a better motivation orientation to study it. As mentioned, the four principles of Iddhipada consisted of: First, Chanda, the will or aspiration, satisfaction, and joy in learning; Second, Virya, the diligent energy, effort, and exertion required; Third, Citta, the wholehearted attention to the learning with active thoughtfulness; Fourth, Vimamsa, investigation, examination, reasoning and testing of the language being learned. These principles would support undergraduate students' attitudes towards studying English as a specialization.

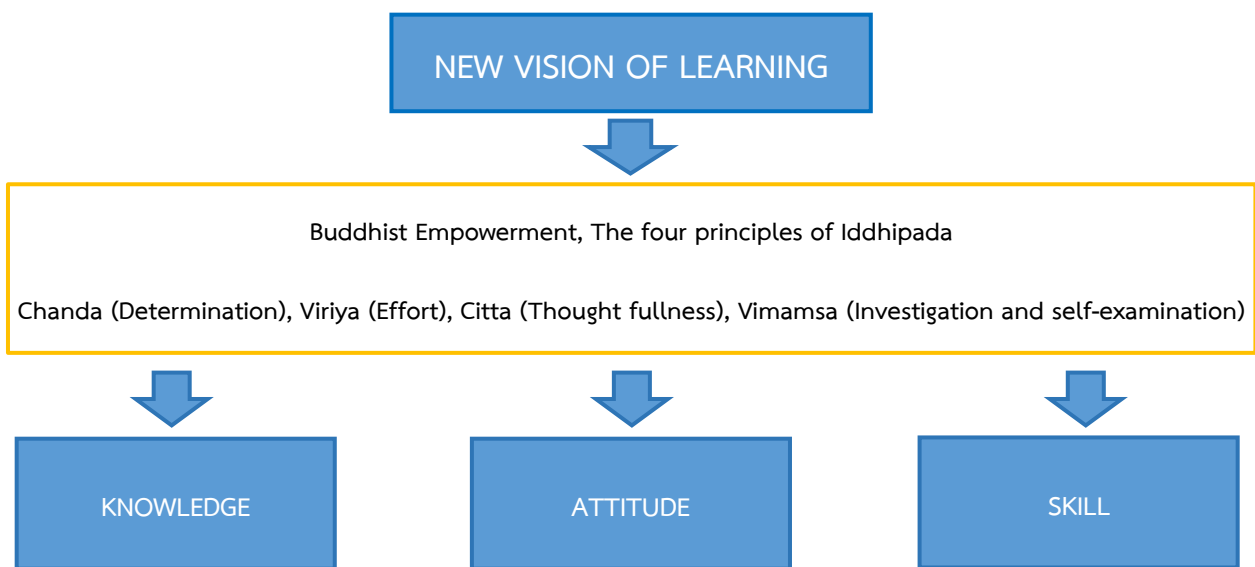
Originality and Body of Knowledge

The four principles of Iddhipada were recorded in ancient Pali writings. This writer accessed them in English translation in the Bodhipakkhiya Dipana (The Manuals of Buddhism). The first one of the four principles of Iddhipada was Chanda, the will or aspiration, satisfaction, and joy in learning. Second was Virya, the diligent energy, effort, and exertion required. Third was Citta, the wholehearted attention to the learning with active thoughtfulness. Fourth was Vimamsa, the investigation, examination, reasoning, and testing of the language being learned. Iddhipada was a compound Pali word comprising "Iddhi" and "Pada." "Iddhi" was translated as completeness or perfection. "Pada" was translated as the "root" or "basis." Chanda was the concept that there was nothing within or without one's personality that could obstruct the attainment of the goal. "If I do not attain this accomplishment in this life, I shall not rest content." Virya was the energy and effort needed to achieve the goal against all odds, hardships, and setbacks, which was the denial of discouragement.

"He was not discouraged even though it is said to him that he must put forth effort for many days, months, and years." Citta was an extreme, strong, and ardent attachment to the goal. "One attains satisfaction and tranquility only when one's mind is absorbed in matters connected with the Iddhi (Goal)." Vimamsa was the conscious perception of gaining knowledge and wisdom

which the development of such a collaborative classroom fitted with the concepts of the four principles of Iddhipada. Exploring a "New vision" of learning suggested four characteristics of successful learners: knowledgeable, self-determined, strategic, and empathetic thinking. Though not an exact fit, these were not dissimilar to the Chanda (Determination), Virya (Effort), Citta (Thoughtfulness), and Vimamsa (Investigation and self-examination) of the four principles of Iddhipada. The challenge was to introduce students to the concepts of shared knowledge among teachers and students, shared authority between teachers and students, the role of the teacher as mediator, and the benefits of having heterogeneous groups of students. The concept of shared authority might have proved particularly worrisome to some Thai students in a society that held teachers in high respect with Buddhist empowerment language learning in Thailand, as depicted within the following diagram in Figure 1.

Figure 1 New Vision of learning.

Conclusions and Recommendations

The present study discussed some of the factors that were the normal influences on EFL students in choosing English as a specialization. It investigated undergraduate students' attitudes towards studying English as a specialization with respect to attitudes towards English-speaking people, the emotional aspect of attitude, interest, and motivation. The study was quantitative in nature. It used the questionnaire as an instrument that could collect data from a relatively large sample of students. Therefore, it was necessary for the researchers who were interested in attitude and motivation to conduct further studies in higher education institutions, using another research instrument such as interviews so that the results could provide the public with a clearer picture regarding the factors that enhanced and prohibited studying English as a specialization. Since students' attitudes towards studying English as a foreign language were important, it was of vital importance for the Ministry of Education to empower English language teachers with more teaching strategies through continuous in-service programs. The reason was based on the fact

that the school was regarded as the base for having more interested, more motivated, and better-skilled English language specialists at the university level. As mentioned in the four principles of Iddhipada, it would support the practice of reaching excellent wisdom. On the basis of the findings of the study, the researcher would like to make the following recommendations and suggestions:

- 1) The English language teacher should have improved their teaching methodology by applying a communicative approach, student-centered method, and participatory methods in the classroom;
- 2) Learning English as a second language was more difficult than the mother tongue. So, English could be learned as a mother tongue if the learners were laborious and also provided a favorable environment;
- 3) All people were curious to learn everything in a similar way. Students were also interested in learning about English culture and religion, but it did not mean that the explanation of English culture and religion was necessary to learn the English language. As such, cultural and religious phenomena should not have been brought up while teaching and learning the English language; and
- 4) Future research should explore in-depth factors that were linked to the students' attitudes towards language learning, such as classroom interactions, linguistic knowledge, teaching strategies, and learning environment.

Acknowledgement

This research is supported by the Bachelor of Arts English Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. I am appreciative of the help given by Assoc. Prof. Netchanok Buanak and Dr. Chayapol Phupatt during the questionnaire and research distribution. I would also like to give my sincere thanks to many colleagues for proofreading this study.

References

- Bain, S. K., Mc callum, R. S., Bell, S. A., Cochran, J. I. & Sawyer, S. C. (2010). Foreign language learning aptitudes, attitudes, attributions, and achievement of postsecondary students identified gifted. *Jaa*, 22(1), 130-156. <https://doi.org/10.1177/1932202X1002200106>.
- Chalak, A. & Kassaian, Z. (2010). Motivation and attitudes of Iranian undergraduate EFL students toward learning English. *Gema Online Journal of Language Studies*, 37(10), 37-56.
- Eshghinejad, S. (2016). EFL students' attitudes toward learning English language: The case study of Kashan University. *Cogent Education*, 3(1), 1-13. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1236434>.
- Fadlalla, E. H. (2017). Students' attitudes and motivation toward English language-Dongola University. *International Journal of English and Literature*, 7(2), 55-64.
- Feng, R. & Chen, H. (2009). An analysis of the importance of motivation and strategy in postgraduates' English acquisition. *English Language Teaching*, 2, 93-97. <https://doi.org/10.5539/elt.v2n3p93>.
- Jafre, M. Z. (2012). EFL students' attitudes toward learning English Language: The case of Libyan secondary school students. *Asian Social Sciences*, 8(2), 119-132. <https://doi.org/10.5539/ass.v8n2p119>.

- Lafaye, R. E. & Tsuda, S. (2002). Attitudes toward English language learning in Higher Education in Japan, and the place of English in Japanese society. *International Communication Studies*, XI(3), 145-161.
- Latchanna, G. & Dagnew, W. (2009). Attitude of teachers towards the use of active learning methods. *ELT Journal of All India Association for Educational Research*, 21(1), 71-82.
- Oroujlou, N. & Vahedi, M. (2011). Motivation, attitude, and language learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29(2011), 994-1000. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.333>.
- Tahaine, Y. & Daana, H. (2013). Jordanian undergraduates' motivation and attitudes towards learning English in EFL context. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 4(2), 159-180.

การประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน

THE APPLICATION OF THE ABHIDHAMMA TO PROMOTE WELL-BEING IN DAILY LIFE

พระมหาอภิชัย มหาปุณฺโญ

Phramaha Apichai Mahapunyo

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

Corresponding author E-mail: ven.apichai@gmail.com

Received 10 November 2023; Revised 20 December 2023; Accepted 24 December 2023

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น มีการสื่อสารที่ไร้ขีดพรมแดน มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินชีวิตของคนเปลี่ยนไปจากเดิม มีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น นำไปสู่การเอาเปรียบกัน มุ่งผลประโยชน์ตนเองมากกว่าส่วนรวม เมื่อสังคมเป็นเช่นนี้ คุณธรรมของบุคคลกลับต่ำลง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ ก่อให้เกิดปัญหาในสังคม เช่น การทุจริต คอร์รัปชัน อาชญากรรม ในพระพุทธศาสนาเห็นว่า สังคมที่มีความสุขเป็นภาวะที่ปราศจากการเบียดเบียนหรือความรุนแรงและอยู่ร่วมกันในสังคมโดยไม่มีทุกข์ หลักพระอภิธรรมเน้นการศึกษาพัฒนาด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญา เพื่อให้มีสุขภาวะที่ดีในระดับปัจเจกชน ประเทศชาติและสังคมโลก โดยมีจุดเริ่มต้นจากจิตใจเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน และนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรมเพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการศึกษาพระอภิธรรมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสนทนาในห้องเรียน การจัดการความรู้ และการถอดบทเรียน

ผลการวิจัย: 1) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน พบว่า หลักพระอภิธรรมมีจุดเด่นด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ประกอบด้วย 1.1) ความเข้าใจในการพัฒนาสังคมสุขภาวะในบริบทสังคมไทยปัจจุบันด้วยหลักพระอภิธรรม 1.2) การประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรมในติกมาติกา ว่าด้วยกุศลธรรม อกุศลธรรมและอัปายาทธรรม บุคคลรู้ดังนี้แล้ว ควรตั้งจิตที่จะประกอบแต่กุศลกรรมเท่านั้น มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เพราะว่ากุศลธรรม เป็นธรรมที่ควรเจริญให้มาก ซึ่งมีผลเป็นความสุข ไม่ประพาสอกุศลธรรม เพราะเป็นธรรมที่ควรละให้ได้ ซึ่งมีผลเป็นความทุกข์ และ 2) ข้อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การบูรณาการหลักพระอภิธรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางกายและใจ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะ เช่น การปฏิบัติธรรม การออกกำลังกาย การฝึกสมาธิ เพราะความเครียดและวิตกกังวล เกิดจากความคิดของเรา และปรุงแต่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยจินตนาการของเราเอง

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: การประยุกต์หลักพระอภิธรรมเป็นกระบวนการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ จุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวันมีหลักการที่มุ่ง

พัฒนาความสมบูรณ์ของมนุษย์ด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา และสร้างสังคมสุขภาวะ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมโลก

สรุป: หลักพระอภิธรรม ถือเป็นแหล่งความรู้ชั้นปรมาจารย์มีค่าในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีและการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในชีวิตประจำวัน ผู้นิพนธ์ได้ศึกษาและสรุปเป็นองค์ความรู้ นำไปสู่การพัฒนาด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ช่วยเสริมสร้างสุขภาวะทางกายและใจ ลดความเครียดวิตกกังวล และเพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เป็นแนวทางพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสันติสุข

คำสำคัญ: หลักพระอภิธรรม, สุขภาวะ, ชีวิตประจำวัน

Abstract

Background and Objectives: Nowadays, the world has changed in various aspects. Communication across borders and development in science and technology have made changes in people's past lifestyles with higher material value, leading to taking advantage of each other and focusing on self-interest rather than the benefit of others. When society becomes like this, a person's morality has deteriorated, causing a state of balance both mentally and materially, and problems in society such as corruption and crime. In Buddhism, a happy society is seen as a state of being free from oppression or violence and living together without suffering. Abhidhamma principles emphasize education and development of the physical, mental, social, and intellectual aspects in order to have good health at the individual level, national level, and global society. It starts with the mind as the driving force to be a complete human being and able to live happily in global society. The purposes of this article are studying guidelines for applying the Abhidhamma principles that create good health in everyday life, and presenting guidelines for applying the Abhidhamma principles that create good health in everyday life.

Methodology: This qualitative research analyzed data from documents and from the study of the Abhidhamma. The research tool is a classroom discussion model, knowledge management, and lessons learned.

Main Results: The results comprised: 1) Guidelines for applying Abhidhamma principles to create good health in everyday life indicated that the principles of Abhidhamma had the strengths of education in order to develop one into a complete human being in both physical and mental aspects, consisting of; 1.1) Understanding the development of a healthy society in the current Thai social context with the principles Abhidhamma, 1.2) Application of Abhidhamma principles in Tikmātika concerning Kusala-dhamma, Akusala-dhamma, and Abyākata-dhamma; One should have set their mind to only doing good deeds by giving alms, keeping the precepts, and practicing meditation because good deed is a Dhamma that should have been greatly developed as it led to happiness, not behaving in unwholesome manner because it was a Dhamma that should have been avoided as it led to suffering, and 2) Suggestions for applying the principles of Abhidhamma to create good health in daily life consisted of integrating Abhidhamma principles to enhance physical and mental health, doing health-promoting activities such as practicing Dhamma exercise, meditation because of stress and anxiety born from our thoughts and composed of various events with our imagination.

Involvement to Buddhaddhamma: The application of Abhidhamma principles is a process of studying and developing various human behaviors. The main aim is to create good health in everyday life with principles aimed at developing human perfection in the physical, mental, social, and intellectual aspects and creating a healthy society to live happily together in a global society.

Conclusions: The principles of Abhidhamma were considered to be a valuable source of ultimate knowledge in enhancing well-being and living healthy in daily life. The author studied and summarized it as a body of knowledge that led to physical, mental, social, and intellectual development, helped enhance physical and mental health, reduced stress and anxiety, and increased good relationships with others. It was a guideline for developing individuals into complete human beings living in peace in a global society.

Keywords: The Abhidhamma Principles, Well-Being, Daily Life

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด การก้าวเข้าสู่การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้คนมีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น นำไปสู่การเห็นแก่ตัว เอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองมากกว่าที่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ ในด้านจิตใจของคนกลับมีคุณธรรม จริยธรรมต่ำลง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจ และทางวัตถุ ก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย เช่น ปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน อาชญากรรม ปัญหาการแพร่ขยายของโรคเอดส์และการติดยาเสพติดอย่างรุนแรง ในสังคม ตลอดจนปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม (Phra Sri Pariyatimoli, 2000) พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความคิด และการประพฤติปฏิบัติดีของคนไทย การทำความดีต่อกันเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องเอาใจใส่อย่างยิ่ง ชุมชนที่ตั้งอยู่ด้วยความสงบสุข ก็เพราะอาศัยศีลอาศัยสังคหธรรมเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้รักกัน เป็นความดีที่นิยมยกย่องเชิดชูของโลกทุกสมัย ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (Ketsriphong, 2007) ในการพัฒนาคนในสังคมทางด้านจิตใจ ให้เป็นคนดีมีความคิดเห็นที่ถูกต้อง มีปัญญาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างดีเพื่อความสงบสุขในสังคมไทย ทางพระพุทธศาสนา เห็นว่าการที่คุณธรรมต่าง ๆ จะเจริญงอกงามขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่ดี การจัดระเบียบสังคมให้ดีงาม และเกื้อกูลแก่คุณธรรม หลักธรรมจึงมีความสำคัญมากที่ทำให้คนในสังคม และสภาพแวดล้อม ได้รับการจัดสรร ก่อให้เกิดชีวิตที่ดีร่วมกัน เพื่อให้คุณธรรมภายในเจริญงอกงาม (Buddhadasa Bhikkhu, 2008) จึงต้องนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดี

หากกล่าวคำว่า “พระอภิธรรม” คนส่วนใหญ่จะเข้าใจแต่เพียงว่าเป็นบทสวดในงานศพ ซึ่งคนทั่วไปยากที่จะเข้าใจ จึงขออธิบายให้ทราบว่า เนื้อหาของพระอภิธรรม กล่าวถึงการทำงานของชีวิตเป็นขณะ ๆ ในแต่ละเสี้ยววินาที เพื่อให้เห็นว่าส่วนประกอบของชีวิต หรือขั้น 5 ที่ประกอบขึ้นเป็นบุคคลหรือเป็นสัตว์ใด ๆ ก็ตาม แท้จริงแล้ว ไม่มีสาระแก่นสารอะไร เพราะเป็นเพียงการประชุมกันของส่วนประกอบที่มีความไม่เที่ยง (อนิจจัง) ทนอยู่สภาพเดิมไม่ได้ (ทุกขัง) ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้ใด (อนัตตา) เป็นสภาวะธรรมที่เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย มีสภาพเกิดดับอยู่เช่นนี้ตลอดเวลา พระพุทธองค์ จะอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตาม ขั้น 5 ก็คงมีอยู่ตามธรรมชาติ พระพุทธองค์เป็นแต่เพียงผู้ทรงค้นพบธรรมชาตินี้และนำมาเปิดเผยให้เราทั้งหลายได้ทราบเท่านั้น (Chaisuwan, 2020) พระอภิธรรมเป็นปฏิภนที่ 3 ของพระไตรปิฎก มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสภาพธรรมทั้งปวงอย่างละเอียด ซึ่งคำว่า “อภิ” หมายถึง “ยิ่งใหญ่, ยิ่งพิเศษ” คำว่า “ธรรม” หมายถึง “สภาพที่ทรงไว้, สภาวะธรรม, สัจธรรม, ความจริง” (Somdej Phra Buddhakosajarn (P.A. Payututo), 2018) ฉะนั้น คำว่า “อภิธรรม”

หมายถึง “ธรรมอันยิ่ง คือ มากกว่าธรรมอย่างปกติและยิ่งพิเศษ คือ เหนือกว่าธรรมอย่างปกติ หลักและคำอธิบายธรรมที่เป็นเนื้อหาสาระแท้ ๆ ซึ่งจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบและเป็นลำดับ โดยไม่กล่าวถึง ไม่อ้างอิง และไม่ขึ้นต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ อันแสดงโดยวัณบัตถุญญิตโฆหาร มุ่งตรงต่อสภาวะธรรม” (Somdej Phra Buddhakosajarn (P.A. Payututo), 2018) เป็นธรรมที่แสดงปรมัตถสัจจะ คือ ปราศจากการสมมุติ เป็นเนื้อความที่จริงแท้แน่นอน ไม่มีการแปรปรวนกลับลอก ไม่ว่าเวลาไหนหรือในที่ไหน ไม่เกี่ยวกับบุคคล สัตว์หรือสิ่งของทั้งสิ้น เป็นธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงถึงความจริง 2 ประเภท คือ 1) ปรมัตถธรรม ได้แก่ ความจริงที่ไม่มีการแปรปรวน หรือไม่มี ความวิปริตด้วยประการใด ๆ มีอยู่ 4 ประการ คือ จิต เจตสิก รูป นิพพาน และ 2) บัญญัติธรรม เป็นสิ่งที่บัญญัติหรือสมมติขึ้นมา เพื่อที่จะได้เรียกชื่อได้ถูกต้องตามความนิยมของคนหมู่หนึ่งหรือประเทศหนึ่ง (Methangkun & Methangkun, 1978)

หลักพระอภิธรรมนั้น จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ปัญหาของชีวิต มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมวลมนุษย์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะนำมาพัฒนาตนเอง ให้เกิดความสุขความเจริญอกงามในชีวิต เพราะพระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้ค้นพบทางเดินของชีวิต แล้วนำมาบอกกล่าว ให้แก่บุคคลอื่นเท่านั้น ดังพุทธพจน์ว่า “เธอทั้งหลายควรทำความเพียรเองเกิด ตถาคตเป็นเพียงผู้ชี้บอกเท่านั้น ผู้บำเพ็ญภาวนา ดำเนินตามทางนี้แล้วพึงพึงใจอยู่ จักพ้นจากเครื่องผูกแห่งมารได้” (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peykao et al. (2022) ได้ ศึกษาการพัฒนาจิตในคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก พบว่า ผลของการปฏิบัติในการตั้งสติ 4 อย่างนี้ว่า จะเป็นเหตุให้ได้ บรรลุผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ฉะนั้น พัฒนาจิตในคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก คือ การปฏิบัติวิปัสสนาตามแนวทาง มหาสติปัฏฐาน 4 มีการกำหนดรูป-นาม และมีสมาธิปฏิบัติเป็นทางให้ถึงพระนิพพาน และของ Vjittammo & Thitiyano (2018) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์การตีความพระอภิธรรมของพระเถระในพระพุทธศาสนาและ พบว่า พระอภิธรรม เป็นวิชาการชั้นสูงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4 ประการ อันได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน พระอภิธรรมเปรียบเสมือนแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาสุขุมลุ่มลึกอันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจใน เรื่องธรรมชาติของชีวิต เรื่องของกรรมและการส่งผลของกรรม เรื่องภพภูมิต่าง ๆ เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องของการปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ซึ่งเป็นจุดหมายอันสูงสุดในพระพุทธศาสนา ดังกล่า มาแล้วนั้น พระอภิธรรม ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อมวลมนุษย์ในการสร้างสุขภาวะและความสุขในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการช่วยให้เรามีทักษะในการเผชิญหน้ากับความเครียดและปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต ทำให้เรามีสุขภาวะที่ดีในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและช่วยพัฒนา สมาธิและความตั้งใจในการทำงานของเราด้วย

จากความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้นิพนธ์ ได้ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน โดยมุ่งหวังเป็นแนวทางในการเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของพลเมืองโลก และนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับยุคสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน และนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการศึกษาพระอภิธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสนทนาในห้องเรียน การจัดการความรู้ และการถอดบทเรียน มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้นิพนธ์ได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งอ้างอิงจากนักวิชาการในประเทศ และแนวคิดจากต่างประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา ทั้งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ การประยุกต์ใช้ความรู้ทั่วไป

เกี่ยวกับพระอภิธรรม นอกจากนี้ ยังศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่เกี่ยวข้อง กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษานี้สามารถตอบ วัตถุประสงค์และคำถามของการวิจัยให้รอบด้านที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) กล่าวคือ การอ่านและจับประเด็นข้อมูลจาก การศึกษา การจัดประเภท แยกแยะ จัดกลุ่มสาระ (ความหมาย) หรือแนวคิด (Concept) การเชื่อมโยงแนวคิด ลักษณะหาความสัมพันธ์ และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นจะเป็นการตีความในการหาความหมาย และสรุป สาระหลักของผลการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยทั้งหมดตามลำดับขั้นตอนที่ 1 - ขั้นตอนที่ 3 ในรูปแบบการพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีใน ชีวิตประจำวัน จากผลการศึกษาพบว่า แนวคิดสังคัมสุขภาวะ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นความสมบูรณ์ทางสุขภาวะ ครบทั้ง 4 มิติ คือ สุขภาวะทางกาย จิตใจ สังคมและปัญญา ซึ่งเชื่อมโยงและเป็นฐานคิดในการวิจัย และนำมา เชื่อมโยงเข้ากับแนวคิดตามหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้น การใช้หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในพระอภิธรรมมาใช้ให้ เหมาะกับบริบทของตนเอง สังคม จึงเป็นต้นทุนของสังคมไทยสรุปได้ ดังนี้

1.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคัมสุขภาวะในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน พบว่า การดำเนินชีวิตใน สังคมไทยล้วนเต็มไปด้วยปัจจัยเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและสุขภาพใจรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหา โรคภัยไข้เจ็บที่เข้ามาแทรกแซงให้ชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลง โรคอุบัติใหม่ที่สร้างผลกระทบที่รุนแรงเป็นวงกว้าง สุขภาพร่างกายที่อ่อนแอลงทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก การขาดสิ่งกระตุ้นหรือสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้คนหัน มาออกกำลังกาย และดูแลสุขภาพตัวเอง ซึ่งรัฐบาลเองก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับคนไทย จึงได้กำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนา กำลังคนและสังคมของไทยให้มีรากฐานที่มั่นคง แข็งแรงเป็นปึกแผ่น มีสุขภาวะทางกาย ใจ สติปัญญาที่มี ประสิทธิภาพ และเพียบพร้อมด้วยศักยภาพ ให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีสุขภาพกายใจที่ แข็งแรงสมบูรณ์ ดังคำที่ว่า “การไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ” (อโรคา ปรมา ลาภา) สอดคล้องที่พระพรหม คุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) อธิบายว่า “สุขภาวะ” หรือ “สุขภาพ” หมายถึง สุขภาพทางกาย จิต สังคม และปัญญา จึงสื่อความหมายใกล้เคียงความสุข ภาวะที่ปลอดทุกข์ เป็นสุข เป็นภาวะที่สมบูรณ์ (Phra Phromkhunaporn (P.A. Payutto), 2008) หรือเป็นภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม ซึ่งในที่นี้ทาง ปัญญา ก็คือ ทางจิตวิญญาณนั่นเอง (National Health Commission Office (NHCO), 2007) โดยรัฐให้การ สนับสนุนและยกนโยบายด้านสุขภาวะที่ดีของคนไทย คือ นโยบายสำคัญของชาติที่ต้องเร่งดำเนินการให้สำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ดูแลสุขภาพตัวเองมากขึ้น และกระตุ้นหรือ สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้คนหันมาออกกำลังกาย มีความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสังคัมสุขภาวะ ถือเป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้คนสามารถเติบโตและก้าวไปข้างหน้าได้อย่าง มั่นคง และยั่งยืนไปพร้อม ๆ กัน

1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพระอภิธรรม จากการศึกษาพบว่า พระอภิธรรมเป็นหลักธรรมและ คำอธิบายธรรมที่เป็นเนื้อหาสาระแท้ ๆ ซึ่งจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบและเป็นลำดับ โดยไม่กล่าวถึง ไม่อ้างอิง และ ไม่ขึ้นต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ อันแสดงโดยเว้นบัญญัติโวหาร มุ่งตรงต่อสภาวะธรรม ซึ่งอรรถแห่งพระอภิธรรมนั้น มีเนื้อความปรากฏในคัมภีร์ ว่า “ย เอตา วุทฒิมนโต สลกขณา ปุชิตา ปริจฉินนา วุตตาธิกา จ ธมมา อภิธมโม เตน

อกขาโต” แปลว่า ธรรมที่เจริญ ธรรมที่ควรกำหนดหมาย ธรรมที่ควรบูชา ธรรมกำหนดแยกไว้ และธรรมที่ยังพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเรียกว่า อภิธรรม (Mahamakut Rajavidyalaya University, 1990) ซึ่งพระธรรมสังคหาคณาจารย์ได้จำแนกพระอภิธรรมปิฎกออกเป็น 7 คัมภีร์ (Phrapalad Wisut Kuttachayo, 2022) ตามลำดับ ดังนี้ 1) ธัมมสังคณี (สัง.) รวมหัวข้อปรมัตถธรรมเข้าเป็นหมวดหมู่แล้วอธิบายทีละประเภท 2) วิภังค์ (วิ.) ยกหมวดธรรมขึ้นตั้งเป็นหัวข้อเรื่องแล้วแยกแยะออก อธิบายชี้แจงวินิจฉัยโดยละเอียด 3) ธาตุกถา (ธา.) สังเคราะห์หรือจัดประเภทข้อธรรมต่าง ๆ เข้าเป็นหมวดเป็นหมู่ ดังนี้ คือ ขันธ์ อายตนะ และธาตุ 4) บุคคลบัญญัติ (บุ.) บัญญัติความหมาย บุคคลประเภทต่าง ๆ ตามคุณธรรมที่มีอยู่ 5) กถาวัตถุ (ก.) วินิจฉัยทัศนะที่ขัดแย้งกันของนิกายต่าง ๆ ในสมัยสังคายนาครั้งที่ 3 โดยเน้นความถูกต้องของฝ่ายเถรวาท 6) ยมก (ย.) ยกหัวข้อธรรมขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีถามตอบ โดยตั้งคำถามย้อนกันเป็นคู่ ๆ 7) ปฎิฐาน หรือหาปกรณ์ (ป.) อธิบายปัจจัย 24 และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมทั้งหลายอย่างละเอียด

1.3 การประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรมในติกมาติกาเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน: กรณีศึกษาเฉพาะกุศลจิต

1.3.1 ปฐมบท. กุสลา ธมมา หมายความว่า ธรรมทั้งหลายที่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ชีวิต เป็นแต่สภาวะ (นิสสत्ต นิชชีว สภาวา) ซึ่งมีลักษณะไม่มีโทษ ให้ผลเป็นความสุข มีอยู่ (สวิขชนติ) องค์ธรรม ได้แก่ กุศลจิต 21 และเจตสิก 38 (Phra Saddhammachoti Dhammacariya, 1993)

กล่าวคือ กุศล เป็นสภาพธรรมที่ดียิ่ง เป็นสภาพธรรมที่ตัดซึ่งอกุศลธรรม กุศลเป็นนามธรรม หมายถึง สภาพจิตใจที่ดียิ่ง ซึ่งจิตใจที่ดียิ่งนี้ทำให้เกิดผลที่เป็นสุข, จิตใจที่ดียิ่งย่อมเป็นเหตุ ทำให้ได้รับผลที่ดีงามด้วย ฉะนั้น ถ้าใครมีจิตใจที่ดียิ่งโดยไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ขณะนั้นเป็นกุศล รวมความว่า ขณะใดที่จิตประกอบด้วยเจตสิกที่ดียิ่ง เช่น ศรัทธา สติ ปัญญา เป็นต้น และไม่ประกอบด้วยเจตสิกที่ไม่ดี คือ ไม่มีกิเลส เช่น ไม่มีโลภะ ไม่มีโทสะ ไม่มีโมหะ บุคคลเมื่อพอกพูน เจริญธรรมลักษณะเช่นนี้ไว้มาก ๆ ด้วยการทำทาน ศีล ภาวนา มีโยนิโสมนสิการ จะเป็นเหตุให้เกิดสติ สัมปชัญญะ เมื่อสติ สัมปชัญญะเกิดขึ้น ก็จะคิดแต่เรื่องที่ดี พุทธดี และทำดี เป็นผลทำให้ชีวิตในแต่ละขณะมีความสุขมากขึ้น มีทุกข์น้อยลง

1.3.2 ทุตยบท. อกุสลา ธมมา หมายความว่า ธรรมทั้งหลายที่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ชีวิต เป็นแต่สภาวะ (นิสสत्ต นิชชีว สภาวา) ซึ่งมีลักษณะเป็นไปพร้อมด้วยโทษ และให้ผลเป็นความทุกข์ มีอยู่ (สวิขชนติ) องค์ธรรม ได้แก่ อกุศลจิต 12 และเจตสิก 27 (Phra Saddhammachoti Dhammacariya, 1993)

กล่าวคือ จากการศึกษาชีวิตของมนุษย์ จะพบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเกิดจากการแสดงออกทางกาย (พฤติกรรม) ของคนทั้งหลายในชีวิตประจำวัน มีสาเหตุมาจากตัวอกุศลจิต 12 เจตสิกที่ประกอบ มีอำนาจครอบงำจิตใจของมนุษย์ ดังมีชาวที่ไม่ดีต่าง ๆ ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ สรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) การฆาตกรรม ทำร้ายซึ่งกันและกัน ตลอดจนการฆ่าตัวตาย เกิดจากอำนาจของโทสมูลจิตซึ่งมีโทสเจตสิกประกอบปรุงแต่งเป็น อกุศลจิต เป็นจิตที่ไม่ดี ไม่งาม ให้ผลเป็นความทุกข์ 2) การจี้ปล้น ลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว ฉ้อราษฎร์บังหลวง คอรัปชั่น เกิดจากอำนาจของโลภเจตสิกประกอบปรุงแต่งโลภมูลจิตให้เกิดความอยากได้ในทรัพย์สินของผู้อื่น ในทางมิชอบ 3) การข่มขืน กระทำชำเรา การผิดลูกภรรยาผู้อื่น เกิดจากอำนาจของโลภเจตสิกประกอบปรุงแต่งโลภมูลจิต ให้เกิดความยินดี ติดใจ ชอบใจ อยากได้ในทางที่ผิด จากทำนองคลองธรรม บางรายมีผลก่อให้เกิดโรคเอดส์และโรคต่าง ๆ ตามมาได้ 4) การโกหก หลอกลวง พวดส่อเสียด ยุยงให้เขาแตกกัน พุดหยาบคาย พุดเพ้อเจ้อ เหลวไหล ไร้สาระ แฉงความเท็จ เป็นพยานเท็จ นินทาว่าร้าย สร้างความเสื่อมเสียให้ผู้อื่น การหมิ่นประมาทซึ่งกันและกัน เนื่องจากอำนาจของโลภะ หรือโทสเจตสิก ประกอบปรุงแต่งโลภมูลจิตหรือโทสมูลจิต ทำให้เกิดการแสดงออกทางวาจาที่ไม่ดี ไม่งาม ให้ผลเป็นทุกข์ 5) การค้า การเสพยาบ้า ยาเสพติดต่าง ๆ แม้แต่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเนื่องจากคนขับดื่มสุราจนเมามาย ขาดสติควบคุม เป็นเหตุแห่งความประมาท การเมายาบ้าแล้วจี้เด็ก

และผู้หญิงเป็นตัวประกัน และฆ่าบิดามารดา ครอบครัวยุ เพราะความมึนเมาจากยาเสพติด เป็นต้น เกิดขึ้นด้วยอำนาจของโลกเจตสิก ประกอบปรุงแต่งโลภมูลจิต ให้เกิดความยินดี ติดใจ ในรสชาติของสิ่งเหล่านั้น จนถอนตัวไม่ขึ้น สาเหตุทั้งหลายที่กล่าวข้างต้นเกิดจากการที่คนเหล่านั้นมีโมหะหรืออวิชชา เป็นพื้นฐาน เมื่อพบความจริงนี้ จึงสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ โดยการศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะการเข้าถึงเหตุผลหลักสัจธรรมในพระอภิธรรม

1.3.3 ตติยบท. อพยากตตา ธมมา หมายความว่า ธรรมทั้งหลายที่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ชีวิต เป็นแต่สภาวะ (นิสสत्ต นิชชีว สภาวา) ซึ่งพระพุทธองค์ ไม่ได้ทรงแสดงโดยความเป็นกุศล อกุศล แต่ทรงแสดงโดยความเป็นอย่างอื่น มีอยู่ (สวัชชนติ) องค์ธรรม ได้แก่ วิปากจิต 36, กริยาจิต 20, เจตสิก 38, รูป 28 และนิพพาน (Phra Saddhammachoti Dhammacariya, 1993)

กล่าวคือ ชีวิตของคนทั้งหลาย จะประสบพบเจอเรื่องดีบ้าง ไม่ดีบ้าง มีความสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ผ่านทางประสาททั้ง 5 ในขณะที่ได้รับความทุกข์ คือ เห็นรูปที่ไม่ดี ได้ยินเสียงที่ไม่ดี ได้กลิ่นที่ไม่ดี ได้รับรสที่ไม่ดี ได้สัมผัสทางกายที่ไม่ดี พึงรู้ว่าขณะนั้นอกุศลวิปากจิต อันเป็นผลของบาป (อกุศลกรรม) ที่ได้กระทำไว้ในอดีตกำลังติดตามมาให้ผล ในขณะที่ได้รับความสุข คือ เห็นรูปที่ดี ได้ยินเสียงที่ดี ได้กลิ่นที่ดี ได้รับประทานอาหารอันโอชะ ได้สัมผัสทางกายที่ดี ฯลฯ พึงรู้ว่าขณะนั้นกุศลวิปากจิต อันเป็นผลของบุญ (กุศลกรรม) ที่ได้กระทำไว้ในอดีตกำลังติดตามมาให้ผล (Chaisuwan, 2020)

กล่าวโดยสรุป บุคคลรู้อยู่แล้ว ควรตั้งจิตที่จะประกอบแต่กุศลกรรมเท่านั้น มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เพราะว่าเป็นธรรมที่บุคคลควรเจริญ (ภาเวตัพพธรรม) ซึ่งกุศลกรรมให้ผลเป็นความสุข และไม่ควรประพฤติกุศลกรรม เพราะว่าเป็นธรรมที่ควรละ (ปหาตัพพธรรม) ซึ่งอกุศลกรรม จะให้ผลเป็นความทุกข์ ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peykaeo, et al. (2022) ที่ได้ศึกษาถึงพัฒนาจิตในคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก คือ การปฏิบัติวิปัสสนาตามแนวทางมหาสติปัฏฐาน 4 มีการกำหนดรูป-นาม และมัชฌิมาปฏิปทาเป็นทางให้ถึงพระนิพพาน และสอดคล้องกับ Vijittammo & Thitiyano (2018) ที่พบว่า พระอภิธรรม เป็นวิชาการชั้นสูงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4 ประการ อันได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน พระอภิธรรมเปรียบเสมือนแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาสุขุมลุ่มลึกอันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติของชีวิต และทั้งหมดเป็นหลักการดำเนินชีวิตที่สำคัญตามหลักพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ที่ 2 นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวันจากการศึกษา ผู้นิพนธ์สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

2.1 การบูรณาการหลักพระอภิธรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะคลายเครียด มนุษย์ในปัจจุบันมีเวลาอยู่กับการทำงานมาก ทำให้พักผ่อนน้อย มีผลต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ภูมิต้านทานต่ำ ร่างกายอ่อนเพลีย เครียดวิตกกังวล นิ่งเป็นเวลานานเกินไป ควรมีสติรู้ทัน รู้สึกตัว และสัมปชัญญะรู้พร้อม ความรู้สึกตัว รู้อาการของสภาวะธรรมตามความเป็นจริงในขณะปัจจุบัน โดยมีสติสำรวมอยู่กับอารมณ์นั้น สัมปชัญญะรู้ความจริงของอารมณ์ รู้ทั้งอารมณ์กรรมฐาน การทำกิจวัตรประจำวัน อ่านหนังสือธรรมะ หรือฟังธรรมออนไลน์ เป็นต้น นี่เป็นวิธีคลายเครียดแบบหนึ่งตามหลักพระพุทธศาสนา

2.2 การบูรณาการหลักพระอภิธรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางร่างกาย ร่างกายเป็นสิ่งที่สำคัญจะต้องดูแลบริหารให้ดี จึงควรออกกำลังกายให้เหมาะสมกับตนเอง หรือการออกกำลังกายแบบโยคะ ยืนแกว่งแขน ก้มลงช้า ๆ จนมือแตะพื้น เมื่อทำกายบริหารอย่างนี้อยู่ต่อเนื่อง จะทำให้ร่างกายสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ การรับประทานอาหารควรเลือกทานเฉพาะสิ่งที่เป็ประโยชน์ มีคุณค่าทางโภชนาการ มีคุณสมบัติในการรักษาโรค ดังนั้น หลักการบริโภคปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพตามแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักการที่คนทั่วไปก็สามารถใช้หลักเดียวกันได้

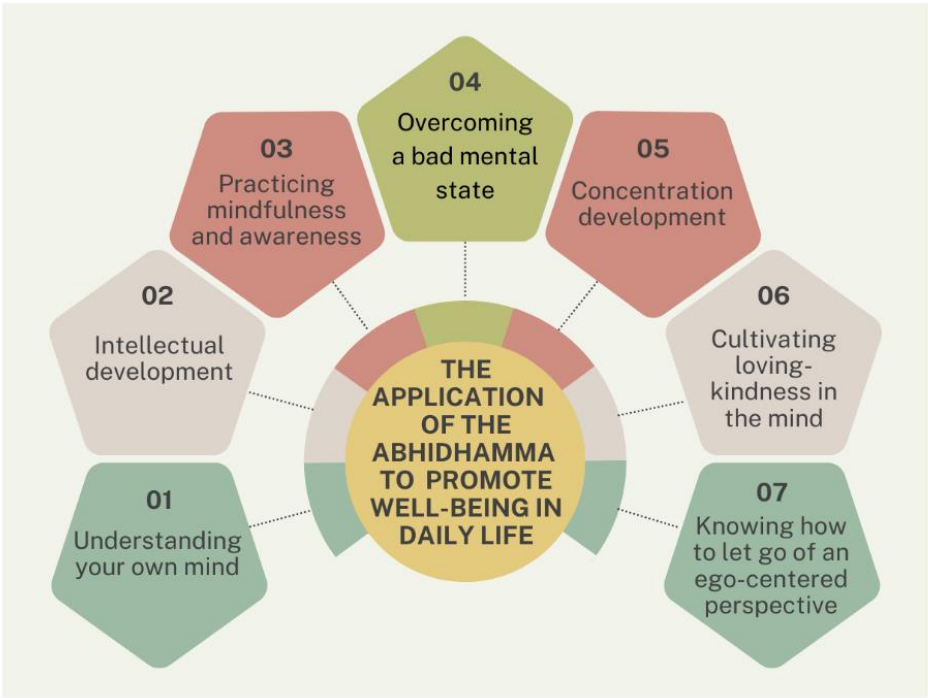
2.3 การบูรณาการหลักพระอภิธรรมเพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจ ควรทำจิตใจให้มีความตั้งมั่นหนักแน่น ปลอดภัย เบาสบาย ธรรมประเภทส่งเสริมกุศล ความนึกคิดในสิ่งที่ดีงาม ได้แก่ เนกขัมมวิตก คิโตอกจากกามไม่ตกอยู่ในอำนาจความอยากของตน, อพยยาบาทวิตก นึกคิดในทางเมตตา มีความปรารถนาดี, อวิหิงสาวิตก ความนึกคิดในทางไม่เบียดเบียน มีกรุณาจิต อยากช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ การรู้เท่าทันความจริงแห่งจิตใจของตนเอง ว่าขณะนี้จิตใจเป็นกุศล หรืออกุศล หากเป็นกุศลจิตก็ควรเจริญหรือทำให้มาก เพราะจะทำให้จิตผ่องใส มีความสุข สงบอยู่ภายใน หากเป็นอกุศลจิตก็ควรละให้เร็ว เพราะจะทำให้จิตเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดกุศล เช่น การเจริญสติ การนั่งสมาธิ สวดมนต์ไหว้พระ การคิดใคร่ครวญเรื่องต่าง ๆ ที่พบเจอ เพื่อให้เห็นคุณและโทษของสิ่งที่เราเข้าไปเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การบูรณาการหลักพระอภิธรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะคลายเครียด เสริมสร้างสุขภาวะทางกายและใจ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะ เช่น การปฏิบัติธรรม การออกกำลังกายสม่ำเสมอ การฝึกสมาธิ จะช่วยให้เราจดจ่อกับปัจจุบันทุกขณะ เพราะภาวะความเครียดและวิตกกังวล เกิดจากความคิดของเรา และปรุงแต่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยจินตนาการของเรา นอนหลับให้เพียงพอ หาเวลาพักผ่อนหย่อนใจ

องค์ความรู้ใหม่

การประยุกต์ใช้พระอภิธรรมในชีวิตประจำวันเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีทั้งทางกายและจิต การทำสมาธิและฝึกโยคะช่วยลดความเครียดและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันช่วยพัฒนาทักษะส่วนตัวและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สนับสนุนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ในการนำพระอภิธรรมมาใช้เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ สร้างสุขภาวะในชีวิตประจำวัน คือ 1) การเข้าใจจิตใจ พระอภิธรรมให้ข้อมูลเชิงลึกโดยละเอียดเกี่ยวกับธรรมชาติและการทำงานของจิตใจ ช่วยให้บุคคลเข้าใจสาเหตุของความคิด อารมณ์ และการกระทำของตน บุคคลสามารถพัฒนาความตระหนักรู้ในตนเองและการไตร่ตรองตนเอง ซึ่งนำไปสู่การควบคุมอารมณ์และการตัดสินใจที่ดีขึ้น 2) การเจริญปัญญา พระอภิธรรมส่งเสริมการพัฒนาปัญญา (ปัญญา) โดยพิจารณาให้เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของความเป็นจริง ได้แก่ ความไม่เที่ยง ความไม่น่าพอใจ และธรรมชาติที่ไม่ใช่ตัวตนของปรากฏการณ์ทั้งหมด ภูมิปัญญานี้สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนมุมมอง ลดความผูกพันและความเกลียดชังต่อประสบการณ์ และส่งเสริมความรู้สึกสงบและการยอมรับ 3) การฝึกสติ สัมปชัญญะ เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต จัดว่าเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก ช่วยให้เรายู่กับปัจจุบันอย่างเต็มที่และใส่ใจกับปัจจุบัน แต่ละคนสามารถปลูกฝังสติในกิจกรรมประจำวัน นำไปสู่การเห็นคุณค่าของชีวิตอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น และลดความเครียดและความวิตกกังวล 4) การเอาชนะสภาวะจิตที่ไม่ดี พระอภิธรรมแบ่งสภาวะจิตและเจตนาออกเป็นปัจจัยที่ดี (กุศล) และปัจจัยที่ไม่ดี (อกุศล) โดยการตระหนักและเข้าใจสภาพจิตใจเหล่านี้ บุคคลสามารถปลูกฝังสิ่งที่มีประโยชน์และทำงานเพื่อลดหรือขจัดสิ่งที่ไม่ดีต่อสุขภาพ ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์และพฤติกรรมเชิงบวก 5) การพัฒนาสมาธิ พระอภิธรรมวางรากฐานสำหรับการพัฒนาสมาธิ (สมาธิ) ผ่านการปฏิบัติ เช่น การทำสมาธิ ฌาน การฝึกสมาธิช่วยให้บุคคลฝึกฝนจิตใจที่สงบและมีสมาธิ ลดการฟุ้งซ่านและส่งเสริมความชัดเจนในชีวิตประจำวัน 6) การเจริญเมตตา กรุณา ให้มีจิตประจักษ์ พระอภิธรรมเน้นการเจริญเมตตา (ความรักปรารถนาดีต่อผู้อื่น) ความกรุณา (ความสงสารผู้อื่นที่มีทุกข์) มุทิตา (ความพลอยดีใจเมื่อผู้อื่นได้ดีหรือเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน) และอุเบกขา (การวางใจเป็นกลางในธรรม) ด้วยการฝึกฝนคุณสมบัติเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน บุคคลสามารถปรับปรุงความสัมพันธ์กับผู้อื่น และส่งเสริมความรู้สึกเชื่อมโยงถึงกันและความเห็นอกเห็นใจ และ 7) การรู้จักปล่อยวาง มุมมองที่มีอึดตาเป็นศูนย์กลาง พระอภิธรรมท้าทายมุมมองที่มีอึดตาเป็นศูนย์กลางและการระบุตนเอง ส่งเสริมให้บุคคลเห็นขอบเขตของตนเองและพัฒนามุมมองที่เชื่อมโยงถึงกันมากขึ้น สิ่งนี้สามารถนำไปสู่การลดความขัดแย้งและ

เพิ่มความเมตตาต่อสรรพสัตว์ เพราะฉะนั้นการศึกษาและนำพระอภิธรรมไปใช้ต้องอาศัยการฝึกฝนและการชี้แนะจากอาจารย์หรือผู้ปฏิบัติที่มีประสบการณ์โดยเฉพาะ สำหรับผู้ที่สนใจนำหลักพระอภิธรรมมาบูรณาการในชีวิตประจำวัน การนำพระอภิธรรมไปใช้จึงสามารถนำไปสู่ความผาสุกที่เพิ่มขึ้น ความเข้าใจถึงการทำงานจิตใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประสบการณ์ที่รับรู้ทางประสาททั้ง 5 ของมนุษย์ สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดัง Figure 1

Figure 1 The application of Abhidhamma principles to promote good health in daily life.

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้สะท้อนประเด็นการศึกษาที่สำคัญ 1) การประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรมในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างสุขภาวะที่ดีทั้งทางกายและจิตใจ ช่วยลดความเครียดและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ช่วยพัฒนาทักษะส่วนตัวและความสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) การศึกษาพระอภิธรรมสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาได้ในทุกมิติ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ทั้งด้านการพัฒนาร่างกาย พฤติกรรม การอยู่ร่วมกันในสังคม ปัญญา ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้นิพนธ์เห็นว่า ควรมีการประยุกต์ใช้หลักการหรือแนวคิดของพระอภิธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของตนนับว่าเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นการพัฒนาบุคคล ชุมชน สังคม ให้มีสุขภาวะที่ดี (Well-being) โดยเฉพาะการเน้นถึง “ความสุข” ซึ่งหากมีการศึกษาและประยุกต์ใช้หลักการของพระอภิธรรมแบบมีความเข้าใจได้นั้น จะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของตน ให้เกิดการพัฒนายั่งยืนได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน สังคม ให้ตระหนักถึงการนำหลักพระอภิธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก็จะเป็นการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น เกิดสังคมแห่งสันติสุขได้

References

Buddhadasa Bhikkhu. (2008). Applied Buddhism. Dhamathan Foundation.

- Chaisuwan, W. (2020). Abhidhamma, Who Says It's Difficult? Volume 1. Foundation for the Propagation of the True Dhamma.
- Ketsriphong, O. (2007). Sangkhahavatthu 4 organizational cultures that are conducive to knowledge management. *Journal Productivity World for increasing productivity*, 12(68), 43-46.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitaka. Bangkok: Mahachulalongkornraja.
- Mahamakut Rajavidyalaya University. (1990). Abhidhamma Pitaka, Volume 1, Part 1, Dhammasangani and Commentary, published in 200th Anniversary of the Chakri Dynasty Rattanakosin, B.E. 2525 (vidyalaya edition). Theater Pim Mahamakut Rajavidyalaya.
- Methangkun, B. & Methangkun, B. (1978). study guide Abhidhammadhammatha sangaha, Part 1, Section 1 Chittapramat. Sutthisan Printing House.
- National Health Commission Office (NHCO). (2007). National Health Act 2007. National Health Commission Office (NHCO).
- Peykaeo, R., Phra Kittipong, Phra Kamolrat Taileelais & Pandee, P. (2022). The Mental Development in Abhidhamma Pitaka Course. *MBU Humanities Academic Journal*, 14(1), 15-34.
- Phrapalad Wisut Kuttachayo. (2022). A study manual for the Abhidhamma at the Chula Abhidhammikatri level (10th ed.). V. Inter Print Company Limited.
- Phra Phromkhunaporn (P.A. Payutto). (2008). "Buddhist Holistic Wellness" (6th ed). Saha Printing and Publishing Company.
- Phra Saddhammachoti Dhammacariya. (1993). Matikachotika Dhammasaṅgaṇīsarūpaṭṭhanissaya (Chula Aphidhamika level curriculum Ek) (10th ed.). Bangkok Medical Publishing House.
- Phra Sri Pariyatimoli. (2000). Youth's morality begins at home. *Journal of Sekhiyadham*, 10(44), 38-47.
- Somdej Phra Buddhakosajarn (P.A. Payututo). (2018). Dictionary of Science. Glossary edition (7th ed.). Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.
- Vijittammo, P. & Thitiyano, P. (2018). An Analytical Study of the Abhidhamma Interpretation of Thera in Buddhism. *Journal of MCU Humanities Review*, 1(1), 45-58.

การเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม
: กรณีศึกษาวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

COMMUNITY-BASED LIFELONG LEARNING ACCORDING TO THE BUDDHIST
WAY: A CASE STUDY OF WAT PA LELAIK WORAWIHAN, MUEANG DISTRICT,
SUPHANBURI PROVINCE

ณัฐพร สิงห์สร¹, ฐิติวัสส์ สุขป้อม², เรียงวิญญ์ นิลโคตร³, วงษ์สิริ เรืองศรี^{4*}, ณัฐกรณ ปะพาน²
Natataporn Singsorn¹, Thitiwas Sukpom², Reongwit Nilkote³, Wongsiri Rueangsri^{4*}, Nattakorn Papan²

¹โรงเรียนสุพรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 สุพรรณบุรี ประเทศไทย

¹Suphanphum School Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1, Suphanburi, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

³Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

⁴นักวิชาการอิสระ ประเทศไทย

⁴Independent Scholar, Thailand

*Corresponding author E-mail: wongsiri2456@gmail.com

Received 17 October 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: สถานการณ์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลให้การเรียนรู้ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และส่งเสริมให้ประชาชนเป็นนักเรียนรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประชาชน ประชาชนจะมีความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต และสามารถที่จะนำกลับมาพัฒนาตนเองได้ การเรียนรู้โดยใช้บริบทชุมชนจึงมีความสำคัญและควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม กรณีศึกษา วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และนำเสนอแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดการความรู้ และการถอดบทเรียน

ผลการวิจัย: พบว่า 1) สถานการณ์และบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรมของวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 1.1) บริบทพื้นที่ของวัดป่าเลไลยก์วรวิหารเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวพุทธในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี “หลวงพ่อโต” เป็นพระพุทธรูปที่เป็นศูนย์รวมของศรัทธาของพุทธศาสนิกชน 1.2) ต้นทุนที่สำคัญ ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ของวัด กิจกรรมฝาผนัง ภาพเล่าเรื่องวรรณคดี นิทรรศการเรือนขุนช้างแสดงประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของจังหวัดสุพรรณบุรี การเป็นพื้นที่แสดงสินค้า และการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และ 2) ข้อเสนอ

แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม พบว่า 2.1) การพัฒนาต่อยอดการเป็นชุมชนให้เป็นฐานการเรียนรู้วิถีพุทธ 2.2) การพัฒนาโอกาสและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหลักการศึกษาที่อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เป็นกระบวนการส่งต่อถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นแบบรุ่นต่อรุ่น สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา และหลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย กายภวณา สีสภวณา จิตภวณา และปัญญาภวณา เป็นการศึกษาเน้นการพัฒนาศักยภาพอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงวัย และการศึกษาเรียนรู้กับบริบทของชุมชน โดยเฉพาะที่เป็นทุนทางสังคม และเป้าหมายสูงสุด คือ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในสังคม

สรุป: การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในสังคมให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการศึกษาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของชุมชน ชุมชนสามารถเรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองได้ นอกจากนี้แล้ว หลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังมีความเป็นเอกลักษณ์ คือ ยึดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี กรณีศึกษาวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยตามความเป็นจริง

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตลอดชีวิต, ชุมชนเป็นฐาน, วิถีพุทธธรรม

Abstract

Background and Objectives: The rapidly changing situation has resulted in a change in the learning of Thai society. Focusing on learning and encouraging people to be up-to-date learners will be an important approach to public development. People will be knowledgeable about society and culture that are fundamental to their lifestyles and be able to bring it back to their own development. Community context-based Learning is therefore important and should be promoted and developed for sustainability. The objectives of this research are: studying the situation and context of community-based lifelong learning according to the Buddhist way, and presenting guidelines for promoting lifelong learning using the community as a base according to the Buddhist way.

Methodology: This qualitative analysis data was obtained from documents and field research tools, including structured interviews, group discussions, in-depth interviews, knowledge management, and lessons learned.

Main Results: The results of the research showed that: 1) The situations and context of community-based lifelong learning according to the Buddhist way of Wat Pa Lelaik Worawihan consisted of; 1.1) The local context of the temple located in the community for a long time as the spiritual center of Buddhists in Suphan Buri province and "Luang Por To" Buddha image considered as the center of Buddhist faith, 1.2) Significant costs included the history of the temple, mural narrative paintings, the exhibition of Khun Chang House showing the traditions and traditional culture of Suphan Buri province, being an exhibition space and a community learning source. 2) Guidelines for promoting community-based lifelong learning according to the Buddhist way suggested that;

2.1) It should have further developed its community to be the base of Buddhist learning, 2.2) It should have further developed its opportunity for sustainable lifelong learning.

Involvement to Buddhadhamma: Lifelong learning is an educational principle that has been in the lifestyle of Thai society for a long time. It is the process of passing on knowledge and culture from generation to generation. It is in line with the Buddhist principle of Trisikkha, consisting of morality, concentration, and wisdom, and the four principles of Bhāvanā, consisting of Kāya-bhāvanā (Physical development), Sīla-bhāvanā (Moral development), Citta-bhāvanā (Emotional development), and Paññā-bhāvanā (Wisdom development), are studies that focus one's potential development all the time to keep up with changes in each age and learning about the context of the community, especially the social capital, and the ultimate goal is to improve the quality of life for members of society.

Conclusions: Lifelong learning was an important basis for the potential of society members to learn and adapt to the various changes that occur in daily life. Buddhist principles were principles that were consistent with the way of life of the community. Communities could have learned and applied it in line with their own way of life. In addition, the principles of Buddhism were also unique in that they were flexible and consistent with various situations. A case study of Wat Pa Lelaik Worawihan, Mueang District, Suphan Buri Province, was a true reflection of lifelong learning based on the social and cultural foundations of Thailand.

Keywords: Lifelong learning, Community Based, Buddhist way

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทั้งปวงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนรู้ตามประสบการณ์ ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก การเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับมนุษยชาติเป็นกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้และวัฒนธรรม นำไปสู่การอบรมกล่อมเกลாதัดตนทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยมเชิงสังคม ความรู้ และศีลธรรมที่ดีงาม นอกจากนี้ แล้วยังเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวม (Office of the Secretariat of the Education Council, 2018) ความสำคัญดังกล่าวได้ปรากฏตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 ซึ่งได้ระบุหลักในการจัดการศึกษาไว้ว่า ประการแรก เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ประการที่สอง ให้สังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา และประการที่สาม การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และตามมาตรา 10 ของกฎหมายฉบับดังกล่าว ยังได้ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (Tansiri, 1999) สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2575 ซึ่งเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปเป็นกรอบ และแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันที่ได้รับวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (Office of the Secretariat of the Education Council, 2017) การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นพลเมืองของประเทศที่มีคุณภาพ และดำรงอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึง การศึกษาจึงมีความสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งสั่งสอนสัจธรรมที่ยึดหลักความจริงแน่แท้ ลักษณะของเนื้อหาคำสอนมีความเป็นหลักสากล เป็นหลักปฏิบัติที่มีความเป็นทางสายกลาง เน้นความเป็นประชาธิปไตย มีความสอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยความมีเหตุผลด้วยการใช้สติปัญญาและสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยอาศัยปัญญาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นบรมครูได้ทรงชี้ให้เห็นว่าชีวิตและโลกนี้เป็นทุกข์หรือมีปัญหา ปัญหาทุกอย่างมิได้เกิดขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีสาเหตุ สิ่งที่เป็นปัญหาของมนุษย์ มนุษย์สามารถจะแก้ไขด้วยสติปัญญา และความพากเพียรของตนเองได้ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคนดำรงมั่นในศีลธรรมอันดี (Wisthawet & Wannapok, 2001) ในมิติของการศึกษาคุณลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนาที่สำคัญ คือ การเป็นศาสนาแห่งการศึกษาโดยหลักคำสอนได้นำเอาหลักการศึกษามาเป็นสาระสำคัญโดยเฉพาะการนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต นอกจากการศึกษาแล้วจะต้องมีการ “พัฒนา” คือ เจริญ งอกงาม เติบโต เพิ่มพูน เก่งขึ้น ขำนาญขึ้น ซึ่งเป็นรากศัพท์มาจากคำว่า “ภาวนา” กล่าวได้ว่าในองค์ประกอบเบื้องต้นของการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา คือ การฝึกเรียนใน 3 ด้าน (ไตรสิกขา) จึงจะทำให้คนพัฒนาใน 4 แดน (ภาวนา 4) (Somdet Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto), 2021) จุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษา คือ การมุ่งเสริมศักยภาพคนให้มีพฤติกรรมที่ดี จิตใจที่ดี มีปัญญาที่ดี และสร้างสรรค์สังคมที่ดีงามในที่สุด กล่าวได้ว่าหลักภาวนา 4 เป็นหลักธรรมทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันและกัน ตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่เป็นธรรมชาติของธรรมชาติ และมีความเป็นองค์รวมมุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุด ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บริบทของพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางทางตะวันตกของประเทศไทยบริเวณบนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรี ด้านพื้นที่มีทั้งหมดประมาณ 5,356.01 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 3.3 ล้านไร่) มีพื้นที่ทางทิศเหนือติดกับจังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดอ่างทอง พระนครศรีอยุธยา และสิงห์บุรี ทิศใต้ติดกับจังหวัดนครปฐม และกาญจนบุรี ทิศตะวันตกติดกับพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และอุทัยธานี ปัจจุบันแบ่งเขตการปกครองเป็น 10 อำเภอ 110 ตำบล 1,008 หมู่บ้าน ด้านการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 43 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 81 แห่ง รวมทั้งหมด 127 แห่ง ในปี พ.ศ. 2564 มีประชาชนทั้งสิ้น 836,800 คน เพศหญิง จำนวน 433,045 คน เพศชาย จำนวน 403,755 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 และ 48.25 ตามลำดับ (Suphanburi Provincial Office, 2023) ต้นทุนทางสังคมของจังหวัดสะท้อนผ่านคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “สุพรรณบุรีเมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง” หลักฐานทางโบราณคดีพบว่า มีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500 - 3,800 ปี ส่วนด้านประวัติศาสตร์ประเทศไทย พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเมืองหน้าด่านและเมืองอยู่หัวน้ำที่สำคัญตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โบราณสถานที่สำคัญมีความเกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาและสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวิถีชีวิตสืบทอดจากอดีตของชาวจังหวัดสุพรรณบุรี เช่น วัดป่าเลไลยก์ วัดพระรูป วัดสนามชัย วัดมรกต เป็นต้น รวมถึงแหล่งโบราณคดี (โบราณวัตถุ) ที่ค้นพบว่า วัดทางพระพุทธศาสนา เช่น เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบที่ปรากฏในวัดพระนอน เศษภาชนะดินเผาเนื้อแกร่งเผาด้วยอุณหภูมิต่ำและอุณหภูมิสูงวัดชีสุขเกษม เป็นต้น สอดคล้องกับข้อมูลด้านการศึกษาปัจจุบันจังหวัดสุพรรณบุรีมีสถานศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ จำนวนทั้งหมด 503 แห่ง แผนพัฒนาการศึกษาดำเนินไปตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “จังหวัดสุพรรณบุรี จัดการศึกษาทุกช่วงวัย มีคุณภาพ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่เป็นคนดีและมีความสุข” (Suphanburi Provincial Education Office, 2023) ดังกล่าวนั้นได้สะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีทุนทางสังคม (Social capitals) มีทุนศักยภาพของการเรียนในหลากหลายมิติซึ่งทั้งหมดเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมชาวจังหวัดสุพรรณบุรีและสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทความวิจัยเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม : กรณีศึกษาวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มุ่งนำเสนอการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เป็นการสังเคราะห์

ประสบการณ์การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมจากประสบการณ์ภาคสนาม (Field experience) ในพื้นที่กรณีศึกษาจริงและได้มีการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary research) เพื่อให้ข้อมูลครบถ้วนและรอบด้านมากที่สุด โดยผู้นิพนธ์ได้ทำการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนาตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม กรณีศึกษาวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้การศึกษาวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งนักวิชาการในประเทศ และแนวคิดจากต่างประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา ทั้งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนากับบทบาทการเป็นฐานรากทางการศึกษาของสังคมไทย และแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ทนทางสังคม และการเชื่อมโยงการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้แล้วยังศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่เกี่ยวข้องกับผู้กลุ่มตัวอย่าง เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเยาวชนเป็นพลเมืองโลกตามแนวทางของพระพุทธศาสนาและที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษานี้สามารถตอบวัตถุประสงค์และคำถามของการวิจัยให้รอบด้านที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนามกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ใช้การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดการความรู้ และการถอดบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จำนวน 21 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างการสนทนากลุ่มจำนวน 6 คน เป็นผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และผู้มีส่วนได้เสีย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) มีประสบการณ์การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างน้อย 3 ปี 2) เป็นผู้ที่อยู่ในการศึกษาภาคสนามอย่างน้อย 5 ครั้ง และ 3) สามารถให้ข้อมูลทั้งระหว่างกรวิจัยและหลังการวิจัยได้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนที่สุด ดัง Figure 1

Figure 1 Field visits and participatory observation.

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) กล่าวคือ การอ่านและจับประเด็นข้อมูลจากการศึกษา การจัดประเภท แยกแยะ จัดกลุ่มสาระ (ความหมาย) หรือแนวคิด (Concept) การเชื่อมโยงแนวคิด ลักษณะหาความสัมพันธ์ และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นจะเป็นการตีความในการหาความหมาย และสรุปสาระหลักของผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation technique)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยทั้งหมดตามลำดับขั้นตอนที่ 1 - ขั้นตอนที่ 3 ในรูปแบบการพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สถานการณ์และบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม กรณีศึกษา วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จากผลการศึกษาพบว่า ในมิติของการศึกษาและเรียนรู้ มีประเด็นสำคัญสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1.1 บริบทและความสำคัญ วัดป่าเลไลยก์ มีชื่อสามัญว่า “วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร” เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร สังกัดเถรวัตร มหานิกาย มีพระเดชพระคุณพระธรรมพุทธิมงคล (สอิ่ง สิรินนโท ป.ธ. 8) เป็นเจ้าอาวาส ในปี พ.ศ. 2563 มีพระภิกษุ จำนวน 47 รูป สามเณร จำนวน 5 รูป แม่ชี จำนวน 6 รูป และศิษย์วัด จำนวน 14 คน รวมทั้งหมด จำนวน 72 รูป/คน วัดป่าเลไลยก์มีประวัติศาสตร์และ พัฒนาการมาพร้อม ๆ กับจังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันตั้งอยู่ริมถนนมาลัยแมน ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี (Wat Pa Lelaik Worawihan, 2014) เป็นวัดเก่าแก่ของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่ เป็นศูนย์กลาง ศรัทธาด้านจิตใจของประชาชนในพื้นที่ เดิมมีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า “วัดป่า” จากประวัติศาสตร์บอกเล่าและ หลักฐานสันนิษฐานว่ามีอายุประมาณ 1,200 ปี จุดสำคัญการเป็นศูนย์รวมใจพุทธศาสนิกชน คือ “หลวงพ่อโต” ซึ่งประดิษฐานภายในวิหาร เป็นพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ศิลปะสมัยอู่ทอง สุพรรณภูมิ (ประทับนั่งในลักษณะ หอ้งพระบาท) สันนิษฐานว่าเดิมเป็นพระพุทธรูปปางปฐมเทศนาสร้างไว้กลางแจ้งอย่างพระพนัญเชิงสมัยแรก ต่อมาได้มีการบูรณะซ่อมแซมใหม่และทำเป็นปางป่าเลไลยก์ดังที่ปรากฏถึงปัจจุบัน “หลวงพ่อโต” องค์พระสูง 23.46 เมตร รอบองค์ 11.20 เมตร ภายในองค์พระพุทธรูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ จำนวน 36 องค์ ได้มาจากพระมหาเถร วัดป่าเลไลยก์มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีอันลือชื่อของไทย คือ เสภาขุนช้างขุนแผน และนิราศ เมืองสุพรรณของสุนทรภู่ (Yakaew et al., 2023)

1.2 ต้นทุนทางสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร ด้วยต้นทุนทางประวัติศาสตร์ และการเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาทั้งระดับจังหวัดและภูมิภาค วัดป่าเลไลยก์จึงเป็นที่สนใจของ พุทธศาสนิกชนและนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป นอกจากการเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวพุทธแล้วกิจกรรมต่าง ๆ ยังสะท้อนถึงวิถีสังคมและวัฒนธรรมทั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นฐานการเรียนรู้ทางชุมชน และการเป็นสังคม แห่งการเรียนรู้บนวิถีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ต้นทุนทางสังคมที่สำคัญของวัดป่าเลไลยก์ ดังนี้

1.2.1 บริบทและประวัติของวัดป่าเลไลยก์ โดยสภาพบริบทที่เป็นวัดตั้งอยู่ศูนย์กลาง ในชุมชนและเป็นศูนย์กลางการศึกษาทางพระพุทธศาสนาทั้งปริยัติธรรมและวิชาการชั้นสูงทางพระพุทธศาสนา ประกอบกับประวัติศาสตร์มาเป็นระยะเวลานาน เป็นวัดเก่าแก่ และโดยชื่อ “วัดป่าเลไลยก์” ซึ่งมีความ สอดคล้องกับตำนานปางพระป่าเลไลยก์ในคัมภีร์ภาษาบาลี เป็นความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา นอกจากนี้แล้วยังมีปูชนียวัตถุสำคัญที่ปรากฏภายในวัด ได้แก่ พระเจดีย์ใหญ่ เป็นโบราณสถานภายในวัดที่ตั้งอยู่ หน้าพระวิหาร เป็นรูปทรงเจดีย์มอญ มีความสูงประมาณ 9 เมตร กว้างโดยรอบองค์ประมาณ 20 เมตร พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ ตั้งอยู่ภายในพระวิหาร ไม่ปรากฏประวัติการก่อสร้างแต่สันนิษฐานว่าสร้างประมาณ พ.ศ. 1815 โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงวินิจฉัยว่าน่าจะสร้างขึ้นก่อนตั้ง

กรุงศรีอยุธยา ประมาณ 80 ปี สมัยอุทอง ปัจจุบันพื้นที่บริเวณวัดป่าเลไลยก์เป็นที่ตั้งร้านค้าและลานกิจกรรม
สาธารณะของจังหวัดรองรับผู้มาท่องเที่ยวและทำบุญ

1.2.2 กิจกรรมผาผนังภาพเขียนเรื่องราว ขุนช้าง-ขุนแผน ความเชื่อมโยงกับ
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและประวัติศาสตร์ชาติของวัดป่าเลไลยก์ คือ วรรณคดีขุนช้าง-ขุนแผน ภายในบริเวณวัด
รอบพระวิหารที่ตั้งของหลวงพ่อโต เป็นพื้นที่นำเสนอจิตรกรรมผาผนัง “ขุนช้าง-ขุนแผน” นอกจากเป็นการ
นำเสนอเนื้อเรื่องตามวรรณคดียังเป็นการนำเสนอภาพประกอบซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในพื้นที่ในอดีต

1.2.3 นิทรรศการเรือนขุนช้างแสดงประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของจังหวัด
สุพรรณบุรี เป็นการจำลองเรือนเก่าสมัยโบราณประกอบเนื้อหาตามวรรณคดีที่บ่งบอกถึงคหบดีขุนช้างใน
วรรณคดีแล้ว ลักษณะโดยทั่วไปของตัวเรือนเป็นเรือนทรงไทย 2 ชั้น แบบสมัยโบราณสมัยอยุธยา สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง
ยกพื้นสูง ใต้ถุนยกสูงโล่ง และมีบันไดทางขึ้นอยู่หน้าบ้าน ด้านบนประกอบด้วยโถงบันไดเป็นชานพัก และแบ่ง
โซนเป็นศาลาหลังเล็ก และมีการจัดนิทรรศการภาพวาดตัวละครขุนช้างประกอบการเล่าเรื่องตามวรรณคดี
เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามวรรณคดี

1.2.4 พื้นที่การแสดงสินค้าและเสริมรายได้ให้กับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างวัด
ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสภาพปัจจุบันวัดป่าเลไลยก์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวโดยมีหลวงพ่อโต
เป็นศูนย์กลางศรัทธาให้พุทธศาสนิกชนได้เข้ามาทำบุญและท่องเที่ยว บริเวณด้านหน้าพระวิหารจะมีลาน แสดง
และจำหน่ายสินค้า โดยทางจังหวัดสุพรรณบุรีได้มีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้วัดป่าเลไลยก์เป็น
“ตลาดต้องชม” เป็นศูนย์รวมสินค้าพื้นเมืองและของฝากเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเป็นการเชื่อมโยงตลาดภาค
การค้ากับการท่องเที่ยว การสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่นำสินค้ามาจัดขายและสร้างรายได้ และเป็นการ
กระตุ้นเศรษฐกิจภายในระดับรากหญ้าให้เกิดการหมุนเวียน

1.2.5 งานนมัสการไหว้พระปิดทอง “หลวงพ่อโต” ประจำปี วัดป่าเลไลยก์ เป็น
ประเพณีปฏิบัติสืบมาแต่สมัยโบราณจัดขึ้นปีละ 2 ครั้ง ในวันขึ้น 5 ค่ำ - 9 ค่ำ เดือน 5 และวันขึ้น 5 ค่ำ - 9 ค่ำเดือน
12 งานนมัสการไหว้พระปิดทอง “หลวงพ่อโต” เป็นโอกาสที่ชุมชนนั้นจะไปนมัสการและบูชาพระปิดทองเพื่อขอ
เป็นขวัญกำลังใจ และความพร้อมต่อการทำงานและดำเนินชีวิต นอกจากนี้ งานนมัสการดังกล่าวยังเป็นช่วงเวลา
ของการให้ชุมชนและวัดได้มีโอกาสร่วมกันในการสร้างสรรค์กิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวจังหวัดสุพรรณบุรี
และงานบันเทิงอื่น ๆ เช่น การแสดงละครพื้นบ้านของนักเรียนและพุทธศาสนิกชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ
หลวงพ่อโต การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม จากนิทรรศการของวัด
การศึกษาและเยี่ยมชม และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่อาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละปีของการจัดงาน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Krudnak et al. (2022) ที่ได้เสนอว่าแนวทางการธำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรม
และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มี 5 ด้าน การเรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การสร้างความ
ตระหนักคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางสังคม การสร้างความ
ตระหนักถึงคุณค่าและความภาคภูมิใจในทุนวัฒนธรรมของชุมชน และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตในความเป็นชาติพันธุ์
สอดคล้องกับ Nilkote & Charoenlak (2022) ได้เสนอว่าแนวทางการดำเนินงานสุขภาวะของชุมชนต้องการ
เรียนรู้ภายใต้การมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นของชุมชนการมีแกนนำจิตอาสาในการบริหารจัดการ
การสนับสนุนและความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย การดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน และการมีกิจกรรม
การเรียนรู้ และสอดคล้องกับ Charoenlak (2023) ซึ่งได้ศึกษาการสืบสานวัฒนธรรมชุมชนโดยใช้ประเพณีและ
วัฒนธรรมเป็นฐานในการพัฒนาและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย ร่วมมือกับ
สถาบันการศึกษาท้องถิ่น สนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ จัดการความรู้
วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อเป็นองค์ความรู้ให้กับชุมชน พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสนับสนุนกลุ่ม
องค์กรชุมชนเพื่อดำเนินการกิจกรรมสาธารณะในชุมชน และเห็นว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต้นทุนเป็นเอกลักษณ์และ

วิถีของความเป็นไทย ภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ควรอนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์เพื่อให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทย เป็นเครื่องบ่มเพาะชุมชนและสังคมให้ดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข รวมทั้งให้ความสำคัญกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่เป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม จากการศึกษา คณะผู้วิจัย ผลการศึกษามี ดังนี้

2.1 การพัฒนาต่อยอดการเป็นชุมชนเป็นฐานและการเรียนรู้วิถีพุทธ การศึกษาเรียนรู้ตามแนวทางพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง บริบทของวัดป่าเลไลยก์สามารถสะท้อนถึงการศึกษาได้ตามมิติทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ มิติที่หนึ่ง “ศีล” เป็นการสะท้อนถึงมิติของความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม วัดป่าเลไลยก์เป็นพื้นที่อุดมด้วยสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสังคมทั้งหมด ทั้งด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดีท้องถิ่น และวิถีความเป็นอยู่ในปัจจุบัน มิติที่สอง “สมาธิ” นัยยะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการสะท้อนด้านเจตจำนง ความมุ่งมั่นตั้งใจของพุทธศาสนิกชนหรือผู้ที่ต้องการท่องเที่ยว รวมถึงแรงจูงใจต่าง ๆ ในการที่จะเข้ามาทำบุญหรือศึกษาเรียนรู้มิติอื่น ๆ และมิติที่สาม “ปัญญา” การเข้ามาท่องเที่ยวหรือศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่วัดป่าเลไลยก์นอกจากจะเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ของสังคมสิ่งแวดล้อม ความมุ่งมั่นและจิตจำนงค์แล้ว การรับรู้ถึงความเป็นไปและเชื่อมโยงเชิงเหตุและผลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการรู้และเข้าใจอย่างเชื่อมโยง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้ย้อนกลับสู่การปรับเปลี่ยนหรือทักษะต่อการดำเนินชีวิตตนเองตามศักยภาพและการรับรู้ของตนเอง นอกจากนี้ มิติของการเรียนรู้วิถีพุทธจะมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ต้องมีการวัดผลของการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน เรียกว่า ภาวนา 4 คือ ประการที่หนึ่ง “กายภาวนา” คือ ความสามารถในการเรียนรู้กับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏ และได้เรียนรู้ ประการที่สอง “ศีลภาวนา” คือ การเรียนรู้จะนำไปสู่การจัดความสัมพันธ์ที่ดีของความสัมพันธ์ การวางตัวที่ดีและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ประการที่สาม “จิตภาวนา” เกิดการพัฒนาด้านจิตใจ การน้อมนำจิตใจในการทำสิ่งดีงามต่อตนเอง คนรอบข้าง และสังคม และประการที่สี่ “ปัญญาภาวนา” เป็นการตกผลึกความรู้เห็นการเชื่อมโยงพื้นฐานที่ดีที่สุด คือ การเข้าใจถึงปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือในมิติที่สูงขึ้น คือ การเห็นพลวัตของความเป็นไปของชีวิต

2.2 การพัฒนาโอกาสและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน จังหวัดสุพรรณบุรี ยังมีต้นทุนและศักยภาพที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ด้วยศักยภาพที่มีอยู่ ประกอบด้วย ความพร้อมทางปัจจัยพื้นฐาน การมีโครงสร้างการคมนาคมที่ดีในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้พุทธศาสนิกชนและประชาชนโดยทั่วไปสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย ระบบการสื่อสารที่ดี เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญในการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบ การตัดสินใจในการท่องเที่ยว หรือศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของวัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี และยังรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร การสืบค้นข้อมูล การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะที่ดี ประหยัด และรวดเร็วสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยั่งยืน การได้รับการสนับสนุนจากการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรีนับว่าเป็นจังหวัดที่มีการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในภูมิภาคภาคกลาง และมีการเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวกับจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น มีการเชื่อมโยงทั้งเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง และเส้นทางทำบุญตามวัดสำคัญในพื้นที่จังหวัดดังกล่าว การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ และการสร้างประสบการณ์ให้หลากหลาย และการมีต้นทุนการเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ของประเทศ นับว่าเป็นต้นทุนที่ดีของจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า ช่วยให้คนได้มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน ปัจจัยต่าง ๆ

ที่เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาบุคคลและสังคมให้เติบโตอย่างมั่นคง เป็นการสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เป็นหลักการศึกษาคือเป็นทุนทางสังคมของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน เป็นกระบวนการส่งต่อถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นแบบรุ่นต่อรุ่น สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ ไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา และหลักภาวะ 4 ประกอบด้วย กายภาวนา สีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา เป็นการศึกษาเน้นการพัฒนาศักยภาพอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงวัย และการศึกษาเรียนรู้กับบริบทของชุมชน ดัง Figure 2

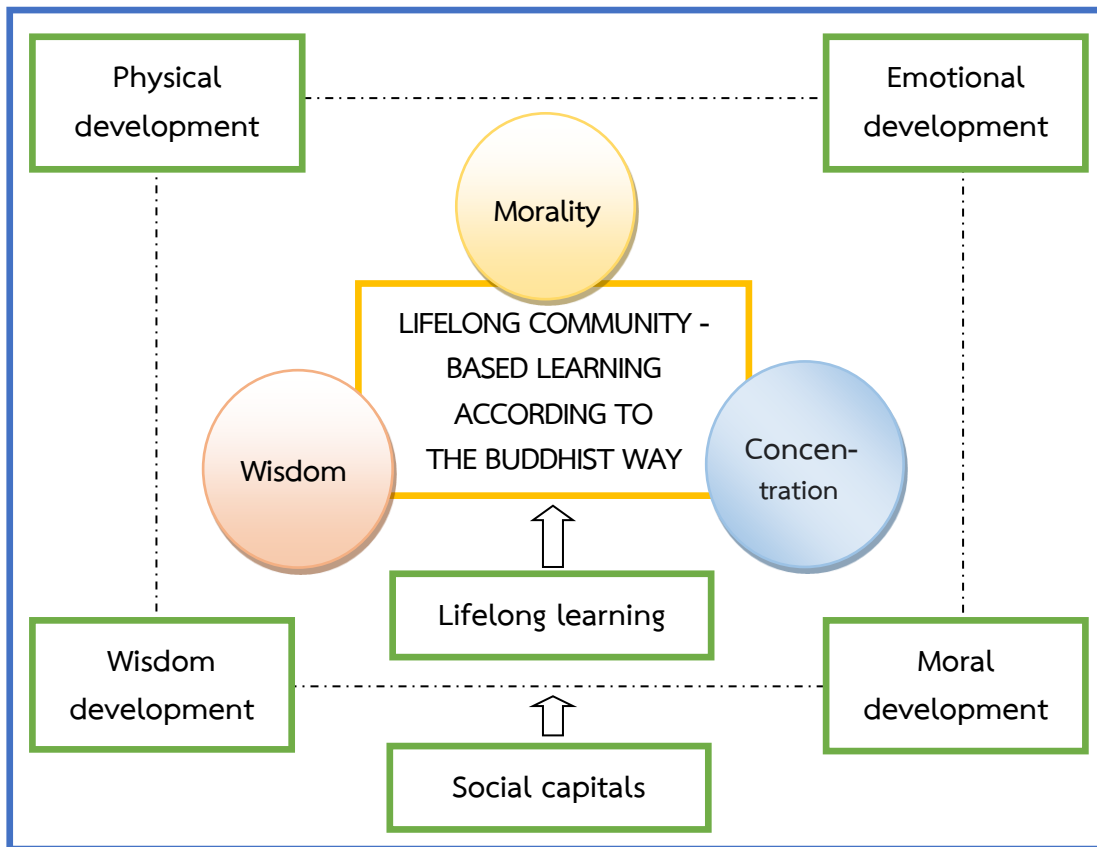

Figure 2 Linking Lifelong Learning with the Buddhist Way.

องค์ความรู้ใหม่

บนวิถีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่อิงอาศัยทุนทางสังคม (Social capitals) เป็นพื้นฐานสำคัญ เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณูปการต่อสังคมไทยมาอย่างยาวนาน พระพุทธศาสนาเป็นทั้งแนวคิดที่ชี้ทางปัญญาให้สังคมเกิดสันติสุข และยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อนำสู่การบรรลุเป้าหมายของชีวิต คือ คุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความหลากหลาย แต่สามารถที่จะเลือกใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสร้างสมดุลกับการดำเนินชีวิต (Balancing lifestyle) ให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ การศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธธรรม : กรณีศึกษาวัดป่าเลไลยก์วรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นว่าปรากฏการณ์ทางสังคมในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางในการศึกษาและบ่มเพาะผู้คนในพื้นที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการศึกษาเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ของผู้คน

ในชุมชน การเชื่อมโยงวิถีการดำเนินชีวิตมาเป็นเครื่องอบรมขัดเกลาสมาชิกในชุมชน (Socialization) ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา เป็นสมาชิกที่ดีในชุมชน และประเทศชาติ โดยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญ ดัง Figure 3

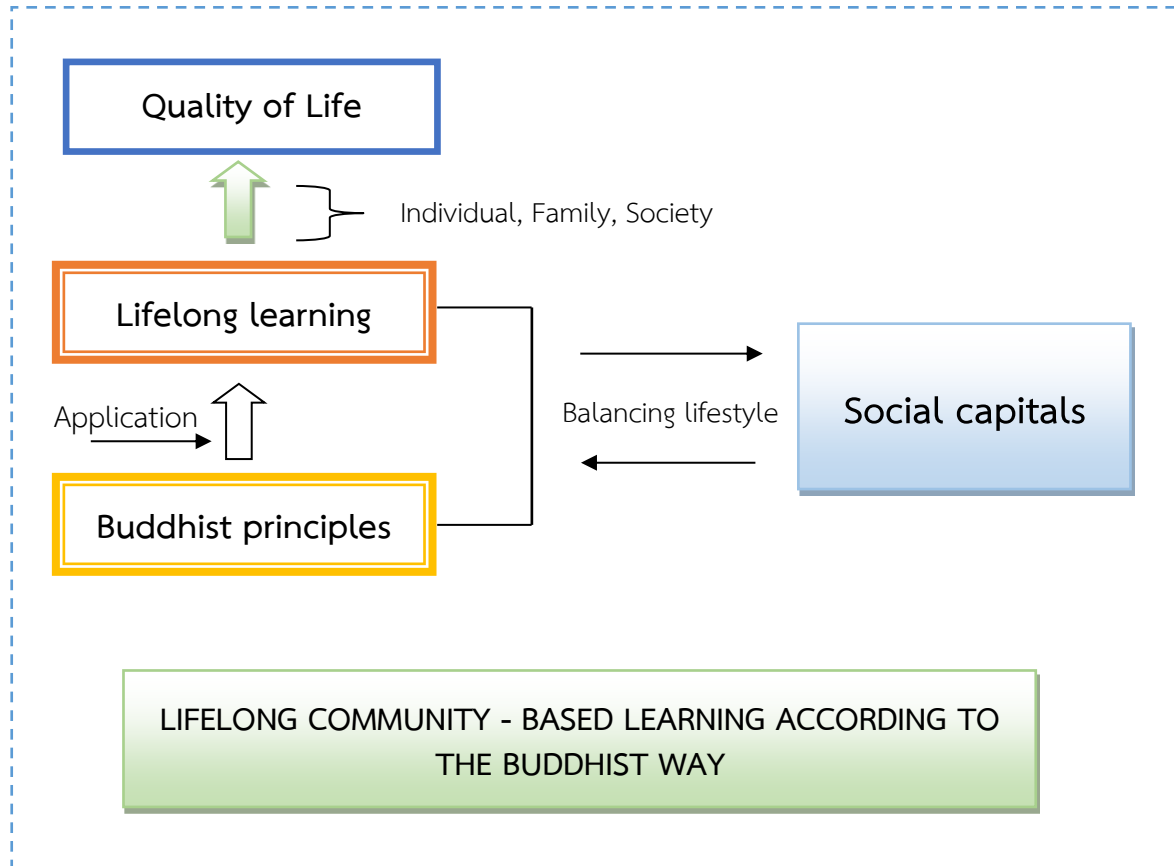

Figure 3 Linking new knowledge from studies.

สรุปและข้อเสนอแนะ

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการศึกษา และเป็นการศึกษาที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต หลักธรรมที่สำคัญ คือ “ไตรสิกขา” ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นหลักการที่เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาตามแนวพุทธ ซึ่งจะมีผลสัมฤทธิ์มากขึ้นต้องพัฒนาไปพร้อมกับหลักภาวะ 4 ประกอบด้วย กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา ทั้งหมดจะเชื่อมโยงกันและกัน หลักการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับมิติของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งแนวคิดพื้นฐาน คือ กระบวนการเพื่อสร้างความองคกรของบุคคล ชุมชน และสังคมผ่านการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันจะเป็นพื้นฐานในการสร้างชุมชนเข้มแข็งและสืบทอดจนมาถึงปัจจุบัน จากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามวิถีพุทธกรณีศึกษาของวัดป่าเลไลยก์วรวิหารได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้กับชุมชนในพื้นที่บูรณาการการเรียนรู้ทุกมิติ เช่น ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว การเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น ได้เป็นแนวทางของการเรียนรู้และการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวทางวิถีทางพุทธศาสนาให้อำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน สามารถอธิบายได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญให้กับสังคมไทยมาโดยตลอด หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็น

เครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดจากทุนทางสังคมสามารถเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับสังคมไทยได้ ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนายังเป็นต้นทุนทางสังคม (Social capitals) ที่สำคัญของสังคมไทยโดยเฉพาะการเรียนรู้และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนควรมีการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์และการเสริมศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์การเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการถอดบทเรียน (Lessons learned) และควรมีการจัดการความรู้ (Knowledge management) เพื่อเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการยกระดับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

References

- Charoenlak, N. (2023). Education and Community Development for Sustainability: The Continuation of The Loy Krathong Tradition of Berk Phrai Sub-District, Chom Bueng District, Ratchaburi Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 10(8), 30-42.
- Krudnak, N., Sunyamo, T., Nilkote, R., Rueangsri, W. & Visessapa, P. (2022). Ethnic Identity Under Neo-Liberalism Economy and Promotion of Learninglifelong of Tai Dam Community, Khao Yoi District, Phetchaburi Province. *Journal of Social Science Development*, 5(2), 79-98.
- Nilkote, R. & Charoenlak, N. (2022). Community Well-being Development through Community Context-based Applications: A Case Study of the Thai Songdam Dance in Ban Don Thong, Don Khoi, Kamphaeng Saen, Nakhon Pathom. *Journal of Cultural*, 5(2), 94-110.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2017). National Education Plan 2017-2032. Chili Wan Graphic Company Limited.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2018). Thai Study Report 2018. Prikwan Graphic Company Limited.
- Somdet Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto). (2021). Education to develop civilization to be called Siam Samtri, Study 3, Development 4 (9th ed.). Pim Suay Company Limited.
- Suphanburi Provincial Education Office. (2023). Suphanburi Provincial Education Development Plan, 5-year period (2023-2027). Policy and Planning Group Suphanburi Provincial Education Office.
- Suphanburi Provincial Office. (2023). Suphanburi Provincial Development Plan (2023-2027). Provincial Development Office.
- Tansiri, W. (1999). Explanation of the National Education Act 1999. Winyuchon.
- Wat Pa Lelaik Worawihan. (2014). Report on the performance of the Buddhist monks (Saing Sirintaro, Ph.D. 8 Honorary Ph.D.) Advisor to the Primate Region 14 Abbot of Wat Pa Lelaik Worawihan. Wat Pa Lelaik Worawihan.
- Wisthawet, W. & Wannapok, S. (2001). Buddhism. Wattana Panich Publishing House.
- Yakaew, C., Khwunma, K., Gowithayakorn, T., Namwong, P., & Tongsaard, K. (2023). The Development of a Set of Learning Experiences for Local Wisdom in Historic Sites and Important People to Promote the Child Development in Suphan Buri Province. *Journal of Multidisciplinary in Social Sciences*, 15(3), 52-61.